

**CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI**

RAPORT O STANIE DZIAŁAŃ PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ W BOCHNI

LUTY 2026

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność zaprezentować raport o stanie sanitarno-higienicznym naszego powiatu. Publikacja ta jest kompendium wiedzy na temat działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie naszego powiatu i mam nadzieję, że będzie przydatna dla innych instytucji publicznych, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów zainteresowanych aktualnymi danymi w zakresie zdrowia publicznego.

W 2025 roku realizowaliśmy szeroki zakres działań na rzecz ochrony zdrowia publicznego oraz poprawy warunków sanitarnych w regionie. Nasze działania koncentrowały się na monitorowaniu wielu elementów, do których zaliczyć można m.in.:

- zagrożenia epidemiologiczne,
- nadzór nad bezpieczeństwem żywności
- kontrole stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych, użyteczności publicznej, podmiotów leczniczych, placówek nauczania i wychowania,

W celu kształtowania postaw i zachowań prozdrowotnych, a także dla zwiększenia świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia oraz zasad higieny Państwowa Inspekcja Sanitarna inicjowała i koordynowała działalność oświatowo-zdrowotną w powiecie. Nieodzownym elementem naszej codziennej pracy jest współpraca z lokalnymi samorządami, instytucjami medycznymi oraz organizacjami pozarządowymi, która pozwala na skuteczniejszą realizację priorytetów, takich jak przeciwdziałanie chorobom zakaźnym, kontrola jakości wody i żywności, promocji zdrowia, a także działania w obszarze ochrony środowiska.

Polecając Państwu lekturę raportu o stanie sanitarno-epidemiologicznym w 2025 roku, dziękuję pracownikom Państwowej Inspekcji Sanitarnej naszego powiatu za zaangażowanie i włożony trud w działania na rzecz zdrowia publicznego.

Halina Bielec
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Bochni

Spis treści

Wstęp	2
Rozdział I. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń	6
1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	6
2. Choroby przenoszone drogą pokarmową.....	8
2.1. Samonellozy	8
2.2. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe	9
2.3. Zakażenia wirusowe wywołane przez rotawirusy i norowirusy.....	10
2.4. Zakażenia bakteryjne wywołane przez <i>Campylobacter</i> oraz <i>Clostridioides difficile</i>	10
2.5. Gardioza.....	10
2.6. Ogniska przenoszone drogą pokarmową.....	10
3. Ostre infekcje układu oddechowego.....	11
3.1. Grypa.....	11
3.2. COVID-19.....	13
3.3. Syncytialny wirus oddechowy (RSV).....	14
4. Bakteryjne choroby układu oddechowego.....	14
4.1. Krztusiec.....	14
4.2. Gruźlica.....	14
5. Choroby krwiopochodne.....	16
5.1. Wirusowe zapalenie wątroby typu A.....	16
5.2. Wirusowe zapalenie wątroby typu B i C.....	17
6. Choroby przenoszone przez wektory.....	17
6.1. Borelioza.....	17
6.2. Kleszczowe zapalenie mózgu.....	18
6.3 Malaria.....	18
7. Inne choroby zakaźne istotne w nadzorze epidemiologicznym.....	18
7.1. Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień.....	18
7.2. Tularemia.....	19
7.3. Choroby wywołane przez hentanowirusy.....	19
8. Choroby wywołane przez <i>Streptococcus pyogenes</i>	19
8.1. Płonica (szkarlatyna).....	19
8.2. Róża.....	20
9. Choroby przenoszone drogą płciową.....	20
10. Legionelozę.....	21
11. Choroby, którym można zapobiec drogą szczepień ochronnych.....	21
11.1. Ospa wietrzna.....	21
11.2. Inwazyjna choroba meningokowa.....	21
12. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia programem eradykacji i eliminacji (odra, różyczka, poliomyelitis).....	21
Rozdział II. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi	22
Rozdział III. Działalność lecznicza	24
Rozdział IV. Nadzór nad jakością wody	27
1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia	27
2. Awaryjne zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia	31
3. Zatwierdzenie systemu jakości wykonywanych badań przez laboratorium zewnętrzne.....	31

4. Jakość ciepłej wody w instalacjach wewnętrznych podmiotów prowadzących stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne i obiektach zamieszkania zbiorowego.....	32
5. Pływalnie	34
6. Obiekty rekreacji wodnej.....	35
7. Obiekty użyteczności publicznej (z wyłączeniem wodociągów, basenów i kąpielisk).....	36
8. Ekshumacje, sprowadzanie, wywóz i transport zwłok.....	37
Rozdział V. Nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi środowiska pracy.....	38
1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.....	38
2. Czynniki biologiczne w miejscu pracy.....	39
3. Produkty biobójcze.....	40
4. Produkty kosmetyczne.....	41
5. Choroby zawodowe	41
6. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczeń/usuwania azbestu.....	43
7. Środki zastępcze.....	44
8. Promocja zdrowia.....	44
Rozdział VI. Stan sanitarny obiektów obrotu żywności, żywienia i przedmiotów użytku	45
1. Ogólna ocena obiektów obrotu żywności, żywienia i przedmiotów użytku.....	45
2. Nadzór nad obiektami produkcji żywności.....	46
3. Produkcja pierwotna, dostawy bezpośrednie i handel detaliczny.....	46
4. Produkcja w warunkach domowych.....	47
Rozdział VII. Zakłady obrotu żywnością.....	47
1. Nadzór nad obiektami żywienia zbiorowego otwartego.....	47
2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.....	48
Rozdział VIII. Pozostała działalność Sekcji Nadzoru Higieny Żywności i Żywienia.....	48
1. Jakość zdrowotna żywności.....	48
2. Sygnały obywatelskie.....	49
3. Nadzór nad jakością żywności wspólnie z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Wojskową Inspekcją Sanitarną.....	50
4. Graniczna kontrola sanitarna – Import-Export	51
5. System wczesnego ostrzegania o niebezpieczeństwie żywności i paszach – RASFF	51
6. Wzmoczony nadzór nad obrotem grzybami.....	52
7. Wzmoczony nadzór nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży.....	53
8. Nadzór nad produkcją i sprzedażą żywności w jednostkach systemu oświaty.....	54
9. Suplementy diety.....	54
10. Działalność edukacyjno-oświatowa.....	55
Rozdział IX. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	56
1. Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	56
2. Wydawanie opinii w sprawie konieczności opracowania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacznie oddziaływać na środowisko	57
3. Uzgadnianie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć mogących znacząco wpływać na środowisko	58
4. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych	59
5. Działania o charakterze konsultacyjnym i prewencja sanitarna.....	60

Rozdział X. Higiena procesów nauczania, wychowania oraz odpoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży	62
1. Nadzór nad warunkami sanitarnymi w placówkach dla dzieci i młodzieży.....	62
2. Stan sanitarny budynków lub ich części, w których funkcjonują placówki opieki, wychowania i nauczania dla dzieci i młodzieży.....	63
3. Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki do utrzymania higieny osobistej.....	64
4. Realizacja programu szczepień przeciwko HPV w szkołach podstawowych.....	66
5. Higiena procesu nauczania.....	67
6. Profilaktyka wad postawy.....	67
7. Możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów w szkołach.....	68
8. Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do zasad ergonomii	70
9. Profilaktyka wad wzroku – badanie natężenia oświetlenia sztucznego.....	71
10. Ocena rozkładu zajęć lekcyjnych.....	71
11. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	72
12. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży.....	74
13. Żłobki i kluby dziecięce	76
14. Nadzór nad placówkami z pobytem całodobowym.....	77
15. Działania edukacyjno-informacyjne.....	77
Rozdział XI. Działalność oświatowo-zdrowotna i komunikacja społeczna	78
1. Programy edukacyjne.....	78
1.1. Promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia	78
1.2. Profilaktyka palenia tytoniu i e-papierosów.....	80
1.3. Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych	81
1.4. Profilaktyka chorób nowotworowych	81
1.5. Profilaktyka zakażeń krwiopochodnych – HBV, HCV , HIV.....	82
2. Akcje, eventy, kampanie.....	84
2.1. Dzień Otwarty w PSSE w Bochni.....	84
2.2 Kampania #Safe2Eat.....	85
2.3 Kampania #PlantHealth4Life.....	86
2.4. Europejski Tydzień Szczepień.....	86
2.5. Jesień bez infekcji	86
2.6. Akcje plenerowe.....	87
2.7. Bezpieczny Wypoczynek letni i zimowe.....	88
3. Warsztaty edukacyjne.....	89
3.1. Higiena osobista	89
3.2. Profilaktyka zatruc grzybami.....	90
3.3. Profilaktyka chorób odkleszczowych.....	90
4. Komunikacja społeczna jako promocja zdrowia	90
Rozdział XII. Organizowanie konferencji, szkoleń, kursów i innych wydarzeń	92
Rozdział XIII. Zakupy i prace inwestycyjne zrealizowane w 2025 r.	94
Rozdział XIV. Cyfryzacja Państwowej Inspekcji Sanitarnej	96
Ocena bezpieczeństwa powiatu	96

Rozdział I. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń

1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach swoich kompetencji podejmuje szereg działań przeciwepidemicznych zarówno w kwestii poprawy czułości nadzoru epidemiologicznego, jak i poprawy stanu uodpornienia populacji przeciwko chorobom, którym można zapobiegać za pomocą szczepień ochronnych. Nowym, poważnym wyzwaniem mającym wpływ na sytuację epidemiologiczną są obserwowane zmiany klimatyczne oraz wzmożona mobilność ludności. Istnieje realne ryzyko pojawienia się rodzimych zachorowań na choroby, które dotychczas miały charakter przypadków zawlekanych z terenów o odmiennym klimacie. Wobec globalnych zagrożeń niezbędna jest ścisła współpraca międzynarodowa, której podstawę stanowi sprawny przepływ informacji, szczególnie w przypadku chorób i czynników biologicznych odpowiedzialnych za wystąpienie epidemii.

Analizę sytuacji epidemiologicznej powiatu bocheńskiego opracowano na podstawie zarejestrowanych w 2025 roku zachorowań na choroby zakaźne, które zostały zgłoszone przez lekarzy do Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Powiązanie rozpoznania klinicznego z badaniami laboratoryjnymi umożliwia rzetelną kwalifikację każdego indywidualnego przypadku zgodnie z obowiązującymi definicjami chorób na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

W powiecie bocheńskim zarejestrowano ogółem w analizowanym okresie **6778** przypadków chorób zakaźnych i zakażeń, z czego **1072** przypadków wymagało hospitalizacji. W porównaniu do poprzedniego roku, nastąpił wzrost zarejestrowanych przypadków chorób zakaźnych i zakażeń, bowiem w roku 2024 r. zarejestrowano 6088 przypadków chorób zakaźnych, z czego 1032 przypadki wymagały hospitalizacji.

Na uwagę zasługuje **spadek** w 2025 r. zachorowań na: **krztusiec, płonicę, ospę wietrzną, różę**. W roku 2025 zaobserwowano **wzrost** zgłoszeń zachorowań na **boreliozę**, których zarejestrowano 365 przypadków, w tym w 3 przypadkach była to neuroborelioza. W roku poprzednim zgłoszono 245 przypadków, zaś w 2022 roku 199 przypadków.

W roku 2025 r. zaobserwowano **duży wzrost** zachorowań na **RSV** (Syncytialny Wirus Oddechowy). Odnotowano 406 przypadków zachorowania, z czego 116 osób wymagało hospitalizacji. Wśród tych przypadków, 199 zgłoszeń dotyczyło dzieci do lat 2, a 81 z nich było poddane hospitalizacji. W roku poprzednim zarejestrowano 230 przypadków, a 101 osób było hospitalizowanych. Z czego 102 przypadki dotyczyło dzieci do lat 2, a 67 dzieci poddano hospitalizacji. **Niepokojąca jest sytuacja choroby przenoszonej drogą kontaktów seksualnych - rzeżączka, bowiem odnotowano 250% wzrost zachorowań w porównaniu do roku 2024 r.**

Na uwagę zasługuje również spadek zachorowań w 2025 r. powiecie bocheńskim zakażeń wywołane przez norowirusy oraz spadek zakażeń rotawirusowych, co może być efektem szczepień.

Sytuację epidemiologiczną w powiecie bocheńskim dla wybranych chorób zakaźnych porównano do roku 2024, 2023 i 2022, co przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Wybrane choroby zakaźne w powiecie bocheńskim w latach 2022-2025

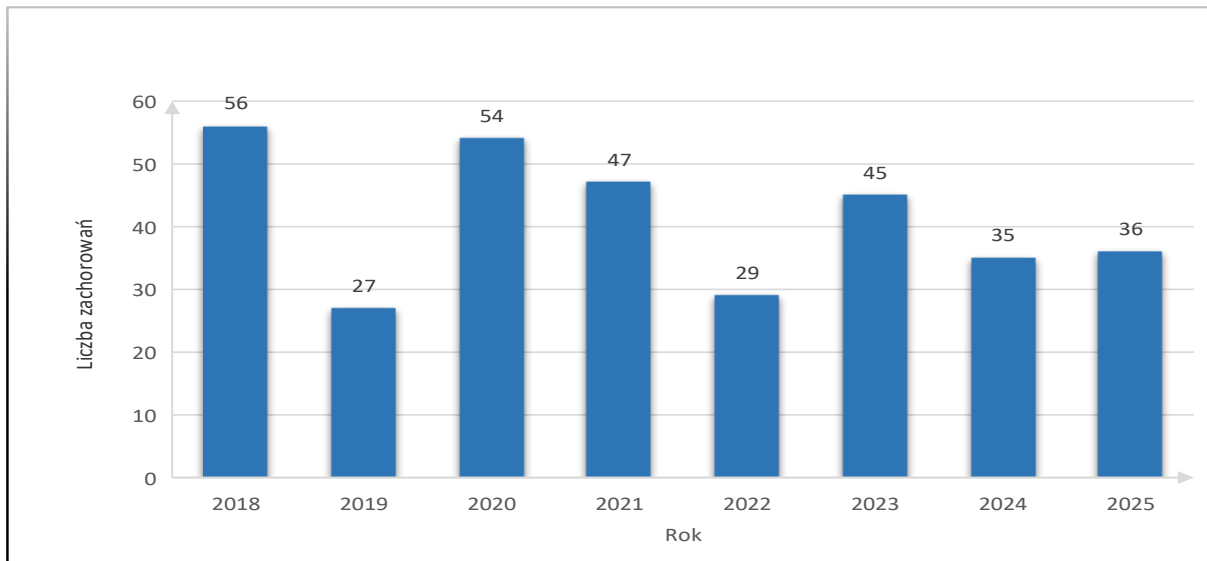
Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Salmonelloza jelitowa	29	45	35	36
Salmonelloza pozajelitowa	5	0	1	1
Czerwonka bakteryjna (Szigelozą)	0	1	0	0
Zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Campylobacter</i>	1	29	50	52
Zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridioides difficile</i>	37	56	47	50
Giardioza	1	5	7	9
Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	166	38	86	54
Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	45	73	102	92
Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nieokreślone	50	37	57	67
Biegunka i zapalenia żołądkowo-jelitowe	395	347	439	575
Biegunki u dzieci do lat 2	85	85	99	133
Krztusiec	1	13	132	25
Płonica	72	311	301	155
Róża	26	28	53	36
Kiła ogółem	5	3	6	3
Rzeżączka	4	4	2	7
Chlamydia	2	0	5	2
Borelioza z Lyme	197	199	245	365
Neuroborelioza	2	1	0	3
Styczność i narażenie na wściekliznę	32	32	39	43

Kleszczowe zapalenie mózgu	4	13	8	16
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	3	2	5	2
Ospa wietrzna	810	873	592	306
WZW typu A	0	0	1	2
WZW typu B	10	11	6	4
WZW typu C	8	4	12	13
Nowowykryte zakażenia HIV	2	1	6	1
Świnka	7	5	6	4
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	2	2	9	9
Zapalenie opon mózgowych	7	6	5	5
Zapalenie mózgu	1	0	0	2
Legionelloza	0	3	3	3
Grypa potwierdzona wynikiem testu PCR	11	62	90	97
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	0	356	1941	2597
Zakażenie wirusem RSV ogółem	0	27	230	406
Zakażenie wirusem RSV w tym u dzieci do lat 2	0	14	102	199
Zakażenia SARS-CoV-2	5528	1528	1133	1143

2. Choroby przenoszone drogą pokarmową

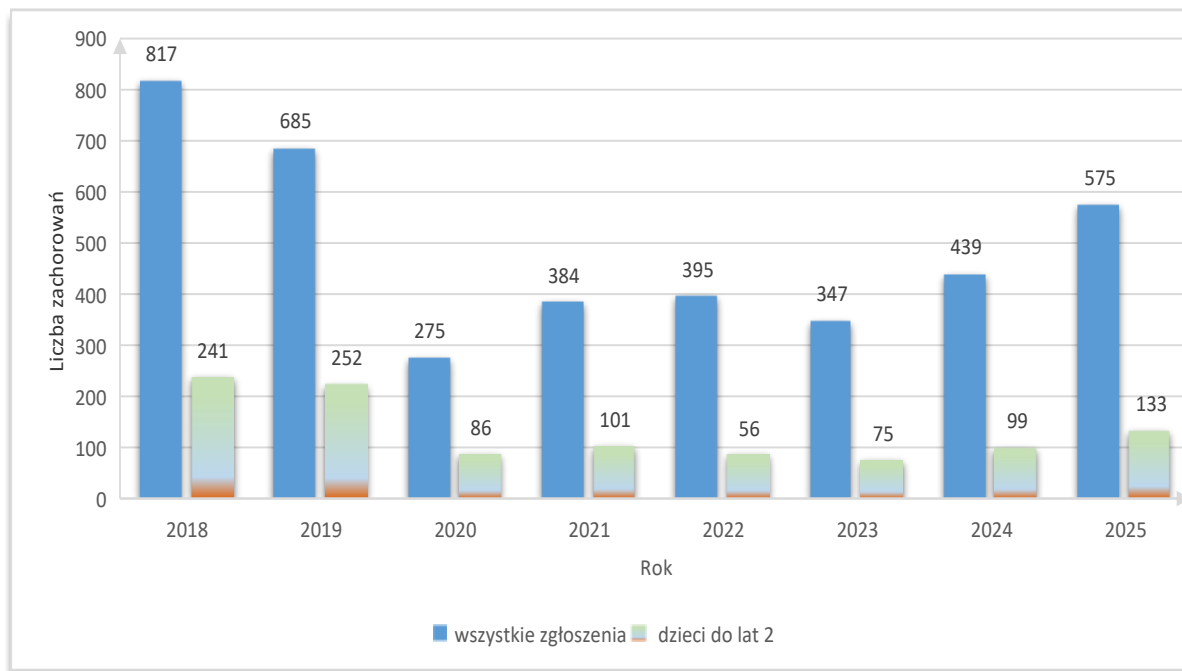
2.1. Salmonellozy

W roku 2025 zarejestrowano 36 przypadków zakażeń jelitowych wywołanych pałeczkami *Salmonella*. 23 osoby wymagały hospitalizacji z powodu ww. zachorowania. 50% przypadków zachorowań dotyczyło dzieci do lat 2. Liczba zachorowań wzrosła o 2,86 % w porównaniu do 2024 roku. Podobnie jak w latach poprzednich, wśród potwierdzonych serotypów dominował szczep *Salmonella enteritidis* stanowiąc 63,88% wszystkich zdiagnozowanych przypadków. W związku z potwierdzeniem nosicielstwa pałeczek *Salmonella* jedna osoba na mocy decyzji Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, została odsunięta od pracy w związku z możliwością przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.

Wykres nr 1: Liczba zachorowań na salmonellozy w powiecie bocheńskim w latach 2018-2025

2.2. Biegunki i zapalenia żołądkowo- jelitowe

W roku 2025 w powiecie bocheńskim odnotowano znaczny wzrost liczby przypadków zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w stosunku do roku poprzedniego. W 2025 r. zarejestrowano 575 przypadków, z czego 133 przypadki dotyczyły dzieci do lat 2. W roku poprzednim zgłoszono 439 przypadków zachorowań, zaś 99 przypadków dotyczyło dzieci do lat 2. **Zaobserwowano wzrost zachorowań w stosunku do roku poprzedniego o 136 przypadków, czyli o 30.98%.**

Wykres nr 2: Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo - jelitowe BNO w latach 2018-2025.

2.3. Zakażenia wirusowe wywołane przez rotawirusy i norowirusy

W roku 2025 r. odnotowano 54 przypadki zakażeń wywołanych rotawirusem, a w roku poprzednim 86 przypadków, co stanowi spadek zachorowań o 32 przypadki, czyli o 37,21% wywołanych tym czynnikiem. W przypadku wirusowego zakażenia jelitowego wywołanego przez norowirusy, w 2025 roku zarejestrowano 92 przypadki, a w roku poprzednim 102. Stanowi to spadek zachorowań o 10 przypadków w stosunku do roku poprzedniego. Zauważalny spadek zachorowań wywołanych przez rotawirusy jest spowodowany głównie przez obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko rotawirusom.

2.4. Zakażenia bakteryjne wywołane przez *Campylobacter* oraz *Clostridioides difficile*

W roku 2025 odnotowano 52 przypadki zachorowań na zakażenia bakteryjne wywołane przez *Campylobacter*, natomiast w roku 2024 r. odnotowano 50 przypadków. W 2025 r. 34 przypadki zachorowania dotyczyły dzieci do lat 2. 33 przypadki wystąpiły u mężczyzn, a 19 przypadków dotyczyło kobiet. W przypadku zakażeń bakteryjnych wywołanych przez *Clostridioides difficile* w 2025 r. odnotowano 50 przypadków zachorowań, czyli o 3 przypadki więcej w porównaniu do roku wcześniejszego. 30 przypadków zostało wykrytych u kobiet, zaś 20 przypadków u mężczyzn.

2.5 Giardioza

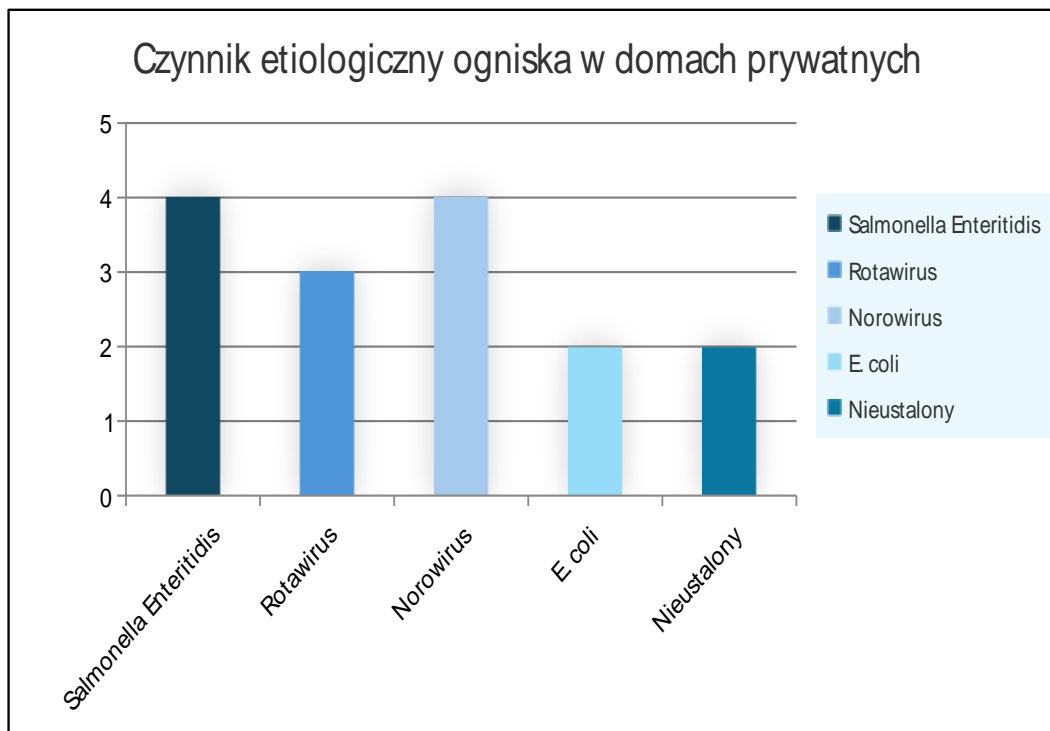
Lepsza diagnostyka chorób zakaźnych, czyli wyższa wykrywalność wiąże się m.in. z wcześniejszym wykrywaniem patogenów czy przeciwciał, identyfikację mniej typowych oraz rzadkich chorób oraz szybsze włączenie odpowiedniego leczenia oraz izolację chorych, co ogranicza rozprzestrzenianie się chorób. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się także wzrost zachorowań na giardiozę, co jest związane z lepszą diagnostyką. Giardioza jest wywoływana przez pierwotniaka *Giardia lamblia* i jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych chorób biegunkowych u ludzi i występuje powszechnie na całym świecie. Objawy kliniczne tej choroby są różnorodne, począwszy od bezobjawowego zachorowania do ostrych lub przewlekłych biegunek, które mogą trwać nawet wiele miesięcy. W roku 2025 w powiecie bocheńskim zarejestrowano 9 przypadków zachorowań na giardiozę, w roku 2024 - 7, natomiast w roku 2023 potwierdzono tylko 5 przypadków. Obserwuje się coroczny wzrost zachorowań w stosunku do roku poprzedniego. Przedział wiekowy osób, u których stwierdzono giardiozę wynosi 28-77 lat.

2.6 Ogniska przenoszone drogą pokarmową

W 2025 roku na terenie powiatu bocheńskiego wystąpiło 15 zbiorowych zatruc pokarmowych, czyli o 5 mniej w stosunku do roku poprzedniego. Rejestracji podlegały ogniska, w których chorowały co najmniej 2 osoby. Wszystkie ogniska pokarmowe wystąpiły w środowisku rodzinnym. W 4 przypadkach czynnikiem etiologicznym był norowirus, w 4 przypadku

Salmonella spp., w 3 przypadkach rotawirus, w 2 przypadkach *E.coli*, zaś w 2 ogniskach nie udało się ustalić czynnika etiologicznego. W każdym z przypadków ognisk pracownicy Inspekcji Sanitarnej w Bochni podejmowali działania, które polegały na przeprowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, które miały na celu ustalić czynnik etiologiczny oraz przeciąć drogi szerzenia się zakażeń.

Wykres nr 3: Potwierdzony czynnik etiologiczny ognisk pokarmowych w domach prywatnych

3. Ostre infekcje układu oddechowego

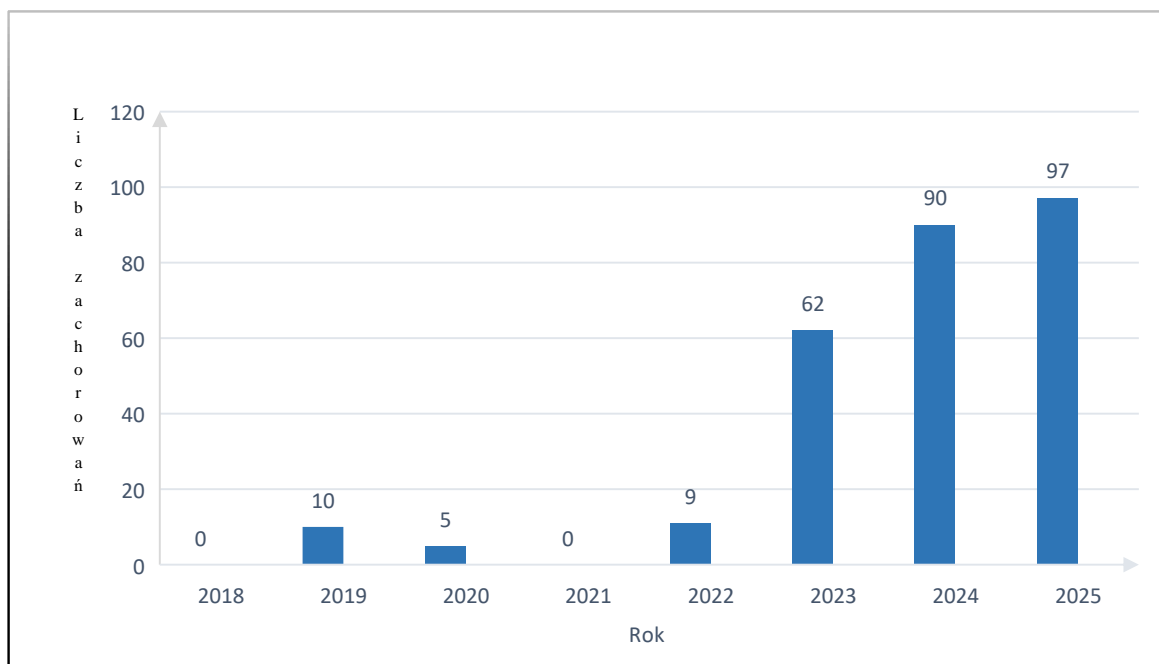
Przełom roku w Polsce jest okresem zwiększonej zachorowalności na ostre infekcje dróg oddechowych. Wzrosty zachorowań są spowodowane sezonowymi wirusami układu oddechowymi tj. grypa, SARS-CoV-2 oraz RSV.

3.1 Grypa

Z roku na rok obserwuje się wzrost zachorowań na grypę. W powiecie bocheńskim w roku 2025 r. testem PCR zostało potwierdzono 97 przypadków zakażeń grypą, w 2024 r. 90 przypadków, w 2023 r.- 62 przypadki, natomiast w 2022 r. 11 przypadków. W 2025 r. zaobserwowano wzrost zakażeń na grypę o 7,78% potwierdzonym testem PCR w stosunku do roku poprzedniego. W roku 2025 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bochni we współpracy z podmiotem leczniczym z powiatu bocheńskiego kontynuowała udział w programie Nadzór Nad Grypą Sentinel. System ten jest zintegrowanym systemem nadzoru wirusologicznego i epidemiologicznego nad grypą w Polsce. Nadzór wirusologiczny obowiązuje lekarzy do pobierania wymazów z gardła i nosa od pacjentów, u których podejrzewa się grypę. Próbkę przekazywane są do laboratorium odpowiedniej stacji wojewódzkiej, która metodą PCR

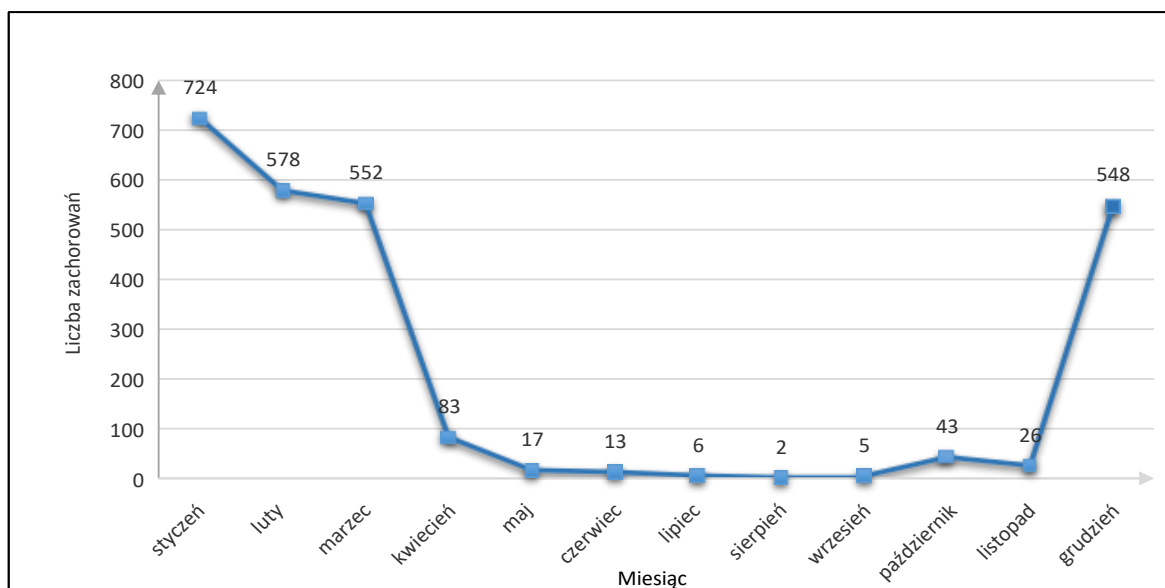
wykonuje badanie mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie infekcji spowodowanej wirusem grypy.

Wykres 4: Liczba zachorowań na gripę potwierdzoną testem PCR w latach 2018-2025

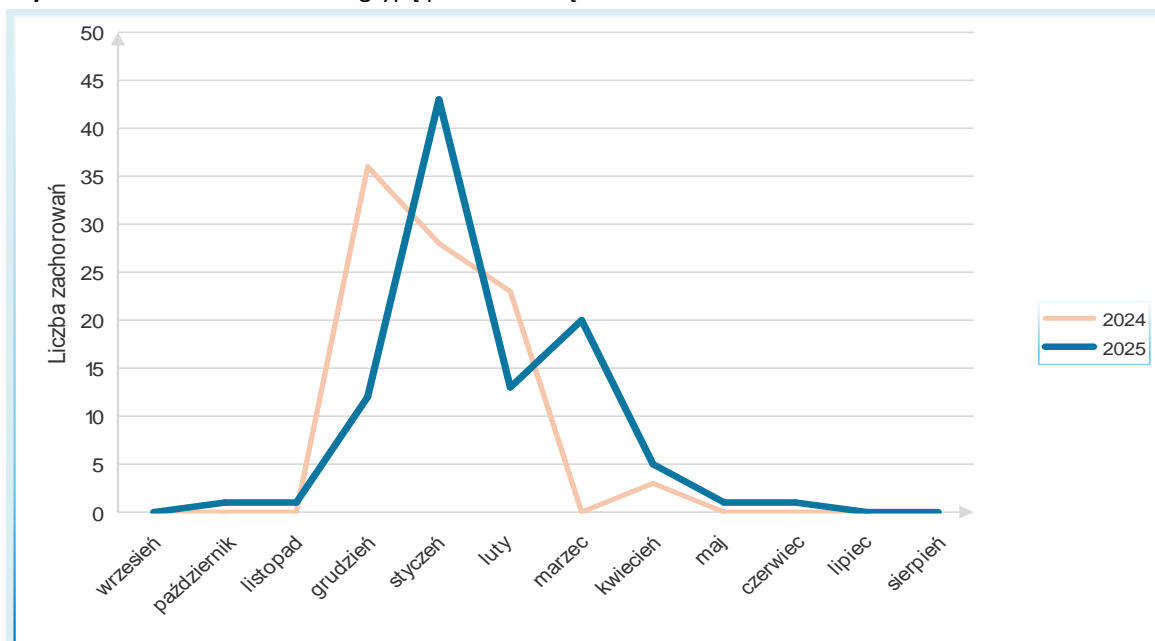

Na przestrzeni lat 2018-2025 nastąpił wzrost liczby zachorowań na gripę potwierdzonych testem PCR.

Wykres 5: Liczba zachorowań na gripę w poszczególnych miesiącach w 2025 roku na podstawie testów antygenowych

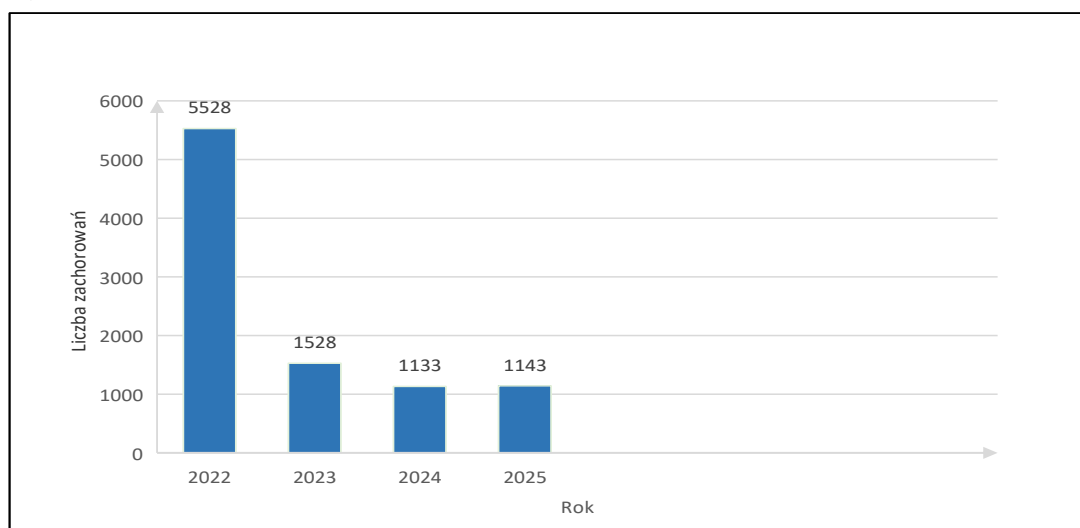
Wykonując szybkie testy antygenowe w 2025 r. zarejestrowano łącznie 2597 przypadków grypy. Najwięcej przypadków grypy odnotowano w okresie styczeń-marzec oraz w grudniu.

Wykres 6 Liczba zachorowań na gripę potwierdzoną testem PCR w latach 2024-2025

Powyższy wykres potwierdza, że w latach 2024-2025 największa liczba zachorowań występuje w okresie grudzień- luty.

3.2 COVID-19

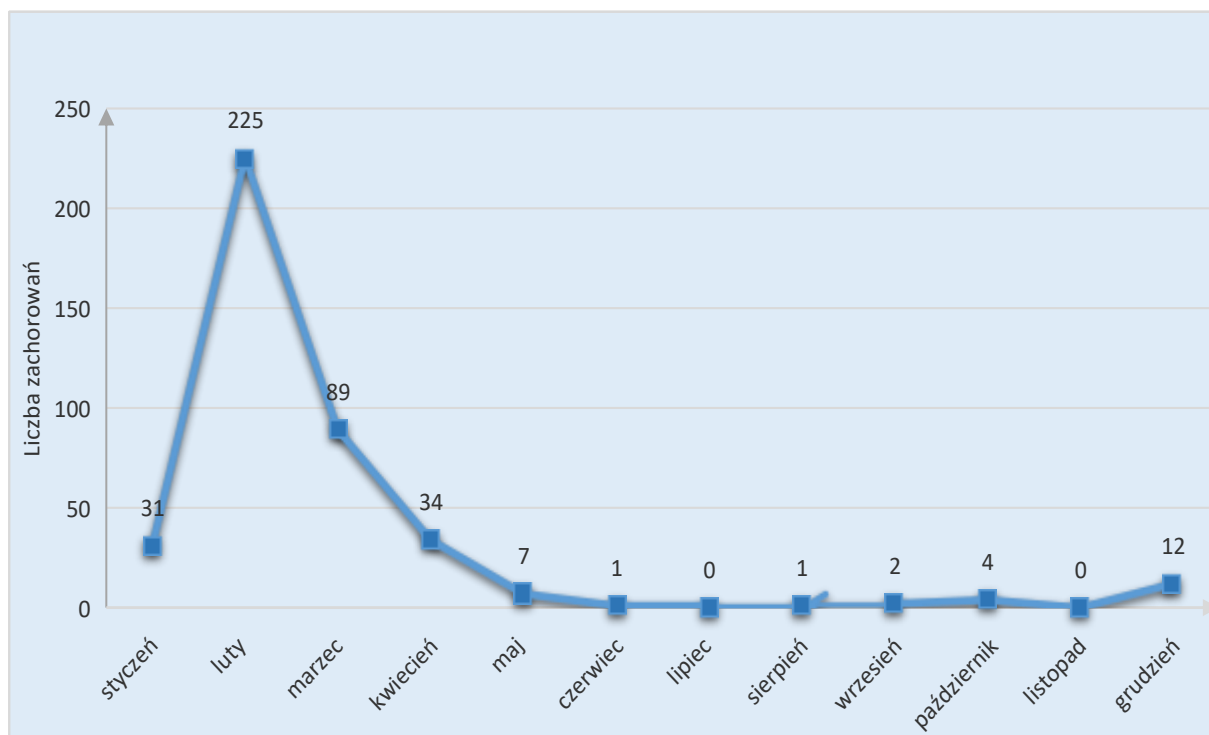
Na terenie powiatu bocheńskiego w 2025 roku odnotowano 1 143 przypadki zakażeń wirusem SARS-CoV-2, w tym rozpoznano 9 przypadków możliwych. 77 osób zostało hospitalizowanych z powodu zachorowania na ww. chorobę. Zauważono niewielki wzrost zachorowań o 10 przypadków w stosunku do roku poprzedniego. W stosunku do roku 2022 r. zaobserwowano spadek liczby przypadków o 4385 przypadków, a w stosunku do 2023 r. spadek zachorowań o 385 przypadki. Spadek liczby chorych jest najprawdopodobniej spowodowany wprowadzonymi szczepieniami ochronnymi oraz wykształconą odpornością populacyjną.

Wykres 7: Liczba zachorowań na COVID-19 w latach 2022-2025

3.3 Syncytialny wirus oddechowy (RSV)

W roku 2025 odnotowano **znaczący wzrost zachorowań na RSV- 406** przypadków, a szczyt zachorowań przypadł na miesiące zimowe luty-marzec, z wyraźnym spadkiem w drugiej połowie marca. 116 osób z potwierdzonym RSV było hospitalizowanych. 199 przypadków zachorowań dotyczyło dzieci do lat 2, z czego 81 przypadków poddano hospitalizacji. W stosunku do roku 2024 odnotowano **wzrost o 76,52% zachorowań**.

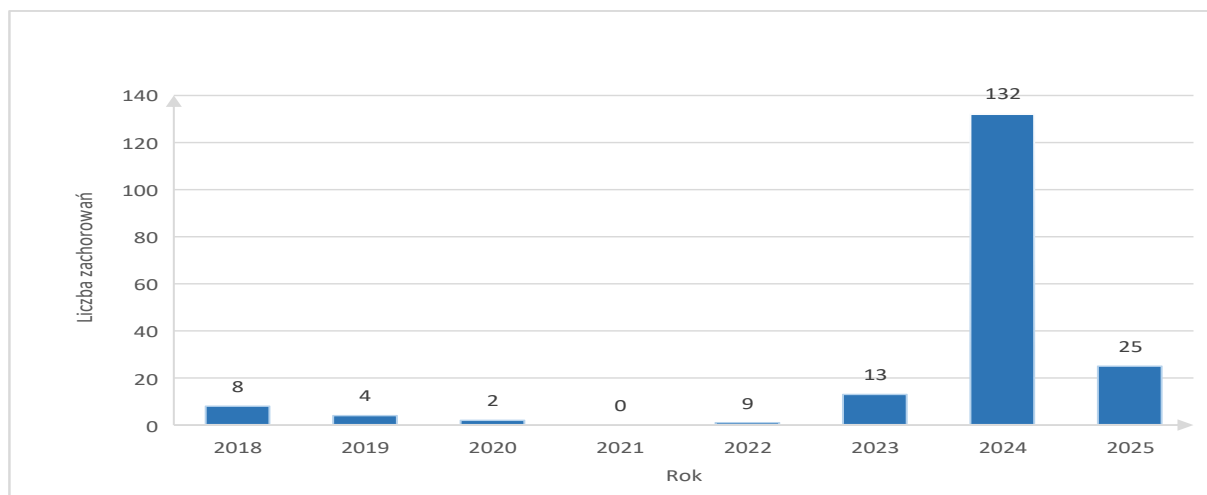
Wykres 8: Liczba zachorowań na RSV w poszczególnych miesiącach w 2025 roku

4. Bakteryjne choroby układu oddechowego

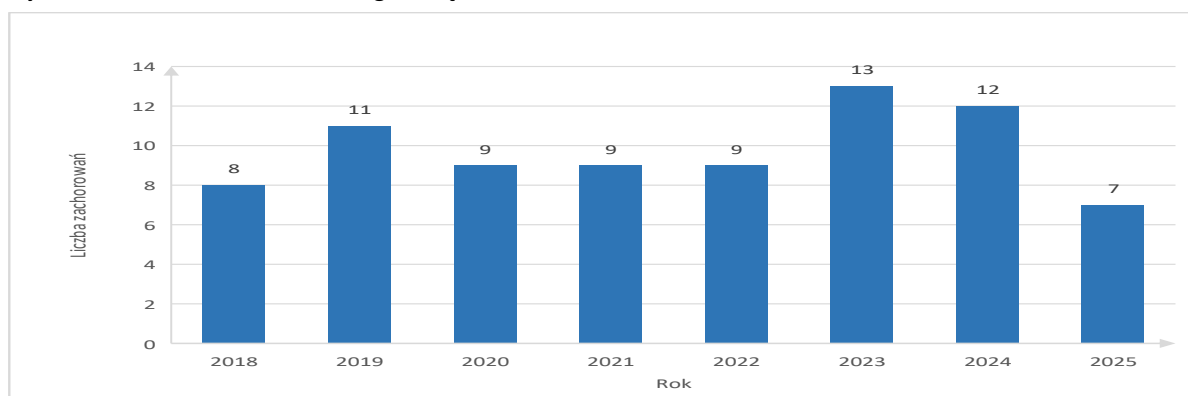
4.1. Krztusiec

W Polsce w 2024 r. zaobserwowano znaczący wzrost zachorowań na krztusiec, bowiem według danych z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny zachorowały 32430 osoby. W powiecie bocheńskim w 2024 r. odnotowano 132 przypadki zachorowań, zaś w 2025 roku zaobserwowano znaczący spadek zachorowań o 81,06%, bowiem odnotowano 25 przypadki, z czego tylko jedna osoba wymagała hospitalizacji. Zarejestrowano 14 przypadków możliwych i 11 potwierdzonych zachorowań. Krztusiec charakteryzuje się cyklicznością występowania epidemicznych zachorowań i wzrost ten wystąpił w 2024 roku. Poniższy wykres obrazuje znaczny spadek zachorowań na krztusiec w porównaniu do roku poprzedniego.

Wykres 9: Liczba zachorowań na krztusiec w latach 2018-2025

4.2. Gruźlica

Na terenie powiatu bocheńskiego w 2025 roku zarejestrowano 6 przypadków zachorowań na gruźlicę (o 5 przypadków mniej niż w 2024 roku) oraz 1 przypadek wznowy gruźlicy. Zarejestrowano jedno ognisko gruźlicy, w którym objęto nadzorem epidemiologicznym 85 osób. W związku z wystąpieniem zachorowań na gruźlicę przeprowadzono dochodzenia epidemiologiczne. Nadzorem epidemiologicznym objęto osoby z kontaktu z chorym na gruźlicę ze środowiska domowego oraz spoza środowiska domowego. Wszystkie zachorowania dotyczyły Polaków. Wysłano pisma do podmiotów leczniczych z prośbą o objęcie indywidualnym nadzorem epidemiologicznym wszystkich osób, które miały styczność z chorym na gruźlicę płuc w okresie prątkowania. Nie zarejestrowano przypadków zgonu z powodu gruźlicy. W wyniku przeprowadzonej analizy zachorowań na gruźlicę w 2025 r. wykazano, że najwięcej zachorowań, wystąpiło w grupie wiekowej 41-60 lat – 3 przypadki. W 2025 r. w powiecie bocheńskim zaobserwowano znaczny spadek zachorowań na gruźlicę o 41,67% w porównaniu do 2024 r. oraz spadek o 46,15% zachorowań w stosunku do 2023 roku. Liczba zachorowań na gruźlicę na przestrzeni lat 2018-2025 utrzymuje się na względnie zbliżonym poziomie, co obrazuje wykres nr 9. Nie wdrażano działań administracyjnych w związku z obowiązkową hospitalizacją, czy koniecznością leczenia.

Wykres 10: Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2018-2025

5. Choroby krwiopochodne

5.1. Wirusowe zapalenie wątroby typu A

Z informacji przekazanych przez GIS wynika, że 2025 roku zgłoszono 2-krotnie więcej zachorowań na WZW typu A niż w analogicznym okresie 2024 roku. Dane te pokazują, że choroba **krąży w populacji** oraz że ma miejsce jej **zwiększona aktywność**. **W Małopolsce** odnotowano **kilkadziesiąt przypadków WZW A w 2025 r.** oznacza to lokalną obecność choroby. **W poprzednich latach 2022-2023 nie wystąpiło zachorowanie WZW A na terenie powiatu, ale w 2025r mamy 2 zachorowania**

Wirusowe zapalenie wątroby typu A, potocznie zwane żółtaczką pokarmową, to choroba wywołana przez wirus zapalenia wątroby typu A (HAV), który powoduje zmiany zapalne i martwicze w wątrobie. Zakażenie następuje najczęściej na drodze pokarmowej – przez brudne ręce lub skażoną żywność. Choroba wylega się w ciągu 8 tygodni i może przebiegać bezobjawowo, a więc bez żółtaczki. Osoby chore mogą nawet o tym nie wiedzieć, ponieważ mogą mieć objawy niespecyficzne w postaci bólów brzucha, 1-2 dni go.

Wirus HAV jest wyjątkowo odporny na działanie czynników zewnętrznych i może przetrwać na powierzchniach od 2 godzin do kilku tygodni (np. przedmiotach codziennego użytku, takich jak klamki, blaty, sztućce, deski do krojenia, kranie czy toalety).

Choroba szerzy się głównie drogą fekalno-oralną (choroba „brudnych rąk”). Do zakażenia może dojść podczas:

- bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną,
- spożycia zakażonej żywności,
- spożycia zakażonej wody (także w formie kostek lodu),
- umycia rąk w zakażonej wodzie,
- w następstwie kontaktów seksualnych.

Okres od zakażenia się do wystąpienia pierwszych objawów może wynosić od 15 do 50 dni (średnio 30 dni). Osoba chora wydalą duże ilości wirusa wraz z kałem nawet przez kilka tygodni, przy czym wydalanie wirusa może zacząć się od 2 do 3 tygodni przed wystąpieniem żółtaczki,

a zatem w czasie gdy osoba ta wydaje się jeszcze zdrowa. Wydalanie wirusa z kałem może trwać nawet do 6 tygodni od zakażenia. Wirus znajduje się także we krwi oraz ślinie chorego. Wirusowe zapalenie wątroby (WZW) typu A jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia, które są najlepszym sposobem zapobiegania zachorowaniom. Skuteczność szczepienia przeciw WZW A, po podaniu 2-ch zalecanych dawek, oceniana jest na poziomie 98%, utrzymuje się nie krócej niż 15 lat. Nawet zachowanie podstawowych zasad higieny nie zagwarantuje pełnej ochrony przed zachorowaniem.

Szczepienia przeciw WZW A są przeznaczone do stosowania wszystkim osobom nieszczepionym od 1 r.ż. Szczepienia przeciw WZW A są zalecane szczególnie:

- dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży, które nie chorowały na WZW A,
- pracownikom ochrony zdrowia, żłobków, przedszkoli, pracującym w wojsku,
- osobom planującym podróże do krajów rozwijających się i innych o wysokiej zapadalności na WZW A (turystom, wojskowym na misjach itp.),
- osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, obsłudze urządzeń kanalizacyjnych i innych mających kontakt z zanieczyszczeniami i odpadami komunalnymi,
- pacjentom z przewlekłymi chorobami wątroby zwłaszcza zakażonych wirusem WZW typu B i C,
- osobom z otoczenia chorych na WZW A,

- zakażonym HIV,
- osobom uzależnionym od narkotyków,
- mężczyznom mającym seks z mężczyznami,
- osobom chorym na hemofilię.

W przypadku planowanej podróży szczepionkę optymalnie należy podać przynajmniej 2 tyg. przed wyjazdem, ponieważ przeciwciała wykrywane są 12-15 dni po podaniu pierwszej dawki szczepionki.

5.2. Wirusowe zapalenie wątroby typu B i C

W roku 2025 w powiecie bocheńskim odnotowano 4 przypadki WZW typu B, co oznacza spadek liczby zachorowań w stosunku do roku 2024 i 2023. Liczba zachorowań zmalała o 2 przypadki w stosunku do roku 2024 oraz o 7 przypadków w stosunku do roku 2023.

W 2025 r. do PSSE w Bochni zgłoszono 13 przypadków WZW typu C, co oznacza wzrost o 1 przypadek w stosunku do roku poprzedniego oraz o 9 przypadków w stosunku do roku 2023

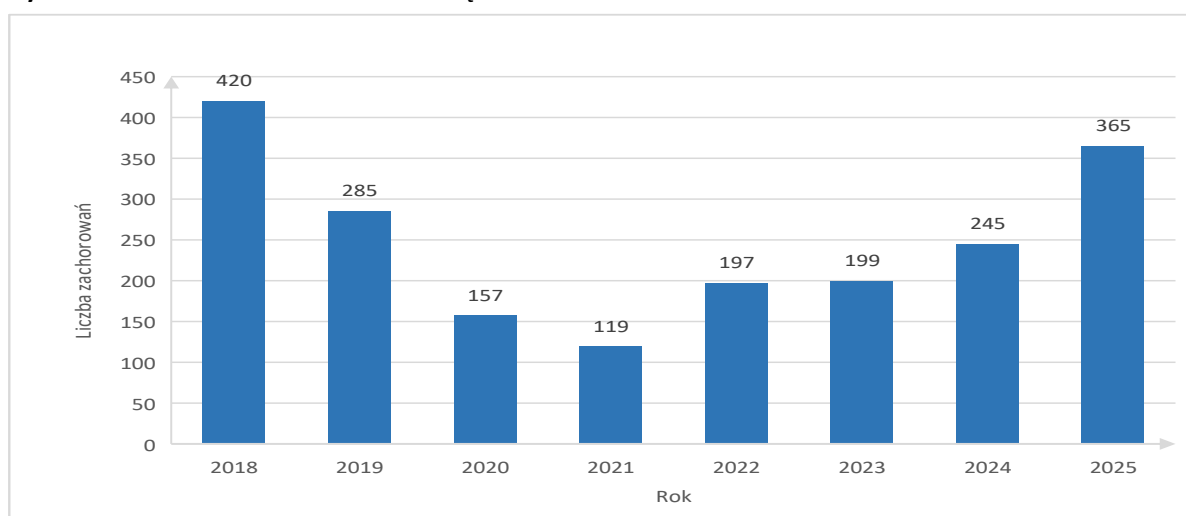
6. Choroby przenoszone przez wektory

6.1. Borelioza

Borelioza jest chorobą wywoływaną przez kleszcze. Nie możemy jej zapobiegać poprzez szczepienia ochronne. **Z roku na rok obserwuje się zwiększoną zachorowalność na tę jednostkę chorobową. Kluczem w zapobieganiu zachorowania jest stosowanie repelentów, odpowiedniej odzieży oraz dokładne oglądanie ciała po powrocie z lasu.**

Dane epidemiologiczne wykazują stały wzrost liczby zachorowań na boreliozę w Polsce. W roku 2025 w powiecie bocheńskim zarejestrowano 365 przypadków zachorowań na boreliozę, w tym 3 przypadki neuroboreliozy. Wszystkie przypadki neuroboreliozy były hospitalizowane. Odnotowano wzrost zachorowań na boreliozę w stosunku do roku ubiegłego o 48,98%. W 2024 roku nie odnotowano żadnego przypadku neuroboreliozy.

Wykres 11: Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2018-2025

6.2. Kleszczowe zapalenie mózgu

W roku 2025 zarejestrowano 16 przypadków zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu. Wszystkie zarejestrowane przypadki były hospitalizowane. W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano 100% wzrost zachorowań, a w stosunku do roku 2023 r. wzrost o 23,08%, a w stosunku do 2022 r. odnotowano 300% wzrost zachorowań.

6.3. Malaria

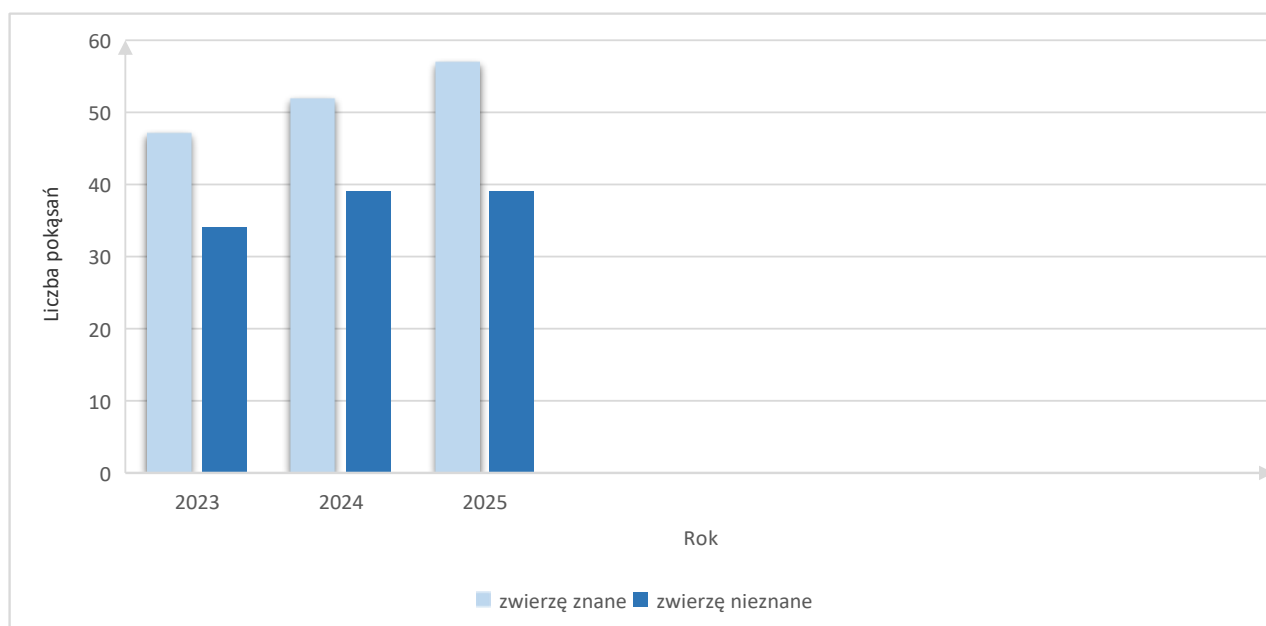
W powiecie bocheńskim w 2025 r. odnotowano 1 przypadek zachorowania na malarię. Przypadek został importowany z Zanzibaru i dotyczył 16-letniego chłopca, który został 4-krotnie pogryziony przez komary na tamtejszym terenie. Wystąpiły u niego takie objawy jak stan podgorączkowy, kaszel, katar i osłabienie. Osoba była hospitalizowana z powodu zachorowania.

7. Inne choroby zakaźne istotne w nadzorze epidemiologicznym

7.1 Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień

W 2025 r. nie odnotowano ani jednego przypadku wścieklizny u zwierząt na terenie powiatu bocheńskiego oraz tak jak w latach poprzednich, nie zarejestrowano zachorowań na wściekliznę u ludzi. Wystąpiły 43 przypadki narażenia na wściekliznę z potrzebą wykonania szczepień poekspozycyjnych. Liczba ta jest porównywalna z rokiem poprzednim, w którym odnotowano 39 przypadków. Ponadto, wystąpiło 57 pogryzień przez zwierzęta znane, które zostały poddane obserwacji weterynaryjnej. Z tego 14 pogryzień/podrapań było przez kota, a 43 przez psa. W trakcie prowadzenia dochodzeń epidemiologicznych współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Bochni. Poddane obserwacji weterynaryjnej zwierzęta nie wykazały objawów wścieklizny.

Wykres 12: Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta znane i nieznanne w latach 2022-2025

7.2. Tularemia

W 2025 r. w powiecie bocheńskim odnotowano 1 przypadek zachorowania na tularemię.

Zachorowanie zostało rozpoznane u 7-letniego chłopca, u którego zaobserwowano powiększone węzły chłonne. Z wywiadu epidemiologicznego wynikało, iż dziecko miało kontakt ze zwierzętami domowymi tj. pies, kot i królik. Tularemia (potocznie nazywana „gorączką zajęczą”) jest chorobą ludzi i zwierząt spowodowaną zakażeniem bakterią *Francisella tularensis*. Szczególnie wrażliwe na zakażenie są króliki, zajęce oraz gryzonie, ale chorują również koty domowe.

7.3. Choroba wywołana przez hantawirusy

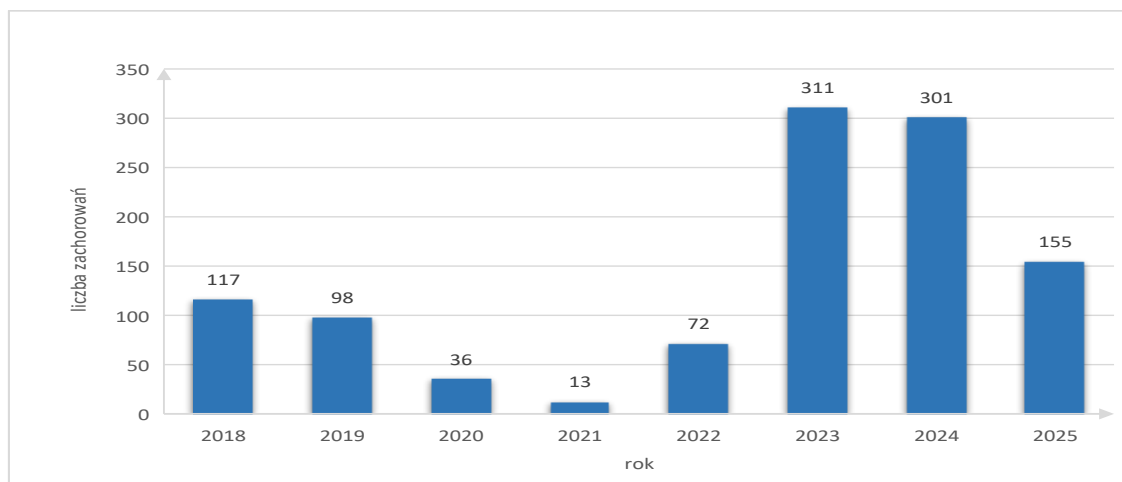
W powiecie bocheńskim w 2025 r. odnotowano **1 przypadek choroby wywołanej przez hantawirusy**. U osoby chorej otrzymano wysokie miano swoistych przeciwciał IgM przeciw ww. patogenonowi. Hantawirusy powodują zoonozy, trwale zakażając swoje naturalne rezerwuary i nie powodując u nich żadnych objawów choroby, w przeciwieństwie do ludzi, u których wywołują objawy choroby. Wywołują one chorobę zwaną gorączką krwotoczną z zespołem nerkowym oraz hantawirusowy zespół płucny. Gryzonie są naturalnym rezerwuarem hantawirusów. Do zakażenia może dojść drogą powietrzną poprzez wdychanie aeroluzy pochodzącego z moczu, kału czy śliny zakażonego zwierzęcia. Co więcej, może dojść także przez ugryzienie przez zakażone zwierzę.

8. Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes*

8.1. Płonica (szkarlatyna)

W roku 2025 w powiecie bocheńskim zarejestrowano 155 przypadków zachorowań na płonicę, w tym 20 przypadków potwierdzonych i 135 przypadków możliwych. W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano spadek zachorowań o 146 przypadków oraz spadek zachorowań o 156 przypadków w porównaniu do 2023 roku. W stosunku do lat wcześniejszych obserwuje się wyraźny spadek zachorowań w 2025 roku na płonicę na terenie powiatu bocheńskiego co przedstawiono na wykresie nr 13.

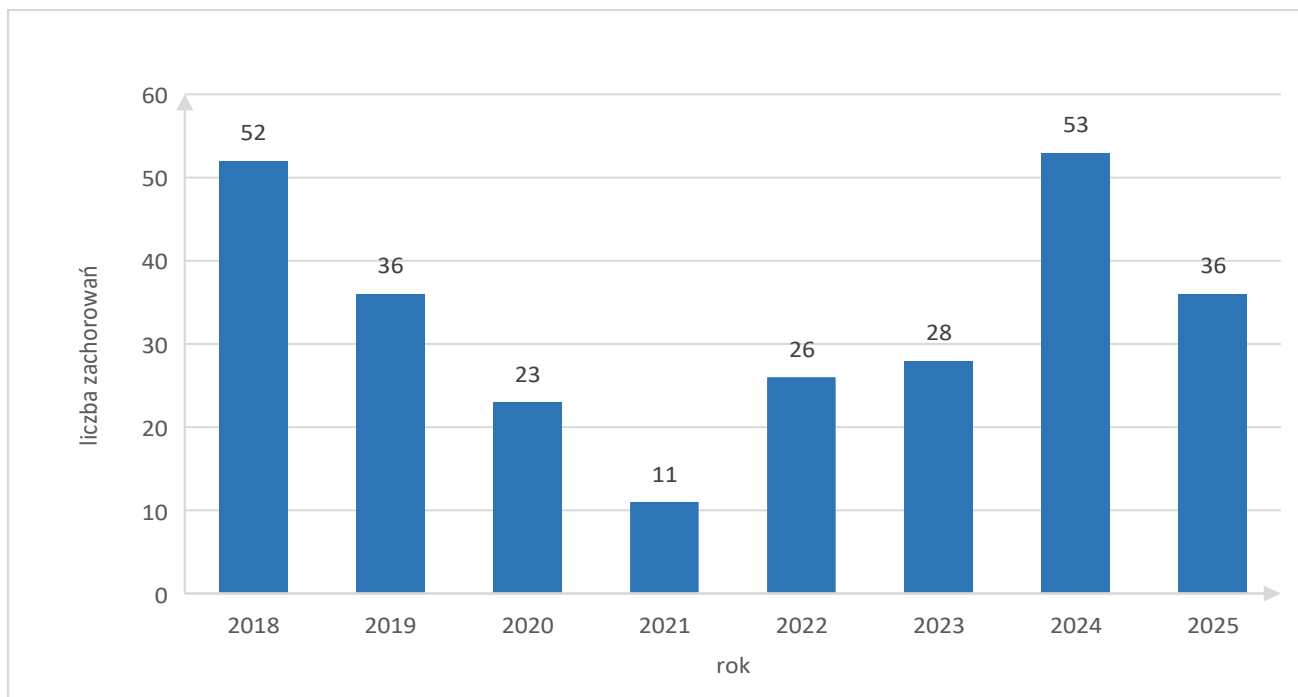
Wykres 13: Liczba zachorowań na płonicę w latach 2018-2025

8.2. Róża

W 2025 roku w powiecie bocheńskim odnotowano znaczny spadek zachorowań na różę o 20 przypadków w odniesieniu do roku 2024 oraz wzrost o 8 przypadków w stosunku do roku 2023 r. W stosunku do roku 2024 r. zaobserwowano 35,71 % spadek zachorowań.

Wykres 14: Liczba zachorowań na różę w latach 2018-2025

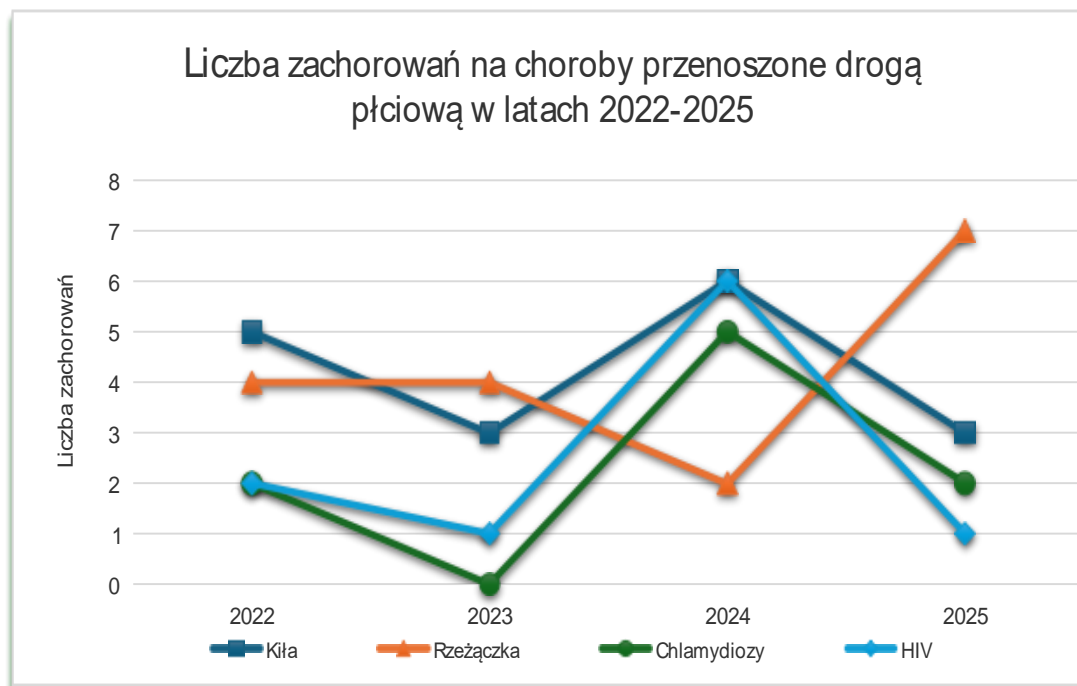
9. Choroby przenoszone drogą płciową

Ogólna liczba zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową pozostaje na poziomie poniżej 10 przypadków na rok. Przedział wiekowy zachorowań: 1 przypadek – 20-30 lat, 1 przypadek- 41-50 lat, 1 przypadek – 51-60 lat. 2 przypadki dotyczyły kobiet, a 1 przypadek mężczyzny. Wszystkie przypadki dotyczyły Polaków.

W analizowanym okresie odnotowano 7 przypadków zachorowań na rzeżączkę. Stanowi to 250% wzrost zachorowań w stosunku do poprzedniego roku. W przypadku zachorowań na rzeżączkę, 3 z 7 przypadków dotyczyło obcokrajowców. Przedział wiekowy zachorowań na rzeżączkę – 1 przypadek dotyczy osoby w przedziale wiekowym 20-30 lat, 4 przypadki w przedziale 31-40 lat, 2 przypadki w przedziale 41-50 lat.

Przypadki zachorowań na Chlamydie dotyczyły kobiet i mężczyzn. Przedział wiekowy zachorowań: 20-30 lat- 1 przypadek oraz 31-40 lat- 1 przypadek.

W przypadku zachorowań na kiłę, inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie oraz rzeżączkę dotyczyły one zarówno kobiet i mężczyzn.

Wykres 15: Liczba zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową w latach 2022-2025

10. Legionelloza

W powiecie bocheńskim w 2025 roku odnotowano 3 przypadki zachorowania na legionellozę, czyli tyle samo co w roku 2024 i 2023. Zachorowania wystąpiły u osób w wieku 45, 55 i 60 lat. Wszystkie osoby były hospitalizowane z powodu zachorowania.

11. Choroby, którym można zapobiegać drogą szczepień ochronnych

11.1. Ospa wietrzna

W 2025 roku w powiecie bocheńskim odnotowano znaczny spadek zachorowań na ospę wietrzną w stosunku do roku poprzedniego. Odnotowano 306 przypadków, czyli o 286 przypadków mniej w stosunku do 2024 roku. Odnotowano najwięcej zachorowań w przedziale wiekowym 1-9 lat, bowiem 252 przypadki.

11.2. Inwazyjna choroba meningokowa

W 2025 r. w powiecie bocheńskim odnotowano 1 przypadek zakażenia o etiologii *Neisseria meningitidis* u 5-letniego dziecka. Osoby z otoczenia zostały objęte nadzorem i poddane chemioprophylaktyce.

12. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia programami eradykacji i eliminacji (odra, różyczka, poliomyelitis)

Obecnie Polska uczestniczy w koordynowanych przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) globalnych programach eliminacji odry i różyczki oraz eradykacji poliomyelitis. Są to choroby zakaźne występujące wyłącznie u człowieka, przeciwko którym dostępne są szczepionki

o wysokim stopniu skuteczności. To właśnie dzięki temu możliwa jest eliminacja ww. chorób na danym obszarze.

Jednym z ważniejszych działań mających na celu wykluczenie zawleczenia wirusów polio na obszary wolne od tej choroby jest skuteczny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi (OPW). Nadrzędnym celem programu WHO Eliminacja Odry i Różyczki jest prowadzenie zharmonizowanego nadzoru nad wirusem odry oraz różyczki poprzez rejestrowanie i zgłaszanie podejrzeń przypadków odry i/lub różyczki, oraz prowadzenie badań laboratoryjnych wszystkich podejrzeń o zachorowanie na odrę i/lub różyczkę w celu ich potwierdzenia/wykluczenia,

Na terenie powiatu bocheńskiego w 2025 r. nie odnotowano zachorowań na w/w jednostki chorobowe. Inspekcja Sanitarna realizuje w/w program poprzez nadzór nad wykonywaniem szczepień ochronnych jak również współpracę z podmiotami leczniczymi w zakresie zgłaszalności chorób zakaźnych ze szczególnym uwzględnieniem ewentualnych przypadków ostrych porażen wiotkich u dzieci do 14 roku życia.

Rozdział II. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

Szczepienia ochronne są jednym z najbardziej efektywnych sposobów zapobiegania chorobom zakaźnym. Uważane są za jedno z najważniejszych osiągnięć medycyny, które znacząco przyczyniło się do zwiększenia długości i jakości życia ludzi. Powszechny obowiązek szczepień zapewnia ochronę zarówno osobom zaszczepionym, jak i niezaszczepionym (tzw. odporność środowiskowa). Odgrywają kluczową rolę

w zapewnieniu bezpieczeństwa epidemiologicznego w społeczeństwie. Ogromnym sukcesem powszechnego stosowania szczepień ochronnych była eradykacja ospy prawdziwej. Ponadto masowe szczepienia ludności Polski doprowadziły do znacznego ograniczenia ryzyka zachorowania m.in. na błonicę oraz wirusowe zapalenia wątroby typu B. Profilaktyka przed chorobami epidemicznymi jest konstytucyjnym obowiązkiem władz publicznych również zgodnie z art. 68 ust. 4 Konstytucji RP. To w ramach realizacji tego obowiązku państwo opracowuje Narodowy Program Szczepień Ochronnych, który corocznie jest modyfikowany stosownie do aktualnej wiedzy epidemiologicznej.

Główny Inspektor Sanitarny co roku opracowuje Program Szczepień Ochronnych, biorąc pod uwagę potrzeby epidemiologiczne, możliwości ekonomiczne i technologiczne wprowadzenia kolejnych preparatów szczepionkowych. Program składa się z kalendarza szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży oraz osób narażonych w szczególny sposób na zakażenia, a także kalendarza szczepień zalecanych.

W ramach obowiązującego kalendarza szczepień ochronnych na 2025 rok, prowadzone były szczepienia obowiązkowe przeciwko gruźlicy (BCG), błonicy, krztuścowi, tężcowi (DTP), odrze, śwince, różyczce (MMR), poliomyelitis (IPV), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (WZW B), zakażeniom wywoływanym przez *Haemophilus influenzae* typ B (Hib), *Streptococcus pneumoniae* i rotawirusom. Ponadto szczepieniami obowiązkowymi objęte były dzieci z grup ryzyka narażone w sposób szczególny na zakażenie wirusem ospy wietrznej. W ramach prowadzonej działalności organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzorują sposób przechowywania i dystrybucji szczepionek służących do przeprowadzania szczepień ochronnych z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS). W roku sprawozdawczym do podległych punktów szczepień, PSSE w Bochni dystrybuowała szczepionki przeznaczone głównie na realizację szczepień obowiązkowych.

Natomiast na realizację szczepień zalecanych prowadzono dystrybucję szczepionek przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) dla wybranej grupy dzieci i młodzieży oraz przeciw krztuścowi dla kobiet w ciąży. Wszystkie ww. szczepienia realizowano w oparciu o program szczepień ochronnych (PSO), a ich zakup był finansowany ze środków Ministra Zdrowia. Od września 2025 r. PSSE uczestniczyła również w dystrybucji szczepionek przeciw COVID-19. **W 2025 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bochni rozdystrybuowała łącznie 19 590 szczepionek.**

W 2025 r. pod nadzorem PSSE w Bochni było 29 punktów szczepień w których realizowane były obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne dzieci, młodzieży i dorosłych. Wszystkie te obiekty zostały objęte przez pracowników Sekcji Nadzoru Epidemiologii kontrola kompleksową.

Nadzorowane podmioty lecznicze realizujące szczepienia ochronne na terenie powiatu bocheńskiego wyposażone były w urządzenia chłodnicze zapewniające odpowiednią temperaturę ich przechowywania zgodną z wymaganiami producenta oraz posiadały systemy ciągłego monitoringu temperatury z powiadomieniami SMS. We wszystkich skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zachowania łańcucha chłodniczego, szczepionki były prawidłowo transportowane z PSSE i przechowywane w urządzeniach chłodniczych. Nie stwierdzono szczepionek przeterminowanych. Podczas prowadzonej inspekcji punktów szczepień oprócz działań kontrolnych pracownicy Sekcji Nadzoru Epidemiologii prowadzili również działania edukacyjne w zakresie szczepień ochronnych skierowane do personelu medycznego.

Od kwietnia 2025 r. prowadzimy weryfikację kart uodpornienia i elektronicznych kart szczepień u osób, które nie ukończyły 19 roku życia (z wyłączeniem rocznika 2025) według wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

Preparaty szczepionkowe są produktami biologicznymi, szczególnie wrażliwymi na zmiany temperatury, dlatego muszą być przechowywane z zachowaniem zasad łańcucha chłodniczego tzn. w temperaturze 2-8° C. Ze względu na wzbogacenie Programu Szczepień Ochronnych o nowe szczepienia ochronne (np. szczepienie przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego, dla którego preparat jest dystrybuowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną), pojawienia się na rynku nowych preparatów szczepionkowych, a przede wszystkim ze względu

na chęć stworzenia jeszcze lepszych warunków technicznych i rozwiązań organizacyjnych służących utrzymaniu oraz monitorowaniu, zgodnych z zaleceniami wytwórców warunków przechowywania produktów immunologicznych.

Bezpieczeństwo realizacji szczepień ochronnych w skali kraju zapewnione jest poprzez bieżące monitorowanie niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP). **Odczyn poszczepienny jest naturalną i spodziewaną reakcją organizmu człowieka po podaniu szczepionki, wynikającą z pobudzenia mechanizmów układu odporności. W analizowanym okresie do PSSE w Bochni zgłoszono 10 przypadków NOP w tym 9 łagodnych oraz jeden zakwalifikowany przez lekarza jako poważny. U dzieci, u których wystąpił niepożądany odczyn poszczepienny nastąpił pełny powrót do zdrowia.**

Od kilku lat wzrasta w Polsce i również w powiecie bocheńskim ilość niezaszczepionych dzieci z powodu braku akceptacji szczepień ochronnych wśród rodziców, zwłaszcza w przypadku szczepień obowiązkowych. Obniżanie odporności środowiskowej stanowi zagrożenie występowania ciężkich zachorowań i powikłań wielu chorób zakaźnych, które dzięki powszechnym szczepieniom kiedyś były rzadkością. Jeszcze niedawno wydawało się, że w walce z chorobami zakaźnymi medycyna odniosła trwałe sukcesy. Dzięki zbiorowym szczepieniom ochronnym pokonano poliomyelitis, dawno nie widziano i nie słyszano o chorych na odrę czy krztusiec. Jednak coraz częściej obserwujemy, że zapomniane infekcje powracają. Powrót chorób, które uznawaliśmy za zapomniane, ma wiele przyczyn, wśród nich są m.in. niewykonywanie obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych. W Polsce, w województwie małopolskim i powiecie bocheńskim bezpieczeństwo szczepień to temat, który od kilku lat budzi duże zainteresowanie społeczne. W 2025 roku prowadzone były liczne działania informacyjne i edukacyjne skierowane do rodziców i opiekunów dzieci, mające na celu zwiększenie zaufania społecznego do najskuteczniejszej profilaktyki chorób jaką są szczepienia ochronne. Niespełnienie obowiązku poddania dziecka szczepieniom ochronnym podlega egzekucji administracyjnej. Organem egzekucyjnym w zakresie egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym jest wojewoda zgodnie z art. 20 § 1 ust. 1 Ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r., poz. 479). W województwie małopolskim egzekucję obowiązku szczepień prowadzi Wojewoda Małopolski.

Rozdział III. Działalność lecznicza

W 2025 roku pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej działającej w powiecie bocheńskim znajdowało się 188 podmiotów wykonujące działalność leczniczą.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego sprawowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w 2025 r. przeprowadzono kontrole w 103 podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Podczas kontroli sprawdzono m.in.: stan techniczny i higieniczno-sanitarny pomieszczeń, urządzeń i sprzętu, postępowanie z narzędziami wielokrotnego użytku, postępowanie z odpadami medycznymi, postępowanie z brudną i czystą bielizną, zaopatrzenie w środki ochrony osobistej oraz w preparaty do dezynfekcji: rąk,

skóry, powierzchni i narzędzi, proces sterylizacji oraz opracowanych i wdrożonych procedur związanych z zapobieganiem chorobom zakaźnymi zakażeniom. W przypadku kontroli, w których stwierdzono nieprawidłowości zostały wydawane decyzje z nakazem ich usunięcia. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń.

W trakcie przeprowadzanych kontroli przeprowadzono edukacje w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami medycznymi, w szczególności przypomniano zasady właściwej selektywnej zbiórki odpadów medycznych, zasady wewnętrznego transportu odpadów oraz prawidłowego sposobu opisywania pojemników i worków na odpady medyczne zgodnie z obowiązującą w podmiocie leczniczym procedurą. Zwrócono również uwagę na prawidłowe postępowanie z bielizną czystą i brudną oraz przypomniano o przestrzeganiu zakazu palenia oraz prawidłowym oznakowaniu o zakazie palenia wyrobów tytoniowych, w tym papierosów elektronicznych. W podmiotach leczniczych, w których zamontowane zostały urządzenia do klimatyzacji pouczono o konieczności dokonywania ich przeglądów nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy, a w obiektach wyposażonych w prysznic o badaniach w kierunku Legionelli. Przypomniano podmiotom leczniczym o obowiązku zgłaszania podejrzenia lub rozpoznania zakażenia, choroby zakaźnej lub zgonu z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej zgodnie z art. 27 ust. 1 Ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2025 r. poz. 1675).

Tabela 2: Liczba przeprowadzonych kontroli w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w powiecie bocheńskim w roku 2025.

Kategorie podmiotów objętych nadzorem	Liczba podmiotów w ewidencji	Liczba podmiotów skontrolowanych	% wszystkich
Przychodnie i ośrodki zdrowia	61	57	93 %
Niezabiegowe praktyki lekarskie	40	9	23 %
Zabiegowe praktyki lekarskie	13	8	61 %
Indywidualne praktyki lekarzy dentyków	35	10	29 %
Grupowe praktyki lekarzy dentyków	2	0	100 %
Praktyki pielęgniarek i położnych	16	3	19 %
Rehabilitacje	10	4	40 %
Inne (MKTS, RCKiK, Diagnostyka, Śląskie Laboratorium Analityczne,	6	5	83 %

Medycyna Sp. zo.o., (Diagmedica)			
Szpital	1	1	100 %
Pogotowie	4	4	100 %
Ogółem	188	103	55 %

W ramach swojej działalności Inspekcja Sanitarna w Bochni prowadzi również nadzór nad zakażeniami szpitalnymi poprzez zbieranie danych w powyższym zakresie oraz ich analizę. Prawidłowy nadzór nad wykrywaniem zakażeń szpitalnych jest warunkiem niezbędnym umożliwiającym ich skuteczną kontrolę na terenie podmiotu leczniczego. W SPZOZ „Szpital Powiatowy” w Bochni działa powołany przez dyrektora szpitala zespół i komitet kontroli zakażeń szpitalnych.

Źródło analizowanej sytuacji epidemicznej w nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną podmiotach leczniczych stanowią raporty wstępne o podejrzeniu lub wystąpieniu ogniska epidemicznego oraz raporty końcowe o wygaszeniu ogniska.

W roku 2025 w Szpitalu Powiatowym w Bochni potwierdzano 2 ogniska epidemiczne: jedno ognisko dot. wirusa grypy typ A, natomiast drugie ognisko wirusa SARS CoV-2. Podjęte zostały wszelkie niezbędne działania zmierzające do ograniczenia rozprzestrzeniania się drobnoustrojów chorobotwórczych zgodnie z opracowanymi procedurami, wprowadzono wzmożony reżim sanitarny, przeprowadzono szkolenie dla personelu.

Rozdział IV. Nadzór nad jakością wody

1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Zdrowe i dobre życie każdego człowieka zależy w głównej mierze od czystości i dostępności wody. Bez niej trudno jest przygotować jedzenie albo zadbać o higienę własną i gospodarstwa domowego. Dostęp do czystej wody pozwala uniknąć chorób. Odpowiedni dostęp do wody, higieny i urządzeń sanitarnych oraz prawo do zdrowia i życia są podstawowymi warunkami wstępnymi zdrowia publicznego i rozwoju człowieka. Ogromne ilości wody

potrzebne są w rolnictwie, gdzie uprawy, zwłaszcza w rejonach o ciepłym klimacie, wymagają nawadniania a hodowla zwierząt generuje jeszcze większe zapotrzebowanie na wodę oraz przemysłu, gdzie produkcja pociąga za sobą konieczność zużycia znacznych ilości wody.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024r. poz. 416) oraz na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024r. poz. 757) i rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294). Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w ww. rozporządzeniu Ministra Zdrowia, które są zgodne z przepisami europejskimi. Woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia, jeśli spełnia określone w rozporządzeniu wymagania. Na bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia ma wpływ wiele czynników, począwszy od ujmowania wody surowej, jej uzdatniania, magazynowania przez dystrybucję aż do kranu odbiorcy.

Do oceny jakości wody w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia **za 2025 rok wykorzystano wyniki badań 217 próbek wody pobranych w ramach nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, przez pracowników Stacji, a także wyniki z badań jakości wody 131 próbek pobranych przez producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej. Zakwestionowano 30 próbek z przekroczeniami mikrobiologicznymi i 6 z fizykochemicznymi.**

Na terenie powiatu nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2025 roku objętych było **29** wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Jakość wody oceniono we wszystkich wodociągach i we wszystkich spełniała ona wymagania norm jakościowych.

Tabela 3. Liczbę wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w poszczególnych grupach wydajności oraz liczbę ludności zaopatrywanej w wodę przeznaczoną do spożycia przedstawia poniższa tabela

		Liczba urzędzeń dostarczających wodę			kontrole sanitarne	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę
		Wg ewidencji	Odpowiadających wymogom*	Nieodpowiadających wymogom*		
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę		18	18	0	8	87686
Wodociąg o produkcji [m ³ /d]	<100	7	7	0	2	2843
	101-1000	9	9	0	4	44660
	1001-10000	2	2	0	2	40183
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		11	11	0	0	629
Razem		29	29	0		88315

Nadzór nad jakością wody przeznaczoną do spożycia w powiecie bocheńskim w 2025r. polegał na poborze prób wody przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni i przeprowadzaniu kontroli sanitarnych oraz nadzorowaniu terminowości wywiązywania się właścicieli/zarządców z wykonywania badań jakości wody przeznaczonej do spożycia zgodnej z zatwierdzonymi harmonogramami na 2025r. z częstotliwością zgodną z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294). łącznie 162 planowe próbki i 55 doraźnych. Z czego w 18 próbkach wystąpiły przekroczenia obowiązujących norm, w zakresie mikrobiologicznym w 5 próbkach, fizykochemicznym w 12 próbkach mikrobiologicznym i fizykochemicznym w 1 próbce. W ramach kontroli wewnętrznej właściciele i zarządcy wodociągów pobrali 131 i przedłożyli wyniki ich badań PPIS.

Woda do spożycia pozyskiwana jest zarówno z ujęć powierzchniowych jak i podziemnych. Z ujęć zasilanych wodami powierzchniowymi korzysta 3 wodociągów, które zaopatrują między innymi Lipnica Murowana -1, Lipnica Murowana -2 i Rajbrot, które zaopatrują mieszkańców na terenie gminy Lipnica Murowana.

Zdecydowana większość, bo 14 urzędzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia w wodę pracują w oparciu o ujęcia wody powierzchniowej. Zaopatrują one między innymi gminę miasto Bochnia, gminę wiejską Bochnia i gminy Łapanów, Trzciana, Drwinia, Rzezawa i Żegocina.

W oparciu o wodę mieszaną, czyli pochodzącą z ujęć powierzchniowych i podziemnych pracuje 1 wodociąg zbiorowego zaopatrzenia Nowy Wiśnicz, z którego korzystają mieszkańcy miasta i gminy Nowy Wiśnicz.

W minionym roku z **29** urządzeń wodociągowych, składających się na system zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia, korzystało **88 315** mieszkańców województwa. Ponieważ jakość wody w tych urządzeniach spełniała wymagania norm jakościowych to **82.61%** ludności naszego województwa korzystało z wody dobrej jakości.

Na jakość wody w wodociągach sieciowych składają się między innymi działania producentów wody, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami w ramach kontroli wewnętrznej monitorują jakość mikrobiologiczną i fizykochemiczną wody, ze ściśle określoną częstotliwością oraz działania podejmowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która od lat prowadzi systematyczne badania jakości wody i konsekwentnie egzekwuje jej poprawę w przypadkach wystąpienia jakichkolwiek przekroczeń. Wspólnie ustalane są harmonogramy poboru próbek wody, tak aby punkty monitoringowe były reprezentatywne, właściwie przygotowane oraz dostępne dla przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Przedsiębiorstwa wodociągowe przeprowadzają analizy potencjalnych zagrożeń i krytycznych punktów kontroli, a także sposób ochrony i zabezpieczenia wodociągu od miejsca ujmowania wody do punktu dostarczania jej konsumentom. Przekroczenie dopuszczalnych norm jakości wody poddawanej kontroli u konsumentów, świadczy o niedostatecznych lub niewłaściwie prowadzonych procesach jej uzdatniania. Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów.

W wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, podwyższone wartości niektórych parametrów fizykochemicznych w większości przypadków miały charakter krótkotrwały, nie rzutujący na końcową ocenę jakości wody. W czasie podejmowanych przez producentów działań naprawczych, woda była dopuszczona do spożycia przez ludzi na ściśle określonych warunkach.

W grupie wodociągów o **produkcji od 101 do 1000 m³/d** warunkową przydatność określano z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych norm dla parametrów: **chloroform, przekroczona ogólna liczba mikroorganizmów.**

1. Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Trzciana (x3 chloroform)
2. Strefy Zbiorowego Zaopatrzenia gmina Bochnia – Siedlec, Płn-Wsch., Płn.Zach, (OLM)
3. Strefa zbiorowego zaopatrzenia gminy Drwinia (OLM)
4. Strefa zbiorowego zaopatrzenia gminy Rzezawa (olm)

W grupie wodociągów o **produkcji od 1001 do 10000 m³/d** warunkową przydatność określano z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych norm dla parametrów: **chloroform i ogólna liczba mikroorganizmów.**

1. Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa (Chloroform)
2. Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Bochnia (OLM)

Inne podmioty zaopatrujące w wodę mętność, chlorany, chloryny i ogólna liczba mikroorganizmów

1.zakład produkcyjny Manufaktura Ziemi Wiśnickiej Florej Chronów 247 (olm)

2.zakład produkcyjny Bacówka Towary Tradycyjne 32-725 Rajbrot 470, (suma chloranów i chlorynów i mętność).

Przekroczenia parametrów mętności, są uciążliwe, ponieważ pogarszają organoleptyczną jakość wody, utrudniają utrzymanie urządzeń sanitarnych we właściwym stanie i dlatego powinny być przed podaniem wody do sieci wodociągowej usunięte w procesach uzdatniania. Mętność wody nie jest parametrem odnoszącym się bezpośrednio do zagrożenia dla zdrowia ludzi. Jednak jej podwyższone wartości mogą wskazywać na zakłócenie procesu uzdatniania i prowadzić w konsekwencji do nieodpowiedniej jakości mikrobiologicznej wody.

W grupie wodociągów gdzie wystąpiły przypadki chloroformu, chloranów, chlorynów w takich sytuacjach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej również dopuszczały warunkowo wodę do spożycia w drodze decyzji administracyjnych i nakładały na właścicieli wodociągów obowiązek doprowadzenia jej jakości do obowiązujących norm.

Trichlorometan (chloroform) jest związkiem powstającym w wyniku reakcji zachodzącej między halogenami wprowadzanymi do wody w celach technologicznych lub dezynfekcyjnych. Jest wchłaniany po wprowadzeniu drogą doustną, poprzez inhalację lub przez skórę, a w organizmie może powstać kilka przejściowych metabolitów, których ilość zależy od gatunku i płci. Chloroform ma szczególne znaczenie dla zdrowia konsumentów z uwagi na to, że długotrwała ekspozycja może powodować zmiany w nerkach, wątrobie, tarczycy.

Chloryny to związki mogące być efektem stosowania do dezynfekcji dwutlenku chloru, natomiast chlorany są produktem rozkładu dwutlenku chloru. Chlorany mogą również pojawić się w wodzie do spożycia po zastosowaniu podchlorynów przy uzdatnianiu wody. Związki te są zatem ubocznymi produktami dezynfekcji. Znaczenie zdrowotne przekroczenia powyższych parametrów w wodzie do spożycia przez ludzi nie jest w pełni wyjaśnione lecz dotychczasowe badania wskazują, że związki te jako silne utleniacze mogą powodować zmiany we krwi.

Dopuszczalna obecność mikroorganizmów w wodzie przeznaczonej do spożycia jest regulowana i systematycznie monitorowana. Woda musi być wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Wodopochodne czynniki chorobotwórcze mogą przedostawać się do organizmu człowieka drogą pokarmową, inhalacyjną (wdychanie aerozoli wodnych) oraz w wyniku styczności ze skórą (błony śluzowe, zadrapania, zranienia). Przy czym ważny jest nie tylko rodzaj mikroorganizmów obecnych w wodzie, ale także ich ilość.

Przedsiębiorstwa wodociągowe mają opracowane procedury postępowania na wypadek pogorszenia jakości wody oraz informowania mieszkańców i właściwego terenowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o stwierdzeniu pogorszenia jakości wody lub zaistnieniu okoliczności mogących spowodować jej pogorszenie oraz o planowanych bądź nieplanowanych przerwach w dostawie wody.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, właściwi państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody wydają okresowe i obszarowe oceny jakości wody. Oceny te zawierają informacje dotyczące spełnienia na nadzorowanym terenie wymagań określonych w załącznikach nr 1 i 4 do rozporządzenia, w okresie, dla którego opracowywana jest ocena. Oceny jakości wody przekazywane są właściwym wójtom, burmistrzom (lub prezydentom miast) i starostom w celu zapoznania się i podjęcia koniecznych działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę właściwej jakości łącznie wydał **32 oceny okresowe i 9 obszarowych dla gmin i 1 obszarową dla starostwa.**

Należy nadmienić, że państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni wydali łącznie **246 opinii** o jakości wody również dla sprawozdań z badań wody pochodzącej z obiektów nadzorowanych przez Inspekcję Weterynaryjną.

2. Awaryjne zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia.

Każdy podmiot prowadzący działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę posiada procedurę na wypadek sytuacji kryzysowej. W takiej sytuacji administratorzy wodociągów posiadają beczkowóz, pojemniki do rozprowadzania wody zdatnej do spożycia, bądź zapewniają zakupywaną wodę butelkowaną. Prowadzą również współpracę z ościennymi gminami, Strażą Pożarną oraz z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego, które posiadają urządzenia do gromadzenia wody przeznaczonej do spożycia i celów sanitarnych.

3. Zatwierdzenie systemu jakości wykonywanych badań wody przez laboratorium zewnętrzne.

Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni przy udziale przedstawiciela Działu Laboratoryjnego WSSE Kraków przeprowadzili w dniu 21 listopada 2025r. kontrolę dokumentacji laboratorium Miejskiego Przedsiębiorstwa Sp. z o.o., ul. Majora Bacy 15, 32-700 Bochnia.

Podczas kontroli oceniano następujące dokumenty:

- certyfikaty próbo biorców,
- sprawozdania z badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- wyniki badań biegłości,
- spis substancji i preparatów chemicznych z kartami charakterystyk,
- normy, procedury badawcze i testy producenta do wykonywania oznaczeń,
- karty badań / zapisy do badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych,
- walidacja i niepewność,
- protokoły z pobrania próbek wody,
- księga jakości i procedury ogólne,
- zapisy sprawdzenia wyposażenia i wzorcowania,
- dokumenty potwierdzające wewnętrzne sterowanie jakością badań.

stwierdzono, że:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Bochni Sp. z o.o., w zakresie badań laboratoryjnych spełnia wymagania prawne dla wnioskowanych parametrów i metodyk.
- przedłożona do kontroli dokumentacja prowadzona jest prawidłowo.

4. Jakość ciepłej wody w instalacjach wewnętrznych podmiotów prowadzących stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne i obiektach zamieszkania zbiorowego

W ciepłej wodzie użytkowej mogą rozwijać się bakterie Legionella sp. Do zakażenia bakteriami Legionella sp. dochodzi na skutek wdychania skażonego aerozolu wodno-powietrznego, a czynnikiem sprzyjającym ich rozwojowi i namnażaniu jest temperatura wody w zakresie 20-48°C. Osobami szczególnie narażonymi na zakażenia są chorzy przebywający w szpitalach, zakładach opiekuńczo-leczniczych, mieszkańcy domów pomocy społecznej i innych obiektów zamieszkania zbiorowego.

W roku sprawozdawczym prowadzono badania ciepłej wody na obecność pałeczek Legionella sp. w instalacjach wewnętrznych podmiotów prowadzących stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne i obiektów zamieszkania zbiorowego.

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego do badań laboratoryjnych pobrano 84 próbki ciepłej wody użytkowej z wewnętrznych instalacji wodociągowych **19** obiektach, z czego **14** próbek zostało zakwestionowane w **6** obiektach.

Tabela 4. Liczba obiektów i pobranych próbek ciepłej wody użytkowej w 2024r. w ramach nadzoru sanitarnego

Liczba obiektów, w których pobrano próbki	Liczba pobranych próbek	Liczba obiektów z przekroczeniami	Liczba próbek/ obiektów – skażenie średnie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie wysokie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie bardzo wysokie	Liczba wydanych decyzji nakazujących, przedłużających / płatniczych
19	84	6	11	3	0	6/6

Obecność bakterii Legionella i zarazem skażenie średnie stwierdzono w 3 obiektach (Dom Pomocy Społecznej, internat, obiekt hotelowy), a skażenie wysokie stwierdzono również w 3 obiektach (Środowiskowy Dom Samopomocy Społecznej i w 2 obiektach hotelowych).

Ze względu na zagrożenie zdrowia państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni po otrzymaniu negatywnych wyników badań ciepłej wody, wydawał decyzje zobowiązując właścicieli obiektów do podjęcia natychmiastowych i skutecznych działań naprawczych. W większości nadzorowanych placówek opracowane i przestrzegane są procedury postępowania mające na celu wyeliminowanie bakterii Legionella sp. z instalacji wewnętrznych i niedopuszczenie do jej ponownego skolonizowania.

Tabela. 5 Rodzaj obiektów i ilość pobranych prób ciepłej wody użytkowej w 2025r. w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego.

Rodzaj obiektu	Liczba pobranych próbek	Liczba próbek/ obiektów – skażenie średnie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie wysokie	Liczba próbek/ obiektów – skażenie bardzo wysokie
Dom pomocy społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy	8	3	1	0
Placówka zapewniająca całodobową opiekę	4	0	0	0
Internat, Schronisko	8	1	0	0
Hotele/ inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	44	7	2	0
Zakład Karny	4	0	0	0
Szpital	8	0	0	0
ZOL -Hospicjum	8	0	0	0
Razem:	84	11	3	0

Badania pod kątem występowania bakterii Legionella sp. w ciepłej wodzie użytkowej prowadzone są również przez zarządców podmiotów świadczących działalność leczniczą, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z załącznikiem nr 5 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294). Wyniki tych badań sprawdzane są podczas planowanych kontroli sanitarnych.

W omawianym zakresie nieustannie prowadzone są działania informacyjno-edukacyjne podczas kontroli sanitarnych w zakresie prowadzenia wzmożonego nadzoru związanego z bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz funkcjonowania instalacji wentylacyjno-klimatyzacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których przebywają osoby o obniżonej odporności i zobowiązujące do wzmożonego nadzoru nad ciepłą wodą użytkową

w obiektach, w których znajdują się prysznice oraz o obowiązku przeprowadzania badań zgodnie z § 18 rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2017r. Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) z równoczesnym nakazem przekazania wyników badań ciepłej wody użytkowej na obecność bakterii Legionella sp.

5. Pływalnie

Tabela 6. Dane dotyczące działań podjętych w ramach nadzoru w 2025 r.

	PŁYWALNIE	OBIEKTY NIESPEŁNIAJĄCE DEFINICJI PŁYWALNI
wg ewidencji w roku 2025 ogółem, w tym	3	1
kryte	3	0
odkryte	0	1
liczba kontroli	3	1
liczba pobranych próbek	21	2
liczba próbek z przekroczeniami	3	0
liczba wydanych dec. w zakresie kwestionowanej jakości wody	2	0
liczba decyzji płatniczych	1	0
liczba wydanych dec. w zakresie stwierdzonych uchybień hig.-san. lub technicznych	0	0

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni pod nadzorem posiada 3 pływalnie kryte i 1 basen odkryty, który skategoryzowane są jako „inny obiekt dysponujący nieckami basenowymi”. Kontrole sanitarne przeprowadzono we wszystkich obiektach, obejmowały warunki higieniczno-sanitarne i stan techniczny hali basenowej, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz zaplecza technicznego. Wszystkie pomieszczenia utrzymane były czysto. Natryski i przebieralnie w obiektach skategoryzowanych jako pływalnie były w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Pozostałe pomieszczenia we wszystkich tego typu obiektach nie budziły zastrzeżeń. Zaopatrzenie w środki higieniczne, środki dezynfekcyjne i czystościowe prawidłowe. Z Krytej Pływalni w Bochni nie pobrano zaplanowanych prób wody z uwagi na to, że od dnia 25 sierpnia 2025 r. przeprowadzana była modernizacja technologii basenowej obiektu, co zbiegło się z terminem poboru prób. W 2025 r. prowadzony był nadzór nad jakością wody na pływalniach zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230). Zarządcy obiektów przedłożyli PPIS w Bochni harmonogramy badań na 2025 r. celem zatwierdzenia, z badań zaplanowanych prób wywiązywali się w należyty sposób. Basen odkryty działający na terenie powiatu bocheńskiego sklasyfikowany jest na podstawie ustawowej definicji zawartej w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (tekst jednolity Dz.U. z 2023r., poz. 714) jako „inny obiekt dysponujący nieckami basenowymi”. Obiekt ten działa w sezonie wakacyjnym (lipiec, sierpień).

Do 30 marca 2026 r. zostaną przeprowadzone roczne oceny Krytych Pływalni. Nie były zgłaszane w tym obszarze nieprawidłowości od osób korzystających z obiektów pływalni i basenu odkrytego.

6. Obiekty rekreacji wodnej

Zgodnie z ustawą *Prawo wodne* sezon kąpielowy obejmuje okres między 1 czerwca a 30 września. W sezonie kąpielowym w 2025r. Sezon kąpielowy w kąpieliskach na terenie powiatu bocheńskiego trwał od 20 czerwca do 31 sierpnia 2025 r.

Okres funkcjonowania kąpieliska, tj. data jego otwarcia i zamknięcia, jest ustalany przez organizatora indywidualnie dla każdego kąpieliska. Sezon kąpielowy jest określany i zatwierdzany przez radę gminy w uchwale gminy. Informacje te zawarte są w internetowym

Serwisie Kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Uchwalanie tych samych kąpielisk każdego roku jest istotne z uwagi na to, że obiekt raz funkcjonujący jako kąpielisko pozostaje w świadomości kąpiących się jako obiekt stały i corocznie otwierany i w związku z tym odwiedzany. Tego typu obiekty są promocją dla obszaru, na którym się znajdują.

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego związane z nadzorem nad kąpieliskami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zestawienie działań PPIS w obszarze kąpielisk.

Lp.	Ilość Kąpielisk	Liczba pobranych próbek wody		Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych		Liczba ocen o przydatności wody do kąpeli	
		Nadzór sanitarny	Kontrola wewnętrzna	nie kwestionowane	kwestionowane	Przydatność	Brak przydatności
1.	2	2	6	2	0	8	0

7. Obiekty użyteczności publicznej (z wyłączeniem wodociągów, basenów i kąpielisk)

W 2025 r. w ewidencji znajdowały się 489 obiektów, z czego skontrolowano 194.

Tabela 8. Obiekty użyteczności publicznej

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli z nieprawidłowościami	Decyzje administracyjne nakazujące/płatnicze
1.	SZPITALE	1	1	0	0
	Pralnia szpitalna	1	1	0	0
2.	Ustępy publiczne	22	12	3 brak ciepłej wody przy umywalce do rąk, brak podstawowych środków higienicznych.	2/3
3.	Domy pomocy społecznej	1	1	0	0
4.	INNE JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ	9	4	0	0
5.	PLACÓWKI ZAPEWNIAJĄCE CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ	1	1	0	0
6.	HOTELE	7	4	0	0
7.	INNE OBIEKTY, W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI HOTELARSKIE	22	3	0	0
8.	SCHRONISKA	1	0	0	0
9.	KEMPINGI	1	1	0	0
10.	ZAKŁADY FRYZJERSKIE	103	45	0	0
11.	ZAKŁADY z branży BEAUTY	132	101	1 nieprawidłowy stan sanitarny i techniczny	1/1
12.	ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ	8	0	0	0
	OBIEKTY SPORTOWE	11	0		
15.	DWORCE AUTOBUSOWE	1	0	0	0
16.	DWORCE I STACJE KOLEJOWE	2	1	0	0
17.	TERENY REKREACYJNE	48	3	0	0
18.	CMENTARZE	40	6	0	0
19.	ZAKŁADY KARNE	1	1	0	0
20.	INNE OBIEKTY	77	9	0	0
	Razem	489	194	4	3/4

Podstawowy zakres kontroli obejmował między innymi: stan sanitarno-higieniczny oraz sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń w tym wentylacji, gospodarkę odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w wodę do spożycia i odprowadzanie ścieków, zapewnienie higieny podczas świadczenia usług, posiadanie apteczki I pomocy, oznakowanie obiektów o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów oraz przestrzeganie zakazu palenia. Skontrolowano 194, co stanowiło 39,7 %. Większość spośród obiektów skontrolowanych prezentowało dobry stan higieniczno-sanitarny i techniczny,. W roku sprawozdawczym zwłaszcza w obiektach branży beauty położono duży nacisk na przeprowadzanie działań informacyjno-edukacyjnych. Kontynuowano działania instruktażowe dot. profilaktyki zakażeń bakteriami Legionella, prowadzenia odpowiedniej dezynfekcji instalacji i urządzeń wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz informowano o materiałach edukacyjnych umieszczonych na stronie

8. Ekshumacje, sprowadzenie, wywóz i transport zwłok

W omawianym okresie wydano:

- 45 decyzje zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji,
- 13 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Uczestniczono przy nadzorze 45 ekshumacji i 15 środków transportu zwłok (autokarawanów). Kontrole, które polegały na nadzorze nad prawidłowym wykonaniem ekshumacji szczątków ludzkich wykazały, iż wykonywane były one zgodnie z wydawanymi decyzjami, zgodnie z ustawą z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024r., poz. 576), przy zachowaniu warunków sanitarnych, zgodnych z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z 2021r., poz. 1910) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków ludzkich (Dz. U. z 2011r. Nr 75, poz. 405). Ekshumacje były wykonywane przez uprawnione firmy. Osoby przeprowadzające ekshumację posiadały odzież ochronną i środki do dezynfekcji.

Tabela 9. Postępowania administracyjne związane nadzorem nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi w zestawieniu tabelarycznym

	Nazwa danych	2025
1.	Liczba decyzji zezwalających na przewóz zwłok lub szczątków ludzkich w granicach Rzeczypospolitej Polskiej	0
2.	Liczba decyzji zezwalających na przewóz zwłok lub szczątków ludzkich poza granice Rzeczypospolitej Polskiej	0
3.	Opinia w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy	13
4.	Liczba nadzorowanych autokarawanów przy ekshumacji	15
5.	Liczba decyzji zezwalających na ekshumację	45
6.	Liczba decyzji odmawiających ekshumacji	0
7.	Liczba nadzorowanych ekshumacji	45

Rozdział V. Nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi środowiska pracy**1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (PPIS) w Bochni, w ramach pełnionego nadzoru sanitarnego nad warunkami środowiska pracy przeprowadził w roku 2025 łącznie 260 kontroli. Prowadzone kontrole dotyczyły przestrzegania przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy w tym m. in. przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy zgodnie z częstotliwością określoną w aktualnie obowiązującym prawodawstwie, badań lekarskich zatrudnionych pracowników, występowania /stosowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy, oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, a także szkodliwych biologicznych czynników. Liczba zakładów w ewidencji Sekcji Nadzoru Higieny Pracy na koniec roku 2025 wyniosła 1650 obiektów. Łącznie kontroli poddano 248 obiektów, w których przeprowadzono 265 kontroli. Nadzorem objętych zostało 23% zewidencjonowanych podmiotów. Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia wystąpiły łącznie w 12 zakładach pracy, co stanowi 5 % ogółu skontrolowanych zakładów pracy. Przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych występują w zakładach o następującym profilu produkcji i stanowi:

- zakłady produkcji artykułów spożywczych (PKD 10) 25%,
- zakłady produkcji wyrobów z drewna (PKD 16) 8 %,

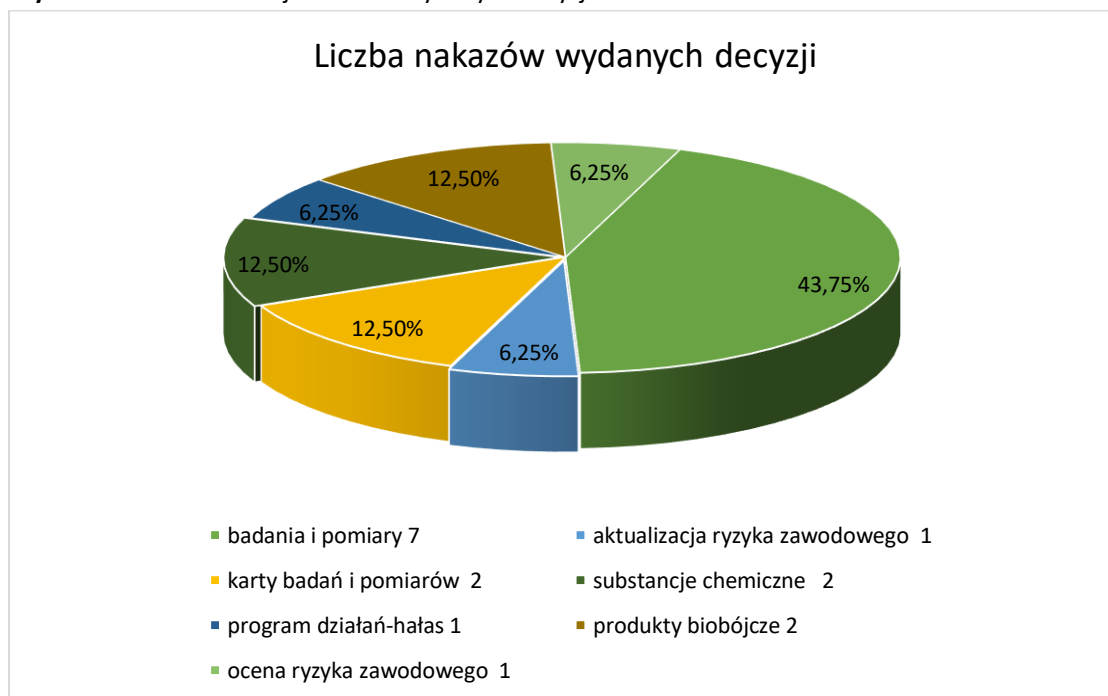
- poligrafia (PKD 18) 8 %,
- produkcja metali (PKD 24) 8 %,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych (PKD 25) 8 %,
- produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 28) 25 %,
- produkcja mebli (PKD 31) 18 %

Ogółem w warunkach przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy wykonywało pracę 324 pracowników, co stanowiło 6 % zatrudnionych w skontrolowanych zakładach.

Decyzje wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni dotyczyły:

- badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- oceny ryzyka zawodowego i zapoznania z nią pracowników;
- obniżenia normatywów stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia;
- opracowania programu dotyczącego przekroczenia norm hałasu;
- rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia i kart badan pomiarów;
- oznakowania produktów biobójczych;

Wykres 16. Liczba i rodzaj nakazów wydanych decyzji

2. Czynniki biologiczne w miejscu pracy

Czynniki, które mogą wpływać negatywnie na organizm ludzki i wywoływać choroby zawodowe (zakaźne lub pasożytnicze) to tzw. czynniki biologiczne. Najbardziej na kontakt z nimi narażeni są pracownicy zakładów służby zdrowia, zakładów usuwania i segregacji odpadów, oczyszczalni ścieków, zakładów przetwórstwa mięsnego, rolnicy, osoby zatrudnione w leśnictwie oraz placówkach weterynarii. Brak określonych normatywów higienicznych dla czynników biologicznych nie pozwala aktualnie na przeprowadzanie badań i pomiarów

czynnika biologicznego w środowisku pracy, dlatego wykazuje się wyłącznie kontakt z czynnikiem biologicznym. W roku 2025 kontakt z tym czynnikiem w środowisku pracy miały 873 osoby. Zakłady w których istnieje ryzyko zakażenia pracowników czy wyrobów czynnikiem biologicznym stosują produkty biobójcze. W toku prowadzonych kontroli sprawdzano czy stosowane produkty biobójcze posiadają zezwolenie na obrót, czy pracownikom zapewniono dostęp do kart charakterystyki i czy zapewniono środki ochrony indywidualnej/zbiorowej zgodnie z kartami charakterystyk, oraz w jaki sposób te produkty są przechowywane. Prowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

3. Produkty biobójcze

Poza warunkami pracy wśród nadzorowanych obszarów przez PPIS w Bochni jest rynek produktów biobójczych. Produkty te wykorzystuje się m.in. do dezynfekcji, usuwania, odstraszania, wabienia i unieszkodliwiania mikroorganizmów oraz szkodników.

Konieczność nadzorowania wprowadzania do obrotu, dystrybucji i stosowania tego rodzaju produktów związana jest z ochroną zdrowia ludzkiego, oraz środowiska naturalnego, ze względu na obecność w nich substancji czynnych oraz mających zdolność do biokumulacji. Zasady wprowadzania do obrotu, nadzoru nad produktami biobójczymi regulowane są przepisami krajowymi czyli ustawą z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych i przepisami Unii Europejskiej zawartymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych. Głównym kierunkiem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych była kontrola legalności wprowadzanych do obrotu, udostępnianych i stosowanych produktów biobójczych. Zgodnie ze wskazanymi powyżej przepisami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą być udostępniane i stosowane produkty biobójcze które posiadają pozwolenie albo zezwolenie na handel równoległy albo pozwolenie na obrót.

Łącznie przeprowadzono 23 kontrole w ramach prowadzonego nadzoru rynku produktów biobójczych w tym 2 kontrole podmiotu odpowiedzialnego za pierwsze wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, 15 u podmiotów udostępniających produkty biobójcze na rynku oraz 6 w zakresie ich stosowania .

W jednym ze skontrolowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości - wydano dwie decyzje administracyjne i dwie płatnicze. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono również mandaty karne w wysokości 800.00 zł. Podczas każdej kontroli informowano o Elektronicznym Wykazie Produktów biobójczych, w którym można sprawdzić czy oferowany produkt posiada pozwolenie na obrót produktem biobójczym, a także jego przeznaczenie i rodzaj użytkowników. Pozwolenie na obrót produktem biobójczym wydaje Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej mogą być udostępniane i stosowane tylko produkty posiadające pozwolenie albo zezwolenie na handel równoległy albo pozwolenie na obrót ponieważ tylko takie dają gwarancję bezpiecznego stosowania i skuteczności.

4. Produkty kosmetyczne

W wyniku nadzoru prowadzonego nad produktami kosmetycznymi przeprowadzono 14 kontroli w tym skontrolowano: 6 podmiotów odpowiedzialnych za kosmetyki, i kontroli 8 podmiotów udostępniających kosmetyki. W kontrolowanym zakresie, który obejmował prawidłowość oznakowania nie stwierdzono uchybień.

W ramach pełnionego nadzoru pobrano do badań 9 próbek produktów kosmetycznych. Badania prowadzone były pod kątem mikrobiologicznym jak i fizyko-chemicznym. Żadna z pobranych próbek nie została zakwestionowana.

5. Choroby zawodowe

W myśl art. 235¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

Zgodnie z art. 235² ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia w narażeniu zawodowym albo po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych.

Wykaz chorób zawodowych wraz z okresem, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej pomimo wcześniejszego zakończenia pracy w narażeniu zawodowym, określa załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r.

W 2025 r. wpłynęło 12 nowych zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej na podstawie których zostały wszczęte postępowania administracyjne. Zasady postępowania w zakresie

chorób zawodowych i uprawnienia organów rozstrzygających reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r., w sprawie chorób zawodowych (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 1836) natomiast rodzaj i sposób prowadzenia dokumentacji określone zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r., w sprawie dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1542).

W ramach każdej zgłoszonej jednostki chorobowej podejmowane są czynności związane z zawiadomieniem stron o wszczęciu postępowania, wezwaniem i przeprowadzeniem przesłuchania stron/świadków, sporządzenia oceny narażenia zawodowego, wizytacji w zakładach pracy, a także nawiązanie i prowadzenie współpracy z powiatowymi inspektorami sanitarnymi w zakresie ustalenia ocen narażenia zawodowego i jednostkami medycyny pracy orzekającymi w przedmiocie chorób zawodowych. Łącznie przeprowadzono 24 postępowania wyjaśniające w toku których wydano 130 postanowień dotyczących wskazania terminu zakończenia postępowania. Termin zakończenia postępowania jest w dużej mierze uzależniony od jednostek medycyny pracy prowadzących badania i wydających orzeczenia lekarskie.

W wyniku przeprowadzonych postępowań wyjaśniających i administracyjnych wydano 7 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych oraz 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia chorób zawodowych. W przypadku decyzji stwierdzającej chorobę zawodową, po jej uprawomocnieniu wydawana jest dla każdej jednostki chorobowej tzw. karta stwierdzenia choroby zawodowej, która przekazywana jest do Instytutu Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera w Łodzi. Na podstawie dostarczonych danych jednostka ta sporządza corocznie statystyki chorób zawodowych

Tabela 10. Ocena narażenia zawodowego na podstawie zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	Liczba sporządzonych kart oceny narażenia zawodowego	Liczba wydanych decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej	Liczba wydanych decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej	Liczba wystawionych kart stwierdzenia choroby zawodowej	Liczba wydanych postanowień
1.	Pylice płuc pylica krzemowa	-	1	-	1	4
2.	Przewlekłe choroby narządu głosu	4	-	-	-	9
3.	Choroby skóry	2	-	-	-	-
4.	Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	8	-	1	-	38
5.	Przewlekłe choroby układu nerwowego	13	4	1	1	50

	wywołane sposobem wykonywania pracy					
6.	Ubytek słuchu	2	-	-	-	14
7.	Nowotwory złośliwe	-	-	-	-	4
8.	Zespół wibracyjny	3	-	-	-	-
9.	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	3	2	2	2	11
	RAZEM	35	7	4	4	130

6. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczeń/ usuwania wyrobów zawierających azbest

Azbest jest nazwą handlową włóknistych minerałów występujących naturalnie w przyrodzie. Minerat ten jest surowcem, który charakteryzuje się dużą odpornością na wysokie temperatury oraz na działanie chemikaliów (kwasów, zasad, wody morskiej). Wykazuje również właściwości termoizolacyjne. W związku z charakterystycznymi właściwościami był wykorzystywany głównie do produkcji wyrobów budowlanych takich jak: płyty dachowe i elewacyjne, rury, kształtki do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych oraz masy ogniotrwałe i uszczelniające. Azbest jest niebezpieczny dla zdrowia człowieka, ponieważ jego włókna są bardzo małe, niezniszczalne i mogą gromadzić się w tkance płucnej. Najniebezpieczniejszym rodzajem włókien są tzw. włókna respirabilne, charakteryzujące się bardzo małą średnicą i przenikające do pęcherzyków płucnych. Do uwolnienia włókien azbestu dochodzi najczęściej w wyniku: korozji płyt azbestowo-cementowych, uszkodzeń mechanicznych (łamanie, kruszenia, cięcia, wiercenia, przemieszczania) oraz demontażu lub uszkodzeń innych wyrobów azbestowych tj. izolacje, części instalacji elektrycznych i ciepłowniczych.

Ekspozycja na pył azbestowy może być przyczyną:

- pylicy azbestowej, czyli śródmiąższowego zwłóknienia tkanki płucnej,
- zmian opłucnowych – blaszki, zgrubienia, odczyny wysiękowe,
- raka płuca,
- międzybłoniaków – nowotworów złośliwych błon surowiczych opłucnej, otrzewnej, osierdzia.

W celu sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest szczególnie z budownictwa, minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych oraz likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w roku 2009 Rada Ministrów przyjęła „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Zadaniem programu jest również szerzenie wiedzy wśród społeczeństwa na temat azbestu oraz związanych z nim zagrożeń środowiskowych i zdrowotnych.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.2004.71.649) wykonawca prac polegających na

zabezpieczeniu lub usunięciu azbestu zobowiązany jest do zgłoszenia m.in. właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu zamiaru przeprowadzenia tych prac. W związku z ww. obowiązkiem w 2025 roku do Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpłynęło 10 tego typu zgłoszeń. w wyniku prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego nad warunkami środowiska pracy pracowników zatrudnionych przy pracach związanych m.in. z demontażem i usuwaniem wyrobów azbestowych, w 2025 roku przeprowadzono kontrole w 2 firmach zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem wyrobów zawierających azbest. Najczęstszym rodzajem wyrobów zawierających azbest podlegającym zabezpieczeniu/usunięciu/transportowi były poszycia dachowe wykonane z płyt azbestowo-cementowych.

7. Środki zastępcze

W roku sprawozdawczym 2025 r. nie wpłynęło żadne zgłoszenie dotyczące podejrzenia/zatrucia środkiem zastępczym. W ramach nadzoru nad środkami zastępczymi prowadzony był comiesięczny monitoring polegający na przesyłaniu sprawozdań do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

Dyrektorzy i kierownicy podmiotów świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia, zostali pisemnie poinformowani o obowiązku zgłaszania tutaj. Inspektorowi Sanitarnemu każdego przypadku podejrzenia zatrucia/ zgonu środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Obowiązek taki wynika z art. 30a ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz.1939)

8. Promocja zdrowia

W roku sprawozdawczym pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Pracy podczas kontroli prowadzili działania edukacyjno-informacyjne w zakresie zagadnień związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy. Uczestniczyli w uzgadnianiu i opracowaniu materiałów udostępnianych na stronie internetowej Stacji, Facebooku oraz na wewnętrznej tablicy informacyjnej dedykowanej klientom. Prezentowane materiały dotyczyły głównie zagrożeń: powodowanych pracą w kontakcie/narażeniu na czynniki rakotwórcze mutagenne lub reprotoksydacyjne w środowisku pracy gdzie wskazano na zagrożenia dla zdrowia, obowiązki pracodawcy wobec pracowników, zamieszczano komunikaty i informacje dotyczące: wyników przeprowadzonych kontroli w ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi, oraz produktami biobójczymi, ergonomii stanowisk pracy, zagrożeń jakie wynikają z narażenia na radon oraz wynikających ze stosowania nowych technologii. Wskazano również na zagrożenia jakie wynikają z używania e-papierosów czyli „Demaskowanie atrakcyjności wyrobów tytoniowych i nikotynowych”, narażenia pracowników czyszczalni ścieków na czynniki biologiczne w środowisku pracy.

Rozdział VI. Stan sanitarny obiektów obrotu żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ogólna ocena obiektów obrotu żywnością, żywienia i przedmiotów użytku

Zakres bieżącego nadzoru sanitarnego sprawowanego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiecie bocheńskim 2025 roku obejmował

- kontrolę przestrzegania przez podmioty działające na rynku spożywczym oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w tym przepisów prawa żywnościowego, dotyczących:
- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- warunków zdrowotnych produkcji oraz obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W roku 2025 w rejestrze Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego znajdowały się 973 obiekty żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Kontrole podmiotów działających na rynku spożywczym były prowadzone z częstotliwością wyznaczoną na podstawie analizy ryzyka zidentyfikowanych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, obejmującej w szczególności:

- ogólną ocenę potencjalnego ryzyka w zakresie bezpieczeństwa, na które narażona może być żywność, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością w procesie produkcji lub w obrocie;
 - rodzaj asortymentu produkowanego/wprowadzanego do obrotu przez kontrolowany zakład;
- ocenę realizacji zasad dobrej praktyki higienicznej, dobrej praktyki produkcyjnej w zakładach produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, jak też zasad systemu HACCP w zakładach produkcji i obrotu żywnością;
- warunki i sposób współdziałania z organami Inspekcji Weterynaryjnej, określonych na podstawie obowiązujących przepisów;
 - przeznaczenie żywieniowe produktu;
 - wyniki analiz, zgłaszanych informacji o żywności, które nie spełniają wymagań zdrowotnych oraz materiałów i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością zagrażających zdrowiu i życiu człowieka.

Przy ocenie warunków sanitarnych kontrolowanych zakładów brano pod uwagę m.in. stan higieniczny i wpływający na niego stan techniczny i porządkowy pomieszczeń, wyposażenia oraz otoczenia zakładu, jakość i identyfikowalność surowców wykorzystywanych do produkcji, jakość wody stosowanej do przygotowania żywności, stan zdrowia personelu pracującego w kontakcie z żywnością, gospodarkę odpadami, wdrożenie i stosowanie zasad oraz systemów kontroli wewnętrznej odpowiednio do rodzaju działalności: dobrej praktyki higienicznej (GHP),

dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) lub systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP). Wszystkie obiekty żywnościowo-żywnościowe znajdujące się w rejestrze zakładów sklasyfikowano na podstawie oceny ryzyka.

Według przeprowadzonej oceny w 973 obiektach ryzyko kształtowały się następująco: 387 zakładów zakwalifikowano do ryzyka niskiego, 473 do ryzyka średniego, a 113 do ryzyka wysokiego.

2. Nadzór nad obiektami produkcji żywności

W roku 2025 bieżącym nadzorem sanitarnym objęto **249 zakłady produkcyjne**, w których przeprowadzono **127 kontroli kompleksowych**. Na podstawie arkusza ocen 82 zakłady zakwalifikowano do ryzyka niskiego, 52 do ryzyka średniego i 113 do ryzyka wysokiego.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości podczas kontroli sanitarnych należały:

- niewłaściwy stan sanitarny, brak czystości i porządku;
- brak prowadzenia systematycznych zapisów wynikających z wdrożenia i przestrzegania instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz systemu HACCP;
- stosowanie w zakładach produkcyjnych środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej tj.: po upływie daty minimalnej trwałości i po terminie przydatności do spożycia.

3. Produkcja pierwotna, dostawy bezpośrednie i rolniczy handel detaliczny

W roku 2025 w powiecie bocheńskim w ewidencji znajdowało się **140 gospodarstw rolnych**.

PPIS w Bochni prowadzi bieżący nadzór nad ww. grupą, który opiera się także na ocenie jakościowej produktów prowadzonej na podstawie poboru prób do badań laboratoryjnych. W ubiegłym roku do badań pobrano **3 próbki** środków spożywczych tj.: owoców i warzyw. Zarówno otrzymane wyniki badań żywności, jak i przeprowadzone kontrole nie były kwestionowane. W ubiegłym

roku w ewidencji znajdowało się **20** podmiotów prowadzących produkcję w ramach rolniczego handlu detalicznego.

W roku 2025 w stosunku do roku wcześniejszego odnotowano wzrost ilości podmiotów prowadzących produkcję pierwotną i w ramach RHD w ewidencji.

W roku ubiegłym przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w ramach zawartego porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie współdziałania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego przeprowadzili wspólnie z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa 2 kontrole sanitarne.

Kontrolami były objęte gospodarstwa rolne prowadzące uprawę na terenie powiatu bocheńskiego. Podczas przeprowadzonych czynności nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Produkcja w warunkach domowych

Pod nadzorem Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bochni znajdowało się **18 podmiotów** prowadzących produkcję w warunkach domowych, z czego kontrolą zostały objęte **8 obiekty**. Obiekty zostały ocenione jako zgodne z obowiązującymi przepisami.

Rozdział VII. Zakłady obrotu żywnością

W roku 2025 bieżącym nadzorem sanitarnym objęto **426 obiektów obrotu żywnością**, w których przeprowadzono **324 kontrole sanitarnych**. Na podstawie arkusza ocen zakwalifikowano 180 zakładów do niskiego ryzyka, a 220 do wysokiego ryzyka. W trakcie **16 kontroli stwierdzono nieprawidłowości**.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości podczas kontroli sanitarnych należały:

- niewłaściwy stan sanitarny, brak czystości i porządku;
- brak prowadzenia systematycznych zapisów wynikających z wdrożenia i przestrzegania instrukcji Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz systemu HACCP;
- wprowadzanie do obrotu handlowego środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej tj.: po upływie daty minimalnej trwałości i po terminie przydatności do spożycia.

1. Nadzór nad obiektami żywienia zbiorowego otwartego

Stan sanitarny zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego jest istotnym wskaźnikiem bezpieczeństwa żywności i żywienia. Należą one do obiektów wyróżniających się szeroką i co do zasady nieograniczoną dostępnością dla konsumentów zewnętrznych, kwalifikując się do obiektów o podwyższonym ryzyku. W tej grupie obiektów znajdują się 153 zakłady m. in. zakłady małej gastronomii (bary, bistra, kawiarnie, puby), restauracje, gospodarstwa agroturystyczne, zakłady

małej gastronomii w obiektach ruchomych lub tymczasowych, które oceniono na podstawie arkusza oceny i zakwalifikowano je następująco: 99 obiektów do kategorii niskiego ryzyka, 53 obiekty do kategorii średniego ryzyka.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Żywnienie zbiorowe określonych grup konsumentów jest realizowane przez zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego działające w ramach własnej jednostki lub częściowo, bądź całościowo w systemie cateringowym, bazującym na produktach i daniach przygotowywanych lub dostarczanych przez podmioty zewnętrzne świadczące usługi cateringowe, transportowe żywności, a także podmioty przygotowujące żywność na potrzeby własnej działalności świadczące jednocześnie usługi cateringowe dla klientów zewnętrznych. W grupie obiektów żywienia zbiorowego typu zamkniętego znajdują się 147 zakładów m. in. bloki żywienia w szpitalach, stołówki pracownicze, bufety w zakładach pracy, kuchnie

niemowlęce, bloki żywienia w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach i domach małego dziecka, stołówki szkolne, stołówki w bursach i internatach, stołówki w przedszkolach, stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych, inne zakłady żywienia oraz zakłady usług cateringowych. Po dokonanej analizie ryzyka w odniesieniu do ww. obiektów – wyszycie zostały zakwalifikowane do obiektów o średnim ryzyku.

Rozdział VIII. Pozostała działalność Sekcji Nadzoru Higieny Żywności i Żywienia

1. Jakość zdrowotna żywności

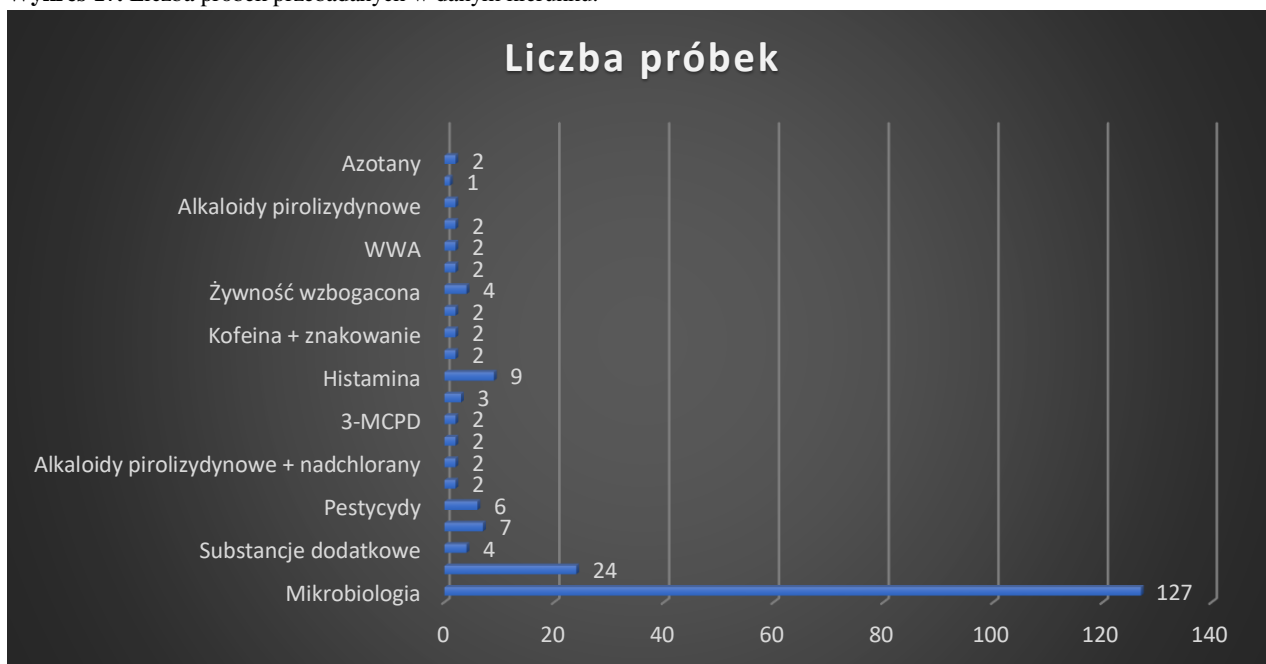
Jednym z najważniejszych obszarów działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością poprzez pobór próbek do badań laboratoryjnych. W związku z powyższym realizowany jest opracowany na szczeblu centralnym, zgodnie z zasadami określonymi przez Komisję Europejską, plan poboru próbek żywności krajowej i importowanej.

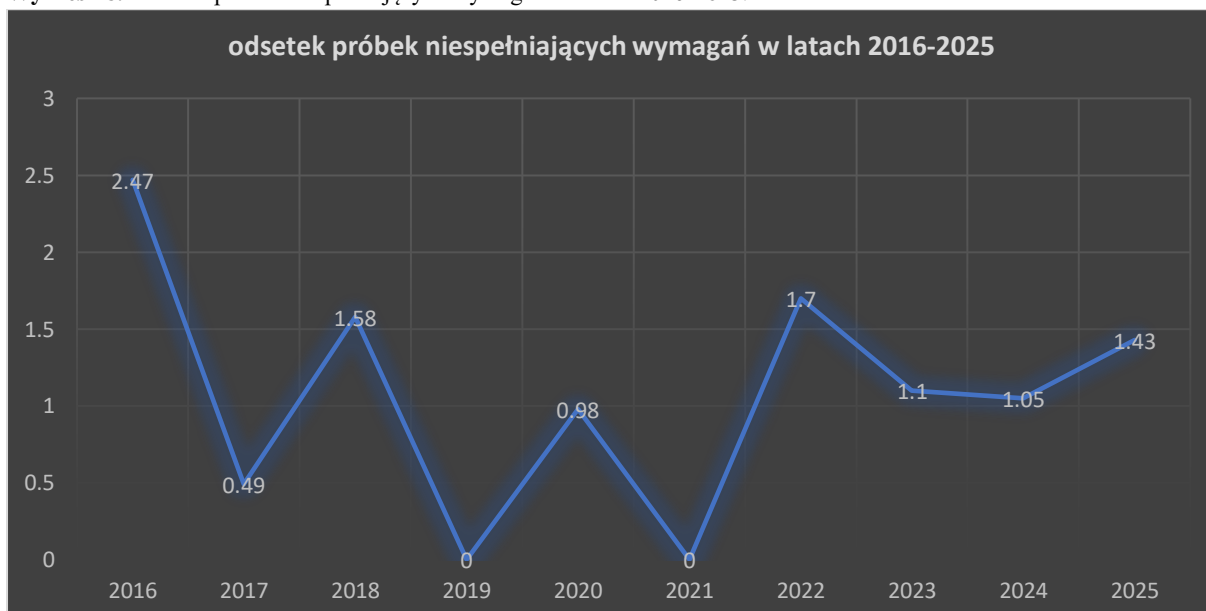
W 2025 roku do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano **208 próbek żywności** i **1 próbkę pozaplanową** (w roku 2024 – 192). **Zakwestionowano 3 próbki** żywności tj. Mięso mielone 100% z fileta z piersi z kurczaka – z powodu wykrycia obecności *Salmonella* spp., natomiast wątroba z kurczaka i serca

z kurczaka z powodu stwierdzenia obecności *Campylobacter*. Żywność ta mogła stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów, dlatego w przypadku pierwszej próbki podjęto natychmiastowe działania mające na celu rozpoczęcie procesu wycofania produktów z obrotu, natomiast w przypadku dwóch pozostałych sprawę przekazano do Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej.

Wykres 17. Liczba próbek przebadanych w danym kierunku.

Wykres 18. Odsetek próbek niespełniających wymagań w latach 2016-2025.

2. Sygnały obywatelskie

W 2025 r. przyjęto **34 sygnały obywatelskich**. Porównując do roku 2024 r. liczba sygnałów obywatelskich wzrosła o **13**.

Wyżej wymienione interwencje dotyczyły następujących nieprawidłowości:

- niewłaściwych warunków sanitarno-higienicznych w sklepach, restauracjach;
- braku ogólnej czystości i porządku;
- niewłaściwych warunków przechowywania artykułów spożywczych, w tym łatwo psujących się;
- prowadzenia działalności niebędącej pod nadzorem PPIS w Bochni;
- sprzedaży artykułów po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, artykułów o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

We wskazanych obiektach przeprowadzono czynności kontrolne połączone z instruktażem. Większość sygnałów obywatelskich była bezzasadna. Część interwencji była zasadna i zarzuty się potwierdziły, w tych przypadkach przedsiębiorcy zostali ukarani mandatami karnymi oraz został skierowany do MPWIS 1 wniosek o ukaranie. Spośród wpływających sygnałów obywatelskich część nie należała do kompetencji i/lub właściwości miejscowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, w związku z czym zostały przekazane do właściwych organów.

3. Nadzór nad jakością żywności wspólnie z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Wojskową Inspekcją Sanitarną

W 2025 roku kontynuowano współpracę w związku z zawartym w 2018 roku porozumieniem pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Bochni, a Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Bochni. W ramach porozumienia pomiędzy ww. Inspekcjami sprawowano nadzór w zakresie żywności i żywienia nad **11 obiektami**. Aktualizacja listy obiektów do wspólnej kontroli odbywa się 2 razy w roku. W związku z powyższym wytypowano do wspólnej kontroli i skontrolowano 2 obiekty. Żadna z kontroli nie wykazała nieprawidłowości.

W 2025 roku w ramach współpracy między inspekcjami, w związku ze sprawowaniem nadzoru nad produkcją pierwotną przeprowadzono wspólnie z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa **2 kontrole**. Kontrole zostały przeprowadzone w gospodarstwach rolnych, pozyskujących artykuły pochodzenia roślinnego i wprowadzających je na zasadzie dostaw bezpośrednich. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W ubiegłym roku przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni na wniosek Wojskowej Inspekcji Sanitarnej w Krakowie przeprowadzili wspólną kontrolę w obiekcie zaopatrującym Wojsko w środki spożywcze. W trakcie czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

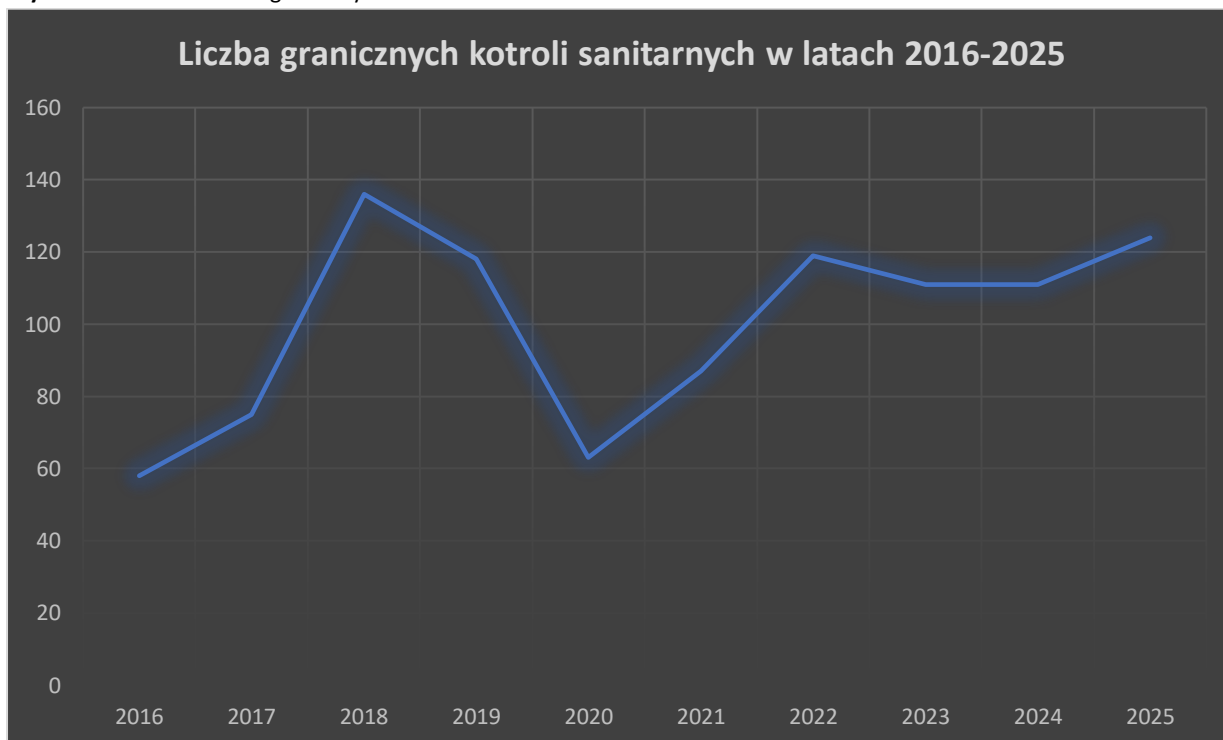
4. Graniczna kontrola sanitarna - Import – Export

W roku 2025 na terenie powiatu bocheńskiego przeprowadzono łącznie **124 granicznych kontroli** sanitarnych, z czego **9 kontroli** dotyczyło wywozu towarów do krajów trzecich (eksport), natomiast pozostałe **115 kontroli** dotyczyło przywozu towarów z krajów niebędących członkami Unii Europejskiej (import). Wśród asortymentu wysyłanego za granicę były głównie: kawa oraz galanteria ciastkarska. Wszystkie ocenione partie środków spożywczych i wyrobów spełniały wymagania w zakresie jakości zdrowotnej, wobec powyższego uzyskały świadectwa dopuszczenia do obrotu.

W roku 2025 w stosunku do roku poprzedniego ilość kontroli granicznych wzrosła, co obrazuje poniższy wykres:

Wykres 19. Liczba kontroli granicznych w latach 2016-2025.

5. System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach - RASFF

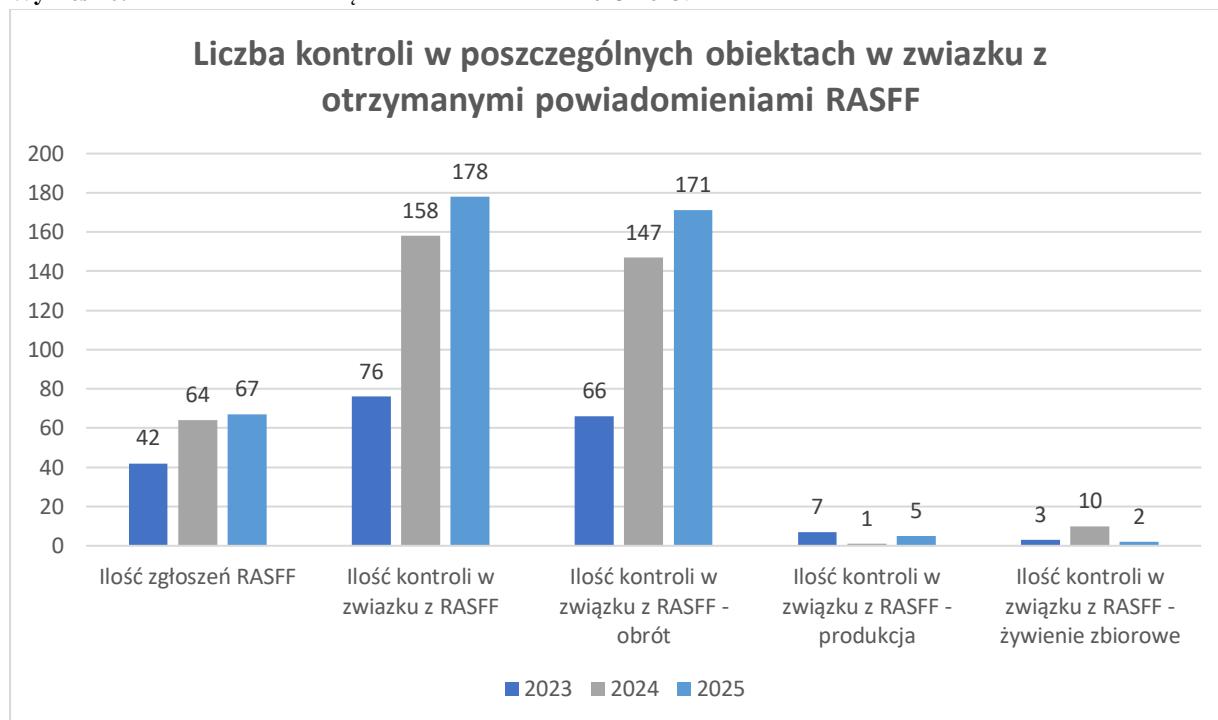
System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (*Rapid Alert System for Food and Feed*, RASFF) to system służący do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli żywności, paszy i materiałów do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiskach i działaniach następczych prowadzonych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

W roku 2025 na terenie powiatu bocheńskiego na podstawie otrzymanych **67 zgłoszeń** RASFF przeprowadzono **178 kontroli** – **171 kontroli** w obiektach obrotu żywnością, **5 kontroli** w zakładach produkcyjnych oraz **2 kontroli** w zakładach żywienia zbiorowego otwartego.

Podczas działań kontrolnych w obiektach, w których stwierdzono kwestionowane produkty, podjęto działania mające na celu zabezpieczenie oraz wdrożenie przez przedsiębiorców procedury związanej z ich wycofaniem.

Biorąc pod uwagę ilość powiadomień RASFF otrzymanych w roku 2023 i 2024 nastąpił wzrost wpływających zgłoszeń.

Wykres 20: Liczba kontroli w związku z RASFF w latach 2023-2025.

6. Wzmocniony nadzór nad obrotem grzybami

W okresie około jesiennym w związku ze wzmocnionym nadzorem nad obrotem grzybami świeżymi i suszonymi podjęto działania kontrole bocheńskich placach targowych.

Powyższe działania dotyczyły identyfikacji w zakresie pochodzenia produktów oraz dokumentacji potwierdzającej dopuszczenie do obrotu. W toku prowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości. W trakcie czynności kontrolnych pouczono o konieczności przestrzegania przepisów podczas sprzedaży grzybów.

Wzmógł nadzór nad obrotem grzybami był również sprawowany podczas bieżących kontroli – przeprowadzono 4 kontrole w zakładach żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego.

W ramach działalności edukacyjnej na stronie internetowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni umieszcza się na bieżąco informacje, w tym dotyczące bezpiecznego obrotu grzybami oraz możliwości skorzystania z porad klasyfikatora dostępnego w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni., który w 2025 roku 25 porad, dotyczących bezpiecznego spożywania grzybów.

7. Wzmógł nadzór nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem letnim i zimowym dzieci i młodzieży w 2025 r. łącznie przeprowadzono 25 kontroli sanitarnych w ramach form wyjazdowych i form w miejscu zamieszkania – 6 kontroli podczas wypoczynku zimowego oraz 19 kontroli podczas wypoczynku letniego. Zwracano uwagę na bezpieczeństwo żywieniowe odpoczywających dzieci i młodzieży, w szczególności weryfikowano higienę przygotowywania posiłków oraz jakość zdrowotną używanych surowców, w tym ich identyfikowalność, terminy przydatności do spożycia i warunki przechowywania żywności, a także poprawność tworzonego jadłospisu. Podczas czynności kontrolnych przekazywano informacje połączone z instruktażem na temat skutecznego mycia rąk, zachowania higieny podczas sporządzania i wydawania posiłków oraz zachowania ciągu chłodniczego. Uświadamiano, iż żywienie grup szczególnie wrażliwych jakimi są dzieci i młodzież powinno być opatrzone szczególnym reżimem w zakresie zachowania higieny. Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, iż organizatorzy zadbałi o bezpieczne i higieniczne warunki żywienia uczestników - nie odnotowano zatruć pokarmowych. Dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach. Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazał, iż organizatorzy zadbałi o bezpieczne i higieniczne warunki żywienia uczestników- nie odnotowano zatruć pokarmowych. Dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach.

W związku z nadzorem nad bezpieczeństwem żywienia w okresie wzmożonego ruchu turystycznego zwiększono nadzór nad zakładami małej – ogółem skontrolowano 7 obiektów. Podczas czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

8. Nadzór nad produkcją i sprzedaż żywności w jednostkach systemu oświaty

W ubiegłym roku w obiektach będących pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni prowadzących działalność w zakresie produkcji lub sprzedaży żywności w jednostkach systemu oświaty przeprowadzono w sumie **69 kontroli**. Podczas czynności kontrolnych szczególną uwagę zwracano na spełnianie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 lipca 2016 r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, poprawność tworzonych jadłospisów oraz ich dostępność do wglądu dla rodziców. Podczas

czynności kontrolnych w 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości, w związku z czym został nałożony mandat i wszczęto postępowanie administracyjne w przedmiotowej sprawie.

9. Suplementy diety

W ubiegłym roku szczególną uwagę zwrócono na produkty wprowadzane do obrotu jako suplementy diety. Dokonywano bieżącego przeglądu stron internetowych, poprzez które odbywa się sprzedaż ww. środków spożywczych. Ponadto na bieżąco weryfikowano Rejestr produktów objętych powiadomieniem o pierwszym wprowadzeniu do obrotu pod kątem postępowań Głównego Inspektora Sanitarnego toczonych względem produktów wprowadzanych do obrotu przez podmioty prowadzące działalność na terenie powiatu bocheńskiego.

Ponadto podczas czynności kontrolnych w obiektach stacjonarnych oferujących do sprzedaży suplementy diety oceniano prawidłowość oznakowania powyższych środków spożywczych. Podczas ww. działań nie stwierdzono nieprawidłowości.

10. Działalność edukacyjno-oświatowa

W 2025 r. prowadzono działalność edukacyjną m.in.:

✓ W celu propagowania wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności w ramach produkcji pierwotnej na stronie internetowej publikowane były stosowne informacje. Ponadto podczas bieżących kontroli u producentów produkcji pierwotnej prowadzono działania edukacyjne m.in. w zakresie konieczności wykonywania działań zgodnie z GHP/GMP. Prowadzona też była działalność w zakresie udzielania stronom porad w zakresie przepisów i wytycznych dotyczących prowadzenia produkcji pierwotnej.

✓ Podczas czynności kontrolnych prowadzonych w placówkach żywienia grup wrażliwych każdorazowo udzielano instruktażu dotyczącego m.in. higieny produkcji, sposobu żywienia grup wrażliwych, zasad układania jadłospisów

z uwzględnieniem aktualnych norm żywienia oraz konieczności informowania o obecnych w posiłku alergenach. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych w stołówkach oraz sklepikach szkolnych prowadzono edukacje w zakresie konieczności stosowania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

✓ W związku z nadzorem nad bezpieczeństwem żywienia w okresie wzmożonego ruchu turystycznego zwiększono nadzór nad zakładami małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego.

✓ W ramach działalności edukacyjnej przeprowadzono spotkanie z bocheńskimi seniorami, dotyczące rozważnego stosowania suplementów diety.

✓ Każdorazowo podczas czynności kontrolnych udzielano instruktażu m.in. w zakresie przestrzegania zasad GHP/GMP oraz dokumentacji HACCP. Prowadzona też była działalność w zakresie udzielania stronom porad w zakresie przepisów i wytycznych dotyczących spraw związanych z żywnością i żywienia.

✓ W ramach działalności edukacyjnej na stronie internetowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni umieszcza się na bieżąco informacje w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności, w tym produkowanej i oferowanej do sprzedaży na terenie powiatu.

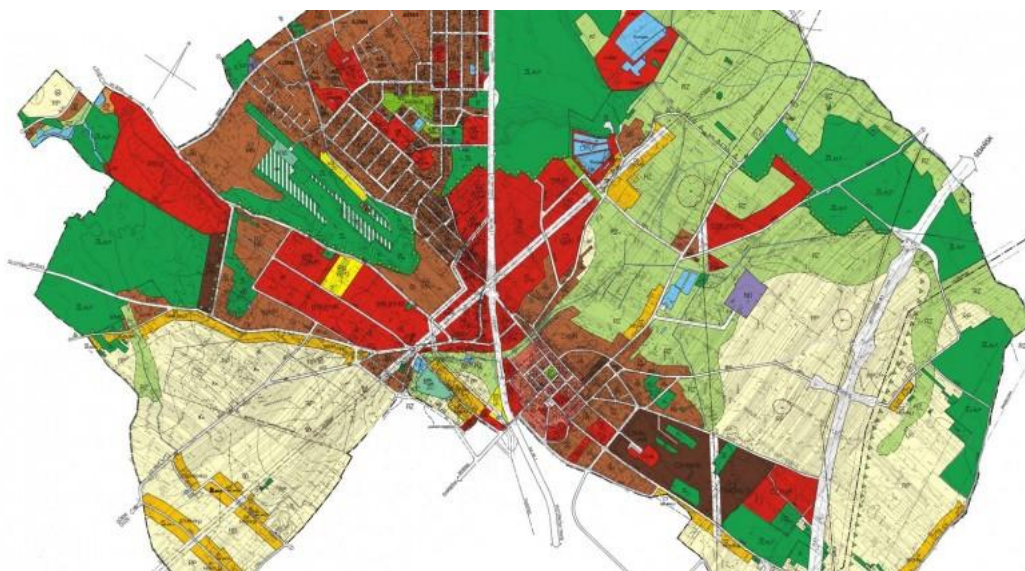
Rozdział IX. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej do podstawowych obowiązków i zadań organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie ochrony zdrowia publicznego należy sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego polegającego na kontroli przestrzegania i egzekwowaniu określonych przez obowiązujące przepisy i normy właściwych wymagań higienicznych i zdrowotnych na każdym etapie procesu inwestycyjnego, począwszy od etapu planowania przestrzennego oraz projektowania architektoniczno-budowlanego i technicznego, poprzez realizację i dopuszczanie do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych.

Celem działań organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest zapobieganie oraz eliminowanie na każdym etapie procesu inwestycyjnego mogących wystąpić niewłaściwych bądź błędnych założeń, ustaleń oraz rozwiązań natury sanitarnej, których końcowym skutkiem może być zrealizowanie inwestycji stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Obszar działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2025r. obejmował w szczególności następujące zadania:

1. Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów ogólnych oraz uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

W 2025r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wydał 5 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 53 i art. 58 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 z późn.zm.).

W 1 przypadku tut. Inspektor wystąpił do Wójta o przesłanie projektu planu dla którego ma być wykonana prognoza oddziaływania na środowisko, bądź informacji czy projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (zwanych dalej MPZP) będzie wyznaczał ramy, które są kluczowym elementem dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gdyż brak w/w informacji będzie skutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpoznania (brak podstaw prawnych do zajęcia stanowiska).

W 3 przypadkach tut. Inspektor Sanitarny wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla opracowanych projektów zmiany MPZP, gdyż stanowiły one niewielką modyfikację przyjętych już wcześniej dokumentów.

W 5 przypadkach zaopiniowano także pozytywnie pod względem spełnienia wymagań higieniczno – zdrowotnych projekty zmian MPZP wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, z czego 1 przypadek dotyczył Planu Ogólnego gminy.

Tut. Inspektor Sanitarny w 44 przypadkach uzgodnił także pod względem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych warunki zabudowy i zagospodarowania terenu określone w przesłanych projektach decyzji o warunkach zabudowy dla planowanych zamierzeń inwestycyjnych.

2. Wydawanie opinii w sprawie konieczności opracowania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Działając w oparciu o kompetencje wynikające z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn.zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 z późn.zm.) – Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wydał 31 opinii, dotyczących zapytania o potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia, a w przypadku takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

W ramach postępowania dotyczącego oceny oddziaływania na środowisko analizowano oraz oceniano głównie bezpośredni i pośredni wpływ każdego przedsięwzięcia na zdrowie i warunki życia ludzi zamieszkujących w ich sąsiedztwie. W ramach oceny dążono do zapobiegania oraz jak największej minimalizacji mogących wystąpić negatywnych oddziaływań na środowisko, tak aby projektowane inwestycje nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi przebywających w pobliżu, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji. Szczególny nacisk położono na ochronę zdrowia ludzi przed zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i drganiami oraz zanieczyszczeniami wody pitnej i gleby. Podczas opiniowania dokumentów zwracano uwagę na odpowiednią organizację i prowadzenie prac budowlanych, stosowanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych chroniących przed nadmierną emisją

zanieczyszczeń do środowiska w fazie budowy, a także w fazie eksploatacji planowanych przedsięwzięć.

W 5 przypadkach tut. Inspektor Sanitarny wyraził opinię, iż planowane przedsięwzięcie wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i opracowania raportu ze szczególnym uwzględnieniem: ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony przed hałasem, ochrony powietrza atmosferycznego oraz ochrony wód i gleby. W/w inwestycje dotyczyły następujących inwestycji: budowa i rozbudowa biogazowni rolniczej, budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków (3x) oraz budowa punktu zbierania metali. Po przeanalizowaniu pozostałych inwestycji stwierdzono, iż nie wymagają one przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Ponadto w 24 przypadkach Organy prowadzące postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, po przekazaniu przez Wnioskodawcę uzupełnień Karty Informacyjnej danego przedsięwzięcia, przekazywały w/w uzupełnienia tut. Inspektorowi celem zapoznania się oraz ewentualnej weryfikacji wcześniej zajętego stanowiska w sprawie. Po zapoznaniu się z całością dokumentacji wydano 24 pisma podtrzymujące stanowiska Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, zawarte w wydanych wcześniej opiniach.

W 4 przypadkach wezwano Organy zasięgające opinii do uzupełnienia braków formalnych (np. wypis i wyrys z MPZP, podpis autora karty informacyjnej, wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach). W 4 przypadkach wezwano także do uzupełnienia przedłożonych kart Informacyjnych o brakujące informacje konieczne do rozstrzygnięcia sprawy i zajęcia stanowiska, bądź do wyjaśnienia rozbieżności zawartych w przedłożonych kartach informacyjnych.

3. Uzgadnianie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

W 2025r. wydano 7 opinii dotyczących warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przedmiotowe opinie dotyczyły przedsięwzięć takich jak: budowa oczyszczalni ścieków, budowa instalacji do ługowania gruzu solnego, eksploatacja złoża piaskowo

– żwirowego, budowa węzła autostradowego z drogą krajową, punkt skupu złomu oraz budowa instalacji odnawialnego źródła energii – biogazowni rolniczej.

Ponadto w 2 przypadkach po przeanalizowaniu przesłanego uzupełnienia raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, będącego odpowiedzią na wezwanie Dyrektora Zarządu Zlewni w Krakowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, tut. Inspektor po zapoznaniu się z całością dokumentacji sprawy – wydał 2 pisma

podtrzymujące stanowiska zawarte we wcześniej wydanych opiniach, uzgadniających warunki realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W 2 przypadkach wezwano także Wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych.

4. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W 2025r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych – zarówno tych nowo wybudowanych, jak też obiektów przebudowywanych, rozbudowywanych i adaptowanych – zmieniających dotychczasowe przeznaczenie lub użytkowanie. Zgodnie z kompetencją wynikającą z art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. prawo Budowlane uczestniczo

w dopuszczeniu do użytkowania 28 obiektów budowlanych (po zakończeniu budowy, rozbudowy bądź przebudowy). W większości przypadków kontrole wykazały zgodność realizacji inwestycji z projektem budowlanym i przepisami w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W części obiektów kontrolowanych wykazano uchybienia, które nie zagrażały zdrowiu i życiu ludzi i były możliwe szybko do usunięcia. Wówczas pozytywna opinia stwierdzająca zgodność realizacji inwestycji z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych wydawana była po przedłożeniu pisemnej informacji Inwestora o usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości. W przypadku stwierdzenia podczas kontroli większej liczby uchybień, przeprowadzano kontrole sprawdzające, a następnie w przypadku potwierdzenia usunięcia nieprawidłowości wydawano opinie o zgodności realizacji obiektu z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W 10 przypadkach ze względu na charakter inwestycji bądź zakres wykonanych prac (np.: budowa fundamentów – posadowienia central wentylacyjnych, wykonanie pomieszczenia technicznego w istniejącej hali, rozbudowa drogi wewnętrznej, przebudowa zbiornika wodno-retencyjnego, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, rozbudowa drogi gminnej), tutejszy Inspektor informował pisemnie Inwestora, iż nie przewiduje w ustawowym terminie podjęcia czynności kontrolnych mających na celu potwierdzenie zgodności realizacji przedmiotowej inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym, a tym samym zajęcia stanowiska o którym mowa w art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2025r., poz. 418), w celu umożliwienia Inwestorowi złożenia wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie bądź zawiadomienia o zakończeniu budowy Organom Nadzoru Budowlanego.

Na warunkach wynikających m.in. z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi - pozytywnie zaopiniowano stan sanitarny w 6 zakładach, które specjalizują się w usługach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy

biologicznej (3 – zakłady kosmetyczne, 2 – zakłady fryzjerskie, 1 salon masażu). Ponadto w 2 przypadkach poinformowano Inwestorów o wymogach, które należy spełnić w celu możliwości prowadzenia działalności związanej z w/w działalnością (masaż relaksacyjny).

Opiniowano także placówki opieki nad dziećmi - 4 Przedszkola i 7 Żłobków. Część opinii/decyzji dotyczyła obiektów nowopowstałych, część natomiast dotyczyła istniejących obiektów, z uwagi na zmiany dokonane w placówkach, dotyczące głównie ilości sal przeznaczonych na pobyt dzieci. W jednym 1 przypadku tut. Inspektor Sanitarny zaopiniował negatywnie pod względem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych możliwość zmiany dotychczasowej funkcji pomieszczenia jadalni na salę przeznaczoną na zbiorowy pobyt dzieci i pomieszczenia magazynowego kuchni na jadalnię - w celu utworzenia dodatkowego Oddziału Przedszkolnego w istniejącym budynku Publicznego Przedszkola.

Wydano także 1 opinię dotyczącą pomieszczeń przeznaczonych na sale dydaktyczne, przeznaczone dla policealnego studium dla dorosłych oraz 1 opinię dla zabaw przeznaczonej na imprezy urodzinowe dla dzieci.

Pozytywnie, lecz z zastrzeżeniami zaopiniowano także 3 Punkty Apteczne i 1 lokal przeznaczony na Aptekę Ogólnodostępną.

Działając na wniosek Stron i w odniesieniu do wymagań określonych m.in. ustawie o bezpieczeństwie żywności oraz w rozporządzeniu WE Nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r. w sprawie higieny środków spożywczych wydano 21 opinii dla zakładów żywienia - żywnościowych. W grupie tej znalazły się: 1 budynek produkcyjno – magazynowy, 2 obiekty produkcyjne (cukiernia), 2 restauracje, 2 pizzerie, 10 sklepów, 4 obiekty gastronomiczne (kebab, kawiarnia, lodziarnia).

Działając na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 22 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej (tj. Dz.U. z 2025, poz. 450 z późn.zm) zaopiniowano także pozytywnie warunki ogólnoprzestrzenne, sanitarne i instalacyjne jakie zapewniono dla pomieszczeń i urządzeń Gabinetu Rehabilitacji.

Do części kontrolowanych obiektów która wykazała nieprawidłowości kierowano pisma informujące o stwierdzonych nieprawidłowościach wraz ze wskazaniem podstaw prawnych oraz sposobem dalszego postępowania w przedmiotowych sprawach.

5. Działania o charakterze konsultacyjnym i prewencja sanitarna

Integralnym elementem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego było prowadzenie poradnictwa sanitarnego w zakresie szeroko pojętej prewencji sanitarnej, jak również bieżące konsultacje koncepcji projektowych, dokonywane wspólnie z zainteresowanymi stronami – projektantami i inwestorami, które prowadzone są na etapie poprzedzającym ich późniejsze, formalne przedłożenie do uzgodnienia przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, bądź na etapie poprzedzającym wynajęcie danego lokalu pod planowaną działalność. Podstawową zaletą takiej formy poradnictwa jest

możliwość uniknięcia przez zainteresowanych zastosowania wadliwych rozwiązań projektowych, również takich, które poprzez rażące naruszanie wymagań higieniczno-zdrowotnych, czy też uznanych i obowiązujących w praktyce projektowej standardów sanitarnych, powodowałyby niemożność ich pozytywnego uzgodnienia przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a w konsekwencji powyższego rodziły niepotrzebną zwłokę czasową na etapie ubiegania się przez inwestora o uzyskanie pozwolenia na budowę. Prowadzone działania edukacyjne mają także na celu pomoc Inwestorom w wynajęciu lokalu, który będzie spełniał wymagania higieniczno-zdrowotne dla potrzeb planowanej w nim działalności, co z kolei pozwoli na uniknięcie problemów związanych z późniejszym dopuszczeniem obiektów do użytkowania.

łącznie w 2025r. w związku z prowadzonymi postępowaniami w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono **89 kontroli** sanitarnych oraz zajęto **254 stanowiska**. Dla porównania poniżej przedstawiono liczbę kontroli oraz zajętych stanowisk w latach 2017 - 2025.

Tabela 11. Liczba kontroli oraz zajętych stanowisk w latach 2017 - 2025.

<i>ROK</i>	<i>Liczba zajętych stanowisk</i>	<i>Liczba kontroli</i>
2017	189	99
2018	217	133
2019	188	94
2020	158	77
2021	185	84
2022	209	92
2023	192	92
2024	216	94
2025	254	89

Przy wydawaniu opinii na wniosek organów administracji lub zainteresowanych podmiotów na poszczególnych etapach realizacji inwestycji egzekwowano obowiązujące wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie środowiska pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku, rekreacji, warunków zdrowotnych żywności żywienia i przedmiotów użytku oraz warunków higienicznych jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane.

Rozdział X. Higiena procesów nauczania, wychowania oraz odpoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży

1. Nadzór nad warunkami sanitarnymi w placówkach dla dzieci i młodzieży

W 2025 roku w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego znajdowały się ogółem 183 placówki opieki, wychowania, nauki oraz wypoczynku i rekreacji wraz z ich obiektami.

Katalog placówek objętych nadzorem obejmował:

- żłobki/kluby dziecięce,
- przedszkola,
- szkoły wszystkich typów w tym szkoły podstawowe, licea, zespoły szkół, szkoły wyższe,
- placówki wsparcia dziennego,
- placówki wychowania pozaszkolnego,
- placówki z pobytem całodobowym, np. bursy i internaty, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- placówki rekreacyjne, np. schroniska młodzieżowe.

W 2025 r. pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego przeprowadził **148 kontroli sanitarnych bieżącego stanu sanitarno-higienicznego w 146 placówkach**, z których korzystało łącznie 20755 dzieci i młodzieży. Niektóre obiekty skontrolowano więcej niż 1 raz w roku z uwagi m.in. na kontrole interwencyjne. Ponadto przeprowadzono **59 kontroli tematycznych w 59 placówkach** dotyczących oceny przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2025/2026.

W ramach realizowanych zadań nadzorem objęto również zimowy oraz letni wypoczynek dzieci i młodzieży, w związku z którym podjęto **60 kontroli sezonowych** (87% turnusów zarejestrowanych w bazie MEN). Łącznie w 2025 roku przeprowadzono **267** kontroli sanitarnych.

W roku 2024 zrealizowano 150 kontroli w 147 placówkach, w których kształciło się 22631 uczniów. Ponadto przeprowadzono 60 kontroli sezonowych w związku z nadzorem nad zimowym oraz letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży (91% turnusów zarejestrowanych w bazie MEN). Łącznie w 2024 roku przeprowadzono **210** kontroli sanitarnych.

Tabela 12. Zestawienie liczby przeprowadzonych kontroli w placówkach nauczania i wychowania w latach 2023-2025

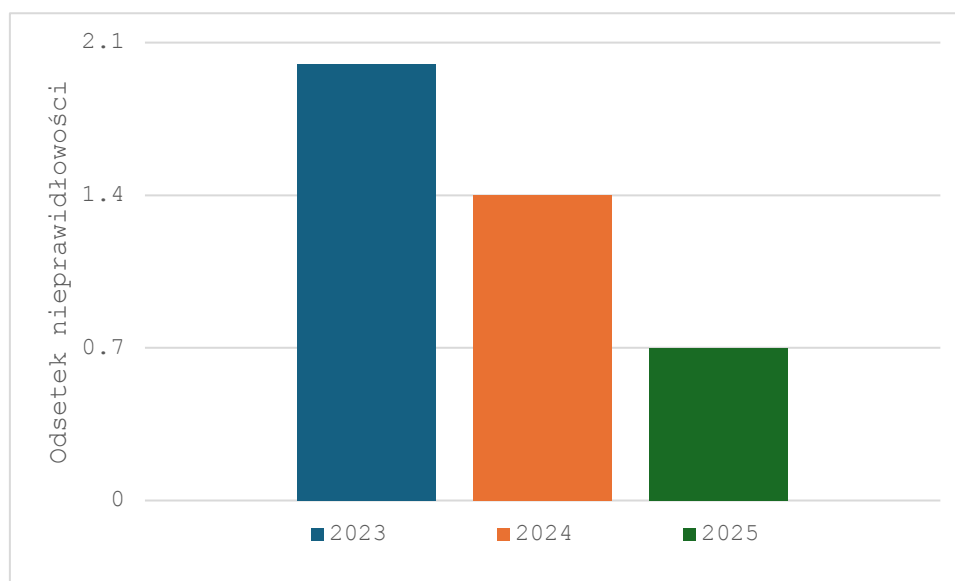
Rok sprawozdawczy	Liczba placówek w ewidencji	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba skontrolowanych placówek
2023	176	151	147
2024	179	150	147
2025	183	148	146

2. Stan sanitarny budynków lub ich części, w których funkcjonują placówki opieki, wychowania i nauczania dla dzieci i młodzieży.

W 2025 roku w ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych w placówkach nauczania i wychowania dzieci i młodzieży stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarnej w 1 placówce na 146 skontrolowanych placówek. Stwierdzono uchybienia wyłącznie w zakresie sanitarno-higienicznym.

W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w trakcie kontroli w celu ich wyeliminowania został nałożony obowiązek usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w drodze decyzji administracyjnej. W odniesieniu do powyższych danych można stwierdzić, iż stan sanitarno-higieniczny i techniczny placówek ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych w omawianym roku, czy w latach ubiegłych. Na skutek wykonania nałożonych obowiązków wynikających z kontroli i decyzji administracyjnych - w 2024 r. stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ poprawie w 1 obiekcie, natomiast w 2025 r. miało to miejsce w 5 obiektach. W porównaniu do roku 2024 zmalał odsetek obiektów z nieprawidłowościami w zakresie stanu sanitarno-higienicznego, który wyniósł 1,4%, natomiast w 2025 r. – 0,7%. Tylko zły stan techniczny w 2025 r. nie dotyczył żadnej z placówek, podobnie jak w roku ubiegłym.

Wykres 21. Odsetek placówek oświatowo-wychowawczych, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego i higieniczno-sanitarnego w powiecie bocheńskim w latach 2023-2025

3. Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki do utrzymania higieny osobistej

Zapewnienie w placówkach prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia stanowi element profilaktyki. Bieżąca czystość, dobry stan techniczny powierzchni, instalacji, wentylacja, podłączenie do instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, wyposażenie w wystarczającą liczbę urządzeń sanitarnych w odniesieniu do liczby osób korzystających oraz zapewnienie środków higieny osobistej składają się na podstawowe standardy higieniczne.

Spośród 129 placówek skontrolowanych w 2025 r. (w roku 2024 skontrolowano 131 placówek) pod kątem gospodarki wodno-ściekowej:

- 124 (96,1%) placówki były podłączone do wodociągu miejskiego/gminnego (w 2024 r. wskaźnik utrzymywał się na porównywalnym poziomie wynoszącym 96,2%),
- 5 placówek korzystało z własnego ujęcia wody, co stanowiło 3,9% skontrolowanych placówek (w 2024 r. wskaźnik utrzymywał się na porównywalnym poziomie wynoszącym 3,8%),
- 93 placówki podłączone były do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejskiej/gminnej), co stanowiło 72,1% placówek skontrolowanych (w 2024 r. było to 96 placówek, co stanowiło 73,3% placówek skontrolowanych),
- w 36 placówkach stwierdzono brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej centralnej, co stanowiło 27,9% skontrolowanych placówek (w roku 2024 – 35 placówek, co stanowiło 26,7% skontrolowanych placówek), z czego:
 - 25 placówek, tj. 19,4% skontrolowanych placówek posiadało zbiorniki bezodpływowe – szamba (w 2024 r. było to 24 placówki, tj. 18,3% skontrolowanych placówek),

- 11 placówek, tj. 8,5% placówek skontrolowanych posiada własne oczyszczalnie ścieków (w 2024 r. było to również 11 placówek, tj. 8,4% placówek skontrolowanych).

W 2025 r. oceniono, iż w 100% skontrolowanych placówek tj. 129 placówkach nie stwierdzono uchybień w zakresie warunków do utrzymania higieny. Wśród placówek oświatowych nie stwierdzono zaniżonego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń sanitarnych. Nie stwierdzono placówek z brakiem bieżącej ciepłej i zimnej wody, czy środków do higieny osobistej oraz zaniedbaniem czystości i porządku.

W 2024 r. oceniono, iż w 98,5% skontrolowanych placówek, tj. w 129 placówkach nie stwierdzono uchybień w zakresie warunków do utrzymania higieny. Placówki te zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej. Wśród placówek oświatowych w 2, czyli 1,5% skontrolowanych placówek stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń sanitarnych. W związku z odnotowanymi nieprawidłowościami wdrożono postępowanie administracyjne - zostały wydane 2 decyzje administracyjne dotyczące usunięcia wskazanych uchybień. Nie stwierdzono placówek z brakiem bieżącej ciepłej i zimnej wody, czy środków do higieny osobistej oraz zaniedbaniem czystości i porządku.

W 2025 roku, podobnie jak w roku 2024, nie stwierdzono w placówkach niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych, a także nie odnotowano braku środków do utrzymania higieny osobistej w żadnej z placówek.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż placówki oświatowo-wychowawcze zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej.

Tabela 13. Ocena warunków do utrzymania higieny w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2023-2025

Placówki	2023				2024				2025			
	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce	Brak środków do utrzymania higieny	Zły stan techniczny sanitariatów	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce	Brak środków do utrzymania higieny	Zły stan techniczny sanitariatów	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce	Brak środków do utrzymania higieny	Zły stan techniczny sanitariatów
Przedszkola	44	0	0	0	44	0	0	0	44	0	0	0
Szkoły	77	0	0	0	80	0	0	2	75	0	0	0
Pozostałe	26	0	0	0	23	0	0	0	27	0	0	0

Sytuacja w zakresie zapewnienia warunków do utrzymania higieny jest oceniana pozytywnie: wszystkie placówki zapewniają bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych, a także właściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń sanitarnych

oraz środki higieny osobistej. Zapewnienie prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia w placówkach nauczania i wychowania umożliwia utrzymanie higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz jest jednym z elementów profilaktyki szerzenia się chorób zakaźnych.

W związku z powyższym podczas kontroli kompleksowych prowadzonych w 2025 roku w placówkach pobytu dzieci i młodzieży zwracano szczególną uwagę na dostęp do ciepłej, bieżącej wody, wyposażenie sanitariatów w środki higieny osobistej oraz ich utrzymanie w stanie pełnej sprawności technicznej i czystości. Podczas bieżących kontroli w placówkach oświatowych zwracano również uwagę na temat wzmożonego nadzoru w obiektach w związku z *Legionella* sp. i w razie konieczności wykonywania badań w tym zakresie. Prowadzone były także działania informacyjne, edukacyjne oraz instruktażowe w tym zakresie. W ramach działań profilaktycznych zwracano uwagę na bezpieczeństwo zdrowotne dzieci, co wiąże się z częstym myciem rąk, prowadzeniem działań informacyjno-edukacyjnych, wzmożeniem nadzoru nad higieną osobistą wychowanków, odpowiednimi warunkami w pomieszczeniach dla dzieci, stałym dostępem do środków do higienicznego mycia i suszenia rąk (mydła w płynie, jednorazowych ręczników papierowych lub suszarek do rąk).

4. Realizacja programu szczepień przeciw HPV w szkołach podstawowych

HPV to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka. Wirus ten odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe. Przed zakażeniem HPV może uchronić szczepionka. Szczepienie jest najskuteczniejsze, jeśli nastąpi przed potencjalnym narażeniem na zakażenie HPV, do którego dochodzi głównie drogą kontaktów seksualnych. Od 1 września 2024 r. szczepienia w ramach powszechnego programu szczepień przeciw HPV dostępne są dla osób po ukończeniu 9. roku życia do ukończenia 14. roku życia.

W roku szkolnym 2024/2025 odbyło się 15 spotkań z rodzicami dotyczących szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem programu szczepień przeciwko HPV, podczas których przekazano materiały edukacyjne. Wzięło w nich udział 1924 osoby. Ponadto odbyło się 11 spotkań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących HPV, szczepień ochronnych i profilaktyki nowotworów. Liczba uczestników wynosiła 619. Dodatkowo odbyło się również 47 narad/szkoleń indywidualnych dla dyrektorów szkół, podczas wywiadówek i wizyt w szkołach, w których uczestniczyło 47 osób.

W roku szkolnym 2025/2026 w okresie od 1 września 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. odbyło się 1 spotkanie z rodzicami dotyczące szczepień ochronnych dla dzieci i młodzieży, w tym szczepień przeciwko HPV, w którym wzięło udział 120 osób. Ponadto odbyło się 8 spotkań dla dzieci i młodzieży, podczas których poruszana była kwestia szczepień ochronnych (w tym przeciw HPV). W spotkaniach tych wzięło udział 539 dzieci. Podczas spotkań z dyrektorami szkół miało miejsce 12 narad, w których uczestniczyło 31 osób.

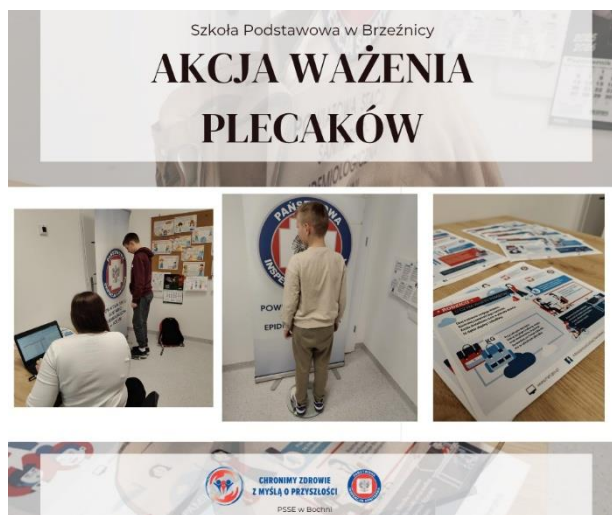
Żadna ze szkół podstawowych w powiecie bocheńskim nie zadeklarowała chęci uczestniczenia w programie szczepień przeciw HPV w szkołach podstawowych. W ramach indywidualnych szczepień uczniów prowadzonych poza szkołą w POZ w obecności rodziców na dzień 31.12.2025 r. w całym powiecie bocheńskim zaszczepionych zostało łącznie 1086 dzieci.

5. Higiena procesu nauczania

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest bieżąca kontrola w zakresie zapewnienia prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia w celu jego ochrony przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. W celu zintensyfikowania sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego w szkołach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmują również działania o charakterze prewencyjnym. Nadzór organów ukierunkowany na ochronę ucznia przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce obejmuje m.in.:

- działania prozdrowotne, m.in. w zakresie profilaktyki wad postawy czy wad wzroku,
- monitoring w zakresie właściwej organizacji procesu nauczania, np. higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych, odpoczynki w czasie trwania przerw międzylekcyjnych,
- promowanie dobrych praktyk, np. w odniesieniu do zapewnienia w placówkach dostępu do wody przeznaczonej do spożycia.

6. Profilaktyka wad postawy

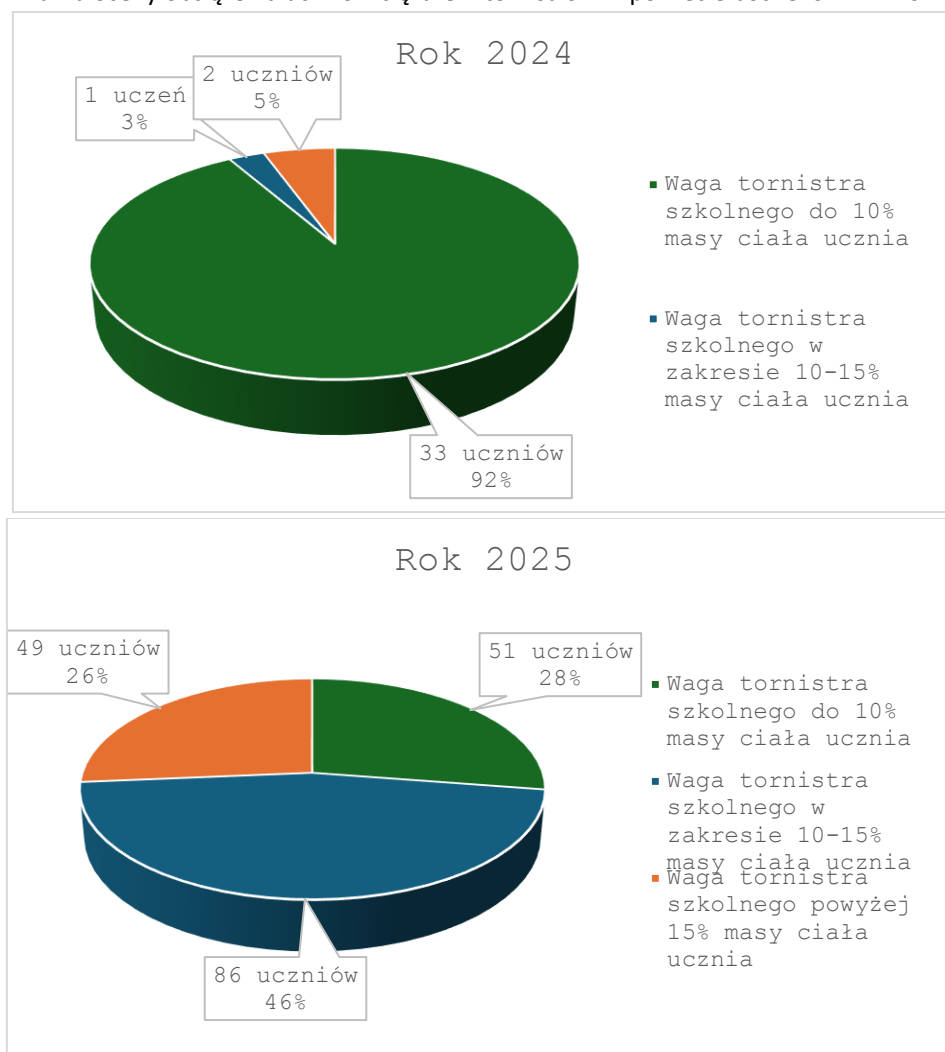
W 2025 r. przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Właściwie dobrany tornister korzystnie wpływa na kształtowanie prawidłowej postawy ciała u dzieci i młodzieży. Zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego, opierającymi się na wynikach badań WHO, waga tornistra nie powinna przekraczać 10-15% masy ciała ucznia. Dodatkowo ciężar powinien być rozłożony równomiernie, a uczeń powinien nosić tornister na obu ramionach.

W 2025 r. ważenie tornistrów szkolnych przeprowadzono w 3 szkołach podstawowych (w 2024 r. - w 1), w 14 oddziałach (w 2024 r.- w 3). W akcji brało udział 186 uczniów (w 2024 r.- 36 uczniów). Pomiary wykazały, że u 51 uczniów waga tornistra nie przekraczała 10% masy ciała, u 86 uczniów waga tornistra mieściła się w zakresie 10-15% masy ciała, natomiast u 49 uczniów waga tornistra szkolnego przekraczała 15% masy ciała. W 2024 r. u 33 uczniów waga tornistra nie przekraczała 10% masy ciała, u 1 ucznia mieściła się w zakresie 10-15% masy ciała, natomiast u 2 uczniów waga tornistra szkolnego przekraczała 15% masy ciała. Pomiary wykazały, że zbyt ciężkie tornistry w 2025 r. nosiło 49 uczniów, co stanowiło 26,3% (w 2024 r. było to 5,6%) wszystkich poddanych ocenie. W plecakach uczniów, poza podręcznikami i materiałami dydaktycznymi, niejednokrotnie znajdowały się ciężkie metalowe termosy, kilka piórników, gry, dodatkowe książki oraz inne przedmioty zwiększające ich wagę.

W ramach akcji prowadzono działania edukacyjne skierowane do uczniów oraz nauczycieli, mające na celu zwrócenie uwagi na właściwą zawartość plecaków uczniowskich oraz konieczność ograniczenia noszenia zbędnych przedmiotów, w tym dodatkowych książek i zabawek. O wynikach działań poinformowano dyrektorów szkół, wskazując na zasadność

poruszenia przedmiotowej kwestii podczas zebrań z rodzicami oraz zwrócenia ich uwagi na potrzebę monitorowania zawartości plecaków dzieci w trosce o ich zdrowie, gdyż każdy dodatkowy przedmiot stanowi zbędne i potencjalnie szkodliwe obciążenie. Za pośrednictwem mediów społecznościowych PSSE w Bochni ponownie skierowano apel do rodziców o kontrolowanie zawartości plecaków dzieci. Jednocześnie przypomniano, że zbyt ciężki plecak może prowadzić do niekorzystnych dolegliwości zdrowotnych, w tym bolesnych napięć mięśni i stawów, bólów bioder oraz kolan, a także sprzyjać kształtowaniu się nieprawidłowej postawy ciała.

Wykres 22. Analiza oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w powiecie bocheńskim w 2024 i 2025 r.

7. Możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów w szkołach

Zbyt duże obciążenie uczniów ciężarem plecaków może sprzyjać kształtowaniu nieprawidłowej postawy ciała i w efekcie prowadzić do skrzywienia kręgosłupa. W trosce o stan zdrowia uczniów został wprowadzony prawny obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w placówkach podręczników i przyborów szkolnych. Pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży, podczas kontroli sanitarnych w szkołach różnego szczebla nauczania, sprawdzał, w jaki sposób szkoły realizują zapis §4a rozporządzenia Ministra

Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Zgodnie z nim dyrektor zapewnia uczniom w szkole lub placówce miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych.

W 2025 r. we wszystkich szkołach skontrolowanych pod kątem realizacji w/w zapisu rozporządzenia MEN, tj. w 62 placówkach funkcjonujących samodzielnie i w zespołach, było zapewnione uczniom miejsce na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych.

Dyrektorzy zapewniają uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych w szafkach, w wydzielonych półkach w klasach, w indywidualnych szafkach zlokalizowanych w szatniach, a także w miarę możliwości w korytarzach (gdy nie wpływa to na bezpieczeństwo ewakuacji).

W związku z regulacjami prawnymi oraz mając na uwadze obciążenie uczniów ciężarem tornistrów, dyrektorzy szkół sukcesywnie doposażają placówki, którymi kierują w indywidualne szafki dla uczniów, w celu ograniczenia problemu przeciążonych tornistrów i plecaków. Niejednokrotnie napotykają jednak trudności związane z brakiem miejsca na ich usytuowanie. W 2025 r. w 37 szkołach zapewniono uczniom szafki z indywidualnymi skrytkami, natomiast w 44 placówkach udostępniono inne miejsca przeznaczone do pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych (np. półki w salach lekcyjnych). W wielu szkołach funkcjonowały jednocześnie oba wskazane rozwiązania. Przyczyn nadmiernego obciążenia plecaków szkolnych należy zatem upatrywać nie w braku możliwości pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych na terenie placówki, lecz w obecności dodatkowych, zbędnych przedmiotów noszonych przez uczniów. Systematyczne zaangażowanie opiekunów w kontrolę zawartości plecaków dzieci może w tym zakresie przyczynić się do osiągnięcia pozytywnych efektów.

Tabela 14. Liczba szkół zapewniających miejsca do pozostawiania plecaków oraz przyborów szkolnych w latach 2023–2025

W pomieszczeniach szkoły zapewnia się uczniom miejsce na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych	2023		2024		2025	
	Liczba skontrolowanych szkół	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodne z rozporządzeniem MEN §4a	Liczba skontrolowanych szkół	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodne z rozporządzeniem MEN §4a	Liczba skontrolowanych szkół	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodne z rozporządzeniem MEN §4a
Szkoły podstawowe	59	59	59	59	55	55
Szkoły ponadpodstawowe	4	4	13	13	4	4
Razem	63	63	72	72	59	59

8. Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do zasad ergonomii

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oceniano w placówkach oświatowo-wychowawczych stanowiska pracy ucznia pod kątem dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów. W 2025 r. przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do wzrostu przedszkolaków i uczniów w 5 przedszkolach, 19 szkołach podstawowych i 8 placówkach funkcjonujących w zespołach szkół.

Łącznie oceniono 529 stanowisk – w 5 przedszkolach oceniono 87 stanowisk, w 19 szkołach podstawowych oceniono 308, a w 8 placówkach funkcjonujących w zespołach szkół - 134. W żadnej z ocenianych placówek nie stwierdzono nieprawidłowości, podobnie jak to miało miejsce w ubiegłym roku.

Tabela 15. Liczba skontrolowanych placówek pod względem dostosowania mebli do zasad ergonomii w latach 2023–2025

PLACÓWKI/ODDZIAŁY/STANOWISKA	2023	2024	2025
Liczba ocenionych oddziałów/liczba placówek	24/17	42/36	43/32
Liczba placówek z nieprawidłowościami/liczba oddziałów z nieprawidłowościami	0/0	0/0	0/0
Liczba stanowisk ocenionych/liczba stanowisk nieprawidłowych	502/0	508/0	529/0

W latach 2023-2025 odsetek nieprawidłowości wynosił 0. Jak wynika z przeprowadzonych kontroli placówki szkolno-wychowawcze, mając na uwadze ten bardzo istotny aspekt dostosowują meble edukacyjne do zasad ergonomii. W trakcie prowadzonych kontroli realizowano również działania o charakterze edukacyjnym, obejmujące instruktaże oraz przypomnienia dotyczące zasad prawidłowego, ergonomicznego przygotowania stanowiska pracy ucznia, oznakowania mebli, stanu sanitarno-technicznego mebli, posiadania wymaganych atestów/certyfikatów, spełnienia wymagań odpowiedniej normy.

9. Profilaktyka wad wzroku - badania natężenia oświetlenia sztucznego

W 2025 r. wyniki pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego skontrolowano w 116 placówkach nauczania i wychowania. Wyniki przedstawiono w: 14 żłobkach/klubach dziecięcych, 44 przedszkolach, 36 szkołach podstawowych, 2 liceach oraz 20 zespołach szkół. Natężenie oświetlenia niezgodne z normą nie występowało w żadnej placówce.

Tabela 16. Liczba skontrolowanych placówek w zakresie pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego w latach 2024–2025

Wyniki pomiarów oświetlenia sztucznego		2024	2025
Skontrolowano	Liczba placówek	76	107
	Liczba placówek	0	0
Stwierdzono nieprawidłowości	Liczba wydanych decyzji	0	0

10. Ocena rozkładu zajęć lekcyjnych

Istotnym elementem mającym wpływ na higienę procesu nauczania jest również właściwa organizacja i przebieg procesu nauczania, w tym tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, §4 określa, iż plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. W ramach bieżącego nadzoru placówek oświatowych oceniono realizację zaleceń rozporządzenia w 643 oddziałach w 58 szkołach funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres higienicznej oceny rozkładów lekcji omawiano z dyrektorami placówek, aby przy ich konstruowaniu zawsze zwracać szczególną uwagę na równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, czy stałą porę rozpoczynania zajęć lekcyjnych.

Tabela 17. Liczba placówek objętych kontrolą w zakresie spełniania wymagań dotyczących higieny procesu nauczania w latach 2023–2025

ODDZIAŁY/PLACÓWKI	2023	2024	2025
Liczba ocenionych oddziałów/ liczba placówek	639/61	785/64	643/58
Liczba oddziałów z nieprawidłowościami/liczba placówek	0/0	0/0	0/0

Dodatkowo w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych monitorowano kwestię związaną z odpoczynkiem uczniów w czasie trwania przerw międzylekcyjnych w aspekcie m.in. zapewnienia odpowiedniego czasu na odpoczynek, jak również możliwość spędzania przerw na świeżym powietrzu. Spośród 58 placówek skontrolowanych w tym obszarze żadna

nie zapewniała wyłącznie przerw krótszych niż 10 min (podobnie jak w roku ubiegłym).

W przeważającej większości w placówkach zapewnione były:

- przerwy 10 min, z co najmniej jedną przerwą dłuższą 15-20 min (w 2025 r. było to 10 szkół na 58 skontrolowanych, tj. 17,2%, natomiast w 2024 r. było to 8 szkół na 64 skontrolowane – 12,5%),
- przerwy krótsze niż 10 min, ale z co najmniej jedną przerwą 15-20 min (w 2025 r. było to 48 szkół na 58 skontrolowanych, tj. 82,8%, natomiast w 2024 r. było to 56 szkół na 64 skontrolowane – 87,5%).

Ponadto 91,4% skontrolowanych szkół (w 2024 r. – 92,2%) umożliwia uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu.

W celu zapewnienia odpowiednich warunków pobytu uczniów w placówkach oświatowych dyrektorzy szkół zapewniali uczniom dostęp do wody pitnej (m.in. w postaci źródełek, poidełek lub wody w dzbankach) w 56,9% skontrolowanych szkół, wobec 43,8% w 2024 r. W ramach działań edukacyjnych podczas bieżących kontroli dyrektorzy informowani byli o wytycznych zawartych w opracowaniu przygotowanym przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny pt. „Zasady udostępniania wody wodociągowej dzieciom w placówkach szkolno-wychowawczych – bezpieczne formy i zalecenia higieniczno-sanitarne”.

11. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

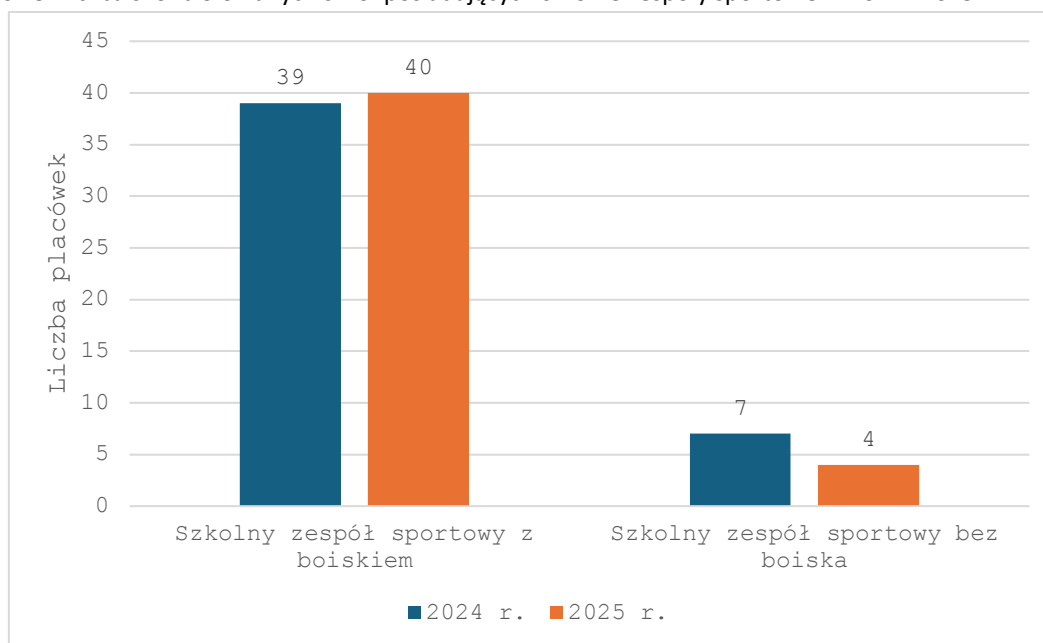
W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach, kontrolami objęto również warunki sanitarno-higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Ocenie poddano m.in. posiadaną przez placówkę infrastrukturę sportową

oraz stan sanitarno-techniczny zaplecza sportowego. Na podstawie kontroli przeprowadzonych w 2025 r. z 58 szkół (w 2024 r. z 64) wykazano, że z pełnej infrastruktury sportowej tj. szkolnego zespołu sportowego wraz z boiskiem, w skład którego wchodzi jedna lub dwie sale sportowe oraz pomieszczenia pomocnicze (przebieralnie, natryskownie, ustępy, przechowalnie sprzętu sportowego, pokój nauczycieli wychowania fizycznego) mogli korzystać uczniowie 40 szkół, co stanowi 82,8% wszystkich skontrolowanych placówek (w 2024 r. 39, co stanowiło 60,9% wszystkich skontrolowanych placówek). Zespoły sportowe bez boiska posiadały natomiast 4 placówki, co stanowi 6,9% skontrolowanych placówek (w 2024 r. – 7 placówek, co stanowiło 10,9% skontrolowanych placówek). Zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w związku z tym na boisku typu Orlik, boisku MOSiR oraz basenie. W żadnej ze szkół nie odnotowano, że pomimo posiadania infrastruktury sportowej, zajęcia wychowania fizycznego prowadzono na korytarzach. Podobna sytuacja miała miejsce w roku ubiegłym. Całkowity brak zaplecza sportowego stwierdzono w przypadku 1 placówki, co stanowiło 1,7% placówek skontrolowanych (w 2024 r. była to 1 placówka, co stanowiło 1,6%). Ww. placówka korzysta z infrastruktury do prowadzenia zajęć wf poza placówką (była to szkoła dla dorosłych prowadząca zajęcia wf w ograniczonym zakresie).

Spośród 58 skontrolowanych placówek 1 posiadała salę gimnastyczną z boiskiem, a 10 salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem. Tylko salę zastępczo/rekreacyjną posiadały 2 placówki.

Szkoły posiadające infrastrukturę do prowadzenia zajęć wf korzystają ponadto z bazy sportowej poza placówką: 18 placówek organizowało wyjazdy na basen, 2 placówki korzystały z hali sportowej, 9 z siłowni/fitness klubu/innej Sali specjalistycznej, a 13 z boiska/stadionu sportowego. Oddano do użytku 1 nowo wybudowany obiekt sportowy – przy jednej ze szkół podstawowych powstała nowa sala gimnastyczna z zapleczem sanitarno-szatniowo-magazynowym funkcjonalnie połączona z budynkiem szkoły.

Wykres 23. Liczba skontrolowanych szkół posiadających szkolne zespoły sportowe w 2024 i 2025 r.

12. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2025 r. w elektronicznej bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) w powiecie bocheńskim zarejestrowano **69** turnusów wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży (wypoczynek zimowy - zarejestrowano **12** turnusów, wypoczynek letni - zarejestrowano **57** turnusów). Pracownik pionu Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadził **60** kontroli, podczas których skontrolowano 60 turnusów (w trakcie wypoczynku zimowego - 10 kontroli, natomiast podczas wypoczynku letniego - 50 kontroli). Z wypoczynku zorganizowanego w powiecie bocheńskim skorzystało **2368** dzieci i młodzieży, w tym z wypoczynku zimowego - 384, natomiast z wypoczynku letniego - 1984.

W trakcie wypoczynku skontrolowano 25 turnusów w obiektach świadczących usługi hotelarskie, 2 turnusy w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku - sezonowych oraz 33 turnusy w placówkach w miejscu zamieszkania (szkoły podstawowe, językowe, zespoły szkół, centra, domy, ośrodki kultury, obiekty sportowe itp.).

Na skontrolowanych turnusach organizatorzy zapewnili bezpieczny i higieniczny pobyt uczestnikom wypoczynku. Bieżące kontrole wypoczynków nie ujawniły na turnusach braku właściwych warunków sanitarno-higienicznych. Nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości. Na turnusach instruowano o zwracaniu szczególnej uwagi na bezpieczeństwo zdrowotne i higienę uczestników, częste mycie rąk, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych zwłaszcza wśród uczestników, kadry pedagogicznej i obsługi w zakresie m. in. przestrzegania zasad higieny, zapobiegania chorobom zakaźnym i wypadkom. W ramach działań profilaktycznych udzielono edukacji w temacie bezpieczeństwa zdrowotnego uczestników i kadry, które związane jest m.in. z zapewnieniem stałego dostępu do środków do higienicznego mycia i suszenia rąk oraz ciepłej, bieżącej wody w sanitariatach, zwracaniem szczególnej uwagi na odpowiednie warunki w pomieszczeniach dla dzieci, czystość, porządek, wzmożeniem nadzoru nad higieną osobistą wychowanków. Zalecano, aby stosować się do komunikatów zamieszczanych na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Ministerstwa Zdrowia. Zwracano też uwagę na zapewnienie miejsca do suszenia odzieży wierzchniej i obuwia. Działalność edukacyjna była prowadzona na każdym kontrolowanym podczas ferii turnusie i kontynuowana przez cały czas trwania zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży rozpoczynając od okresu przygotowania do jego zabezpieczenia. Podczas wakacji edukacja obejmowała także temat bezpieczeństwa żywności i unikania ryzyka zatrucia pokarmowych, w tym zakażeń Salmonellą (ściśle przestrzegania zasad higieny rąk oraz higieny przygotowywania i spożywania posiłków). Ponadto przypominano o zasadach bezpieczeństwa, o których należy pamiętać podczas wakacji, czyli o właściwym ubiorze, noszeniu odblasków, pamiętaniu o numerze alarmowym, bezpiecznym przechodzeniu przez ulicę. Dodatkowo edukowano o aspektach zdrowego trybu życia, czyli pamiętaniu m.in. o zdrowym odżywianiu, dostępie do wody pitnej. Przekazano materiały edukacyjne - ulotki dotyczące Bezpiecznych wakacji, 5 kroków do bezpiecznej żywności, jak również związane z profilaktyką czerniaka, ochroną skóry przed szkodliwym promieniowaniem UV. Działalność edukacyjna prowadzona była na każdym kontrolowanym podczas wakacji turnusie

i kontynuowana przez cały czas trwania letniego wypoczynku dzieci i młodzieży rozpoczynając od okresu przygotowania do jego zabezpieczenia.

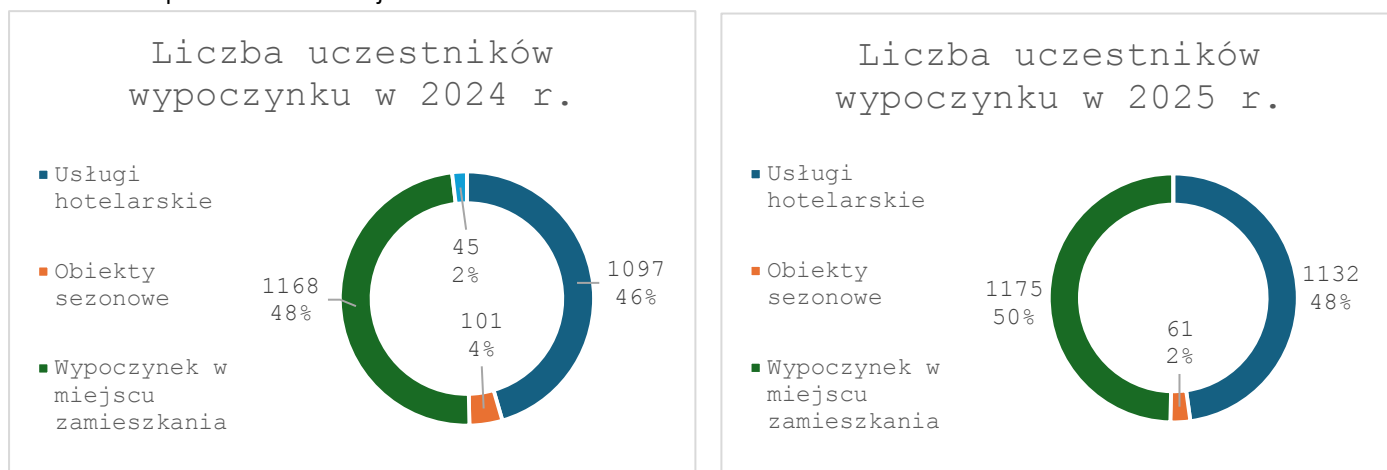
Tabela 18. Dane dotyczące wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2023-2025

	Liczba turnusów w bazie MEN	Liczba kontroli pionu HDiM	Liczba uczestników
2023	60	57	2443
2024	66	60	2411
2025	69	60	2368

Liczba zorganizowanych turnusów w powiecie bocheńskim wzrosła w odniesieniu do roku ubiegłego, natomiast liczba uczestników wypoczynku pozostała na porównywalnym poziomie. Na porównywalnym poziomie pozostała także liczba turnusów zorganizowanych w miejscu zamieszkania, których w 2024 r. było 31, natomiast w 2025 r.-35, jak również liczba dzieci, które skorzystały z tego rodzaju wypoczynku – 1168 uczestników w 2024 r. oraz 1175 w 2025 r. Na podobnym poziomie utrzymywała się liczba uczestników wypoczywających w obiektach całorocznych usług hotelarskich – 1097 w 2024 r. oraz 1132 w 2025 r., a zmalała w obiektach sezonowych – ze 101 w 2024 r. do 61 w roku 2025. Ogółem w roku 2024 na terenie powiatu bocheńskiego wypoczywało 2411 dzieci i młodzieży na 60 turnusach letniego i zimowego wypoczynku, natomiast w 2025 roku było 2368 uczestników wypoczynku zorganizowanego na 60 turnusach. Dla porównania w roku 2023 liczba uczestników wypoczynku wynosiła 2443 na 57 turnusach. W roku 2025 skontrolowano 87,0% wszystkich zgłoszonych turnusów, w 2024 skontrolowano 90,9% turnusów, a w roku 2023 – 95,0% turnusów.

W trakcie wypoczynku dzieci i młodzieży najwięcej uczestników wypoczywało w miejscu zamieszkania, tj. 1175, natomiast w obiektach całorocznych usług hotelarskich 1132 dzieci i młodzieży. Najmniej uczestników odnotowano w obiektach sezonowych, tj. 61. Na 28 turnusach (84,9% z 33 skontrolowanych) organizowanych w miejscu zamieszkania, dzieciom i młodzieży zapewniono dożywianie.

Wykres 24. Porównanie liczby uczestników korzystających z wypoczynku w powiecie bocheńskim w latach 2024-2025 z podziałem na rodzaj obiektów.

13. Żłobki i kluby dziecięce

Pod bieżącym nadzorem w roku 2025 znajdowało się 18 żłobków i klubów dziecięcych. Wszystkie żłobki utworzono po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. *o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*. W 2025 r. powstały 3 nowe żłobki, które uzyskały pozytywną decyzję, gdzie określono maksymalną liczbę miejsc w żłobku oraz decyzję zatwierdzającą dla punktów wydawania posiłków. Skontrolowano 14 placówek, co stanowi 77,8% placówek ujętych w ewidencji (w 2023 r. skontrolowano 80,0% placówek, tj. 12 spośród 15 ujętych w ewidencji). Zarówno w roku 2025, jak również 2024 nie wykazano nieprawidłowości w żadnej z kontrolowanych placówek.

Mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne najmłodszych dzieci poza działaniami kontrolnymi podejmowanymi w tych placówkach w bieżącym roku skupiono się w znacznej mierze na działaniach edukacyjnych. W ramach działań profilaktycznych edukowano, aby zwracać szczególną uwagę na bezpieczeństwo zdrowotne dzieci z czym związany jest m.in. stały dostęp do środków do higienicznego mycia i suszenia rąk (mydła w płynie, jednorazowych ręczników papierowych) oraz ciepłej, bieżącej wody w sanitariatach, zwracanie szczególnej uwagi na odpowiednie warunki w pomieszczeniach dla dzieci, częste mycie rąk, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, wzmożenie nadzoru nad ciągłym utrzymywaniem właściwych warunków w pomieszczeniach higieny i sanitariatów, które umożliwią dzieciom prawidłową higienę rąk oraz nad higieną osobistą wychowanków, nad higieną odpoczynku, bieżącymi procesami mycia i dezynfekcji powierzchni, z którymi mają styczność dzieci zwłaszcza przy spożywaniu posiłków i przy korzystaniu z sanitariatów. Wskazywano na konieczność szczegółowego przeprowadzenia prac porządkowych i dezynfekujących w pomieszczeniach sal i sanitariatów, tj. m.in. dotyczących powierzchni

dotykowych, mebli, sprzętu, zabawek, a także podłóg, blatów, glazury i innych powierzchni zmywalnych, jak również umywalek, brodzików, muszli, nocników i innych elementów armatury.

Powyższe działania mają na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu dzieci w tego typu placówkach i zwrócenie uwagi na ich funkcję opiekuńczą wobec małych dzieci, tak aby unikać jakichkolwiek zaniedbań. Zgodnie z obowiązującymi przepisami do zadań żłobków należy w szczególności zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych.

14. Nadzór nad placówkami z pobytem całodobowym

Do katalogu placówek z pobytem całodobowym zaliczane są m.in. bursy i internaty, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz wiele innych obiektów. Ogółem w 2025 r. skontrolowano 5 tego typu obiektów, co stanowi 100% spośród ujętych w ewidencji (w 2024 r. skontrolowano 4 obiekty – 80,0% spośród ujętych w ewidencji). 100% skontrolowanych obiektów posiadało: właściwy stan techniczny mebli i sprzętu, właściwy stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, właściwy stan aneksów kuchennych (w 2024 r. wskaźniki te utrzymywały się na takim samym poziomie).

15. Działania edukacyjno-informacyjne

Podczas kontroli w placówkach stałych i sezonowych prowadzone były działania edukacyjno-informacyjne.

W placówkach stałych obejmowały one m.in. zagadnienia:

- ✓ *w ramach profilaktyki wad postawy,*
- właściwego doboru tornistra i odpowiedniej jego wagi,
- ergonomii stanowisk pracy,
- dostosowania mebli do warunków antropometrycznych,
- miejsca na pozostawienie w szkole podręczników i przyborów szkolnych,
- udzielania instruktażu i przypomnienia dotyczącego właściwego przygotowania ergonomicznego stanowiska pracy ucznia w zakresie dostosowania krzesła i stołów do warunków antropometrycznych, prawidłowego zestawienia mebli, prawidłowego oznakowania mebli, prawidłowego stanu sanitarno-technicznego mebli, posiadania wymaganych atestów/certyfikatów.
- ✓ *wszawicy,*
- ✓ *profilaktyki wad wzroku - aspekt oświetlenia,*
- ✓ *higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, przerw,*
- ✓ *higieny osobistej,*
- ✓ *dostępu do wody pitnej,*
- ✓ *wentylacji,*
- ✓ *ochrony zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,* a także
- zwracania uwagi na temat wzmożonego nadzoru w obiektach w związku z Legionella sp. i prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych oraz instruktażowych w tym zakresie,

kwestii związanej z kontrolą instalacji wewnętrznej w budynku w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody, w sytuacji niekorzystania z budynku przez dłuższy okres czasu (np. okres wakacyjny),

- bieżących procesów mycia i dezynfekcji powierzchni dotykowych, z którymi mają styczność dzieci,

- realizacji Programu szczepień przeciw HPV w szkołach podstawowych,

- udzielania informacji w zakresie nowego przedmiotu, tj. Edukacji Zdrowotnej.

Natomiast w placówkach sezonowych jak już szerzej wspomniano, działalność edukacyjno-informacyjna była prowadzona na każdym kontrolowanym podczas ferii, czy wakacji turnusie i kontynuowana przez cały czas trwania wypoczynku dzieci i młodzieży rozpoczynając od okresu przygotowania do jego zabezpieczenia. Szczególną formą tej działalności były działania podjęte podczas akcji edukacyjno-profilaktycznych „Bezpieczne ferie” oraz „Bezpieczne wakacje”.

Rozdział XI. Działalność oświatowo-zdrowotna i komunikacja społeczna

Głównym celem działań pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych poprzez promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie odpowiedzialności za zdrowie własne i swoich najbliższych oraz informowanie o konsekwencjach zachowań ryzykownych dla zdrowia.

Powyższy cel osiągamy poprzez:

- wdrażanie i koordynowanie realizacji programów edukacyjnych,
- organizowanie przedsięwzięć prozdrowotnych,
- komunikację społeczną
- organizowanie szkoleń.

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną w 2025 roku skierowane były do dzieci i młodzieży, ich rodziców i opiekunów, pedagogów, nauczycieli i seniorów, przedstawicieli instytucji, a także do mieszkańców powiatu bocheńskiego.

1. Programy edukacyjne

1.1. Promocja aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia

Dane Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wskazują, że tempo przyrostu masy ciała wśród dzieci w Polsce jest najwyższe w Europie. Istotnym elementem tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu w przedszkolach i szkołach są programy edukacyjne skierowane nie tylko do uczniów, lecz także do pracowników placówek oraz rodziców, promujące aktywność fizyczną i zdrowe odżywianie. Równie ważne jest aktywne angażowanie szkół w realizację programów wspierających kształtowanie właściwych postaw prozdrowotnych oraz prawidłowych nawyków żywieniowych. W 2025 roku w przedszkolach i szkołach na terenie

powiatu bocheńskiego realizowano dwa programy edukacyjne odpowiadające na powyższe potrzeby.

Pierwszy z nich to program „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”, skierowany do dzieci 5 i 6-letnich. Jego celem jest zwiększanie wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych. W 2025 roku program realizowany był w 32 przedszkolach i oddziałach przedszkolnych z terenu powiatu bocheńskiego i wzięło w nim udział 1629 dzieci i rodziców. Świadczy to o ogromnym zapotrzebowaniu na tego typu działania. Pracownicy PSSE w Bochni

wspierają placówki realizujące program poprzez organizację zajęć poświęconych odżywianiu, piramidzie zdrowego żywienia, czy rolnictwu ekologicznemu. W ubiegłym roku w ramach realizacji programu przeprowadziliśmy zajęcia m.in. w Przedszkolu w Proszówkach, Przedszkolu w Łapanowie, ZSG w Stanisławicach, Szkole Podstawowej w Rajbrocie oraz w Szkole Podstawowej w Lipnicy Murowanej.

W 2025 r. zrealizowano XVIII edycję ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Trzymaj Formę!” współorganizowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny i Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców oraz 16 wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych. Program skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, a jego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

W roku szkolnym 2024/2025 na terenie powiatu bocheńskiego program zrealizowało 2563 uczniów z 35 szkół podstawowych. Dodatkową inicjatywą w ramach programu jest ogólnopolski Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia. W ubiegłym roku do konkursu przystąpiły 3 placówki.

W ramach działań na rzecz promocji zdrowego stylu życia przeprowadzono w Publicznej Szkole Podstawowej w Lipnicy Murowanej spotkanie edukacyjne skierowane do rodziców. Podczas spotkania zwrócono szczególną uwagę na znaczenie prawidłowych nawyków żywieniowych w kształtowaniu zdrowia dzieci i młodzieży. Omówiono zagadnienia związane z czytaniem etykiet produktów spożywczych, obecnością tzw. ukrytych cukrów w diecie oraz narastającym

problemem nadwagi i otyłości wśród najmłodszych. Rodzicom przekazano również informacje

dotyczące instytucji i form wsparcia, z których mogą korzystać w przypadku trudności związanych z żywieniem i zdrowiem dzieci.

1.2. Profilaktyka palenia tytoniu i e-papierosów

Najnowsze badania, w tym analizy CBOS prowadzone w Polsce, wskazują, że co czwarty uczeń szkoły podstawowej miał kontakt z nikotyną, a coraz młodsze dzieci sięgają po e-papierosy. Obserwuje się obniżanie wieku inicjacji nikotynowej, przy jednoczesnym wzroście popularności e-papierosów wśród młodzieży, na co wpływ mają m.in. atrakcyjne smaki oraz nowoczesna forma tych produktów. Młodzi ludzie często postrzegają e-papierosy jako mniej szkodliwe niż tradycyjne wyroby tytoniowe, co sprzyja powstawaniu mylnego poczucia bezpieczeństwa.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje działania profilaktyczne, obejmujące m.in. koordynację programów edukacji antytytoniowej dla przedszkoli i szkół oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych w placówkach oświatowych. Dzięki tym inicjatywom wśród dzieci i młodzieży kształtowane są prawidłowe postawy prozdrowotne.

Edukacja antytytoniowa prowadzona jest już od etapu przedszkolnego. Program **„Czyste Powietrze Wokół Nas”** jest dostosowany do dzieci w wieku 5-6 lat, zawiera w sobie także działania skierowane do rodziców i opiekunów. W roku 2025 do programu przystąpiło 38 placówek. Ogółem edukacją objęto 2158 dzieci i rodziców. Kontynuacją działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki antytytoniowej jest program **„Nie pal przy mnie, proszę”**, skierowany do uczniów z klas I do III ze szkół podstawowych. Wzięło w nim udział 36 placówek z terenu powiatu bocheńskiego. Edukacją objęto 2629 uczniów i ich rodziców. Kolejnym programem dotyczącym edukacji antynikotynowej skierowanym do uczniów szkół podstawowych jest program **„Bieg po zdrowie”**. Jego odbiorcami są uczniowie klas IV oraz ich nauczyciele i rodzice. W 2025 roku w programie „Bieg po zdrowie” uczestniczyło 763 uczniów z 31 szkół podstawowych. W realizację programu zaangażowali się wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotowi, pedagodzy szkolni oraz pielęgniarki. Do uczniów starszych klas szkół podstawowych skierowany jest program **„Znajdź właściwe rozwiązanie”**. W 2025 r. w programie wzięły udział 23 szkoły z terenu powiatu bocheńskiego. Edukacją objęto 1612 uczniów i rodziców.

PSSE prowadzi także akcje antytytoniowe, których celem jest propagowanie wiedzy o zdrowotnych następstwach palenia tytoniu ze szczególnym zwróceniem uwagi na stosowanie e-papierosów oraz zachęcanie do zdrowego stylu życia wolnego od dymu tytoniowego. W 2025 roku działania profilaktyczne skupiły się wokół Światowego Dnia Bez Papierosa (31 maja) oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia (20 listopada). Przeprowadzono zajęcia warsztatowe z młodzieżą ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Bochni, Szkoły Podstawowej

w Rzezawie, Szkoły Podstawowej w Łapanowie oraz z Internatu Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu oraz z Zespołu Szkół nr 1 w Bochni. W sumie edukacją objęto 303 uczniów.

1.3. Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych

Zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia jednym z zadań Inspekcji jest profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych. W ramach działań profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych realizowany jest program „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**” Jest on skierowany do młodzieży w wieku 15-19 lat, ale zawiera również elementy angażujące ich rodziców. Ma wzbudzić u młodzieży refleksję nad ważnymi dla nich wartościami. W ubiegłym roku szkolnym do programu przystąpiło 8 szkół ponadpodstawowych. Ogółem edukacją objęto 774 uczniów.

W ramach działań dotyczących profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych w ubiegłym roku pracownicy PSSE w Bochni przeprowadzili cykl spotkań edukacyjnych skierowanych do młodzieży poświęconych profilaktyce stosowania substancji psychoaktywnych. Spotkania te zawierały ćwiczenia z wykorzystaniem narkogogli i alkohologli. Zajęcia odbyły się w: w Szkole Podstawowej nr 7 w Bochni, Szkole

Podstawowej w Rzezawie, Szkole Podstawowej w Żegocinie, Szkole Podstawowej w Lipnicy Murowanej, I Liceum Ogólnokształcącym w Bochni, Zespole Szkół w Żegocinie oraz w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie.

Ponadto w Szkole Podstawowej w Dąbrowicy odbyło się spotkanie z rodzicami poświęcone tematyce nowych substancji psychoaktywnych. Ich celem było zwrócenie uwagi na nowe zagrożenie, dostarczenie podstawowych informacji na temat zagrożenia oraz aktywizacja rodziców do wspólnych działań na rzecz zdrowia dzieci i młodzieży.

1.4. Profilaktyka chorób nowotworowych

Profilaktyka chorób nowotworowych stanowi jeden z kluczowych obszarów działań z zakresu zdrowia publicznego, ukierunkowanych na ograniczenie zachorowalności oraz umieralności z powodu nowotworów. Realizowane działania koncentrują się na podnoszeniu poziomu wiedzy i świadomości zdrowotnej społeczeństwa, promowaniu zdrowego stylu życia, kształtowaniu prawidłowych postaw prozdrowotnych oraz zachęcaniu do korzystania z badań profilaktycznych i wczesnej diagnostyki. Szczególną uwagę poświęca się profilaktyce raka piersi, zakażeń wirusem HPV, nowotworów męskich oraz czerniaka.

W ramach tych działań szkoły aktywnie realizowały program profilaktyczny „**Znamie! Znam je?**”, poświęcony profilaktyce czerniaka i kształtowaniu właściwych nawyków związanych

z ochroną skóry przed nadmierną ekspozycją na promieniowanie UV. W 2025 roku program realizowany był w 44 szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie powiatu bocheńskiego i objął swoim działaniem 2634 uczniów. Z kolei w programie „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**”, którego celem jest zwiększenie wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy oraz zapobiegania zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) wzięły udział 23 placówki, a edukacją objęto 1059 uczniów. Programy te przyczyniały się do wzrostu świadomości zdrowotnej wśród dzieci i młodzieży oraz kształtowania odpowiedzialnych postaw wobec własnego zdrowia.

Równolegle pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej podejmowali liczne działania edukacyjne i informacyjne w zakresie profilaktyki nowotworowej, skierowane do różnych grup wiekowych. W ramach wojewódzkiej kampanii „**Ja już, a Ty?**” zrealizowano szereg działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki raka piersi, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia samobadania piersi, regularnych badań profilaktycznych oraz wczesnego

wykrywania zmian nowotworowych. W ramach działań edukacyjnych przeprowadziliśmy spotkania w Zespole Szkół nr 2 w Bochni, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie, Zespole Szkół nr 3 w Bochni, Internacie przy Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu, II Liceum Ogólnokształcącym w Bochni oraz w Szkole Podstawowej w Dziewinie.

W listopadzie nasze działania ukierunkowaliśmy na profilaktykę męskich nowotworów. Prowadzone były liczne spotkania edukacyjne z młodzieżą, poświęcone profilaktyce nowotworów męskich, w tym raka jądra i raka prostaty, podczas których zwracano uwagę na rolę zdrowego stylu życia, samokontroli oraz konieczność podejmowania badań profilaktycznych. Spotkania te zorganizowano w Zespole Szkół nr 2 w Bochni, II Liceum Ogólnokształcącym w Bochni, Zespole Szkół nr 1 w Bochni oraz w Szkole Podstawowej w Dziewinie.

W 2025 roku prowadziliśmy także szeroko zakrojone działania związane z profilaktyką zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), przyczyniającego się m.in. do powstawania raka szyjki macicy, nowotworów prącia, głowy i szyi. W trakcie imprez plenerowych na przygotowanym przez nas stoisku pracownik PSSE w Bochni udzielał informacji na temat programu zalecanych szczepień ochronnych przeciwko HPV.

1.5. Profilaktyka zakażeń krwiopochodnych – HBV, HCV, HIV

„**Podstępne WZW**” to kolejny program profilaktyczny realizowany w szkołach, dotyczący profilaktyki zakażeń HBV i HCV. Jest on odpowiedzią na pojawiające się wciąż nowe przypadki

zakażeń, wywołanych przez wirusy zapalenia wątroby typu B i C. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie, kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych. W 2025 r. program realizowano go w 29 placówkach z terenu powiatu bocheńskiego. Edukacją objęto 1393 uczniów.

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczego w Polsce nie podał jeszcze danych na dzień 31 grudnia 2025 r. dotyczących nowych zakażeń HIV. W 2024 r. na koniec roku było ich 2 257. Od kilku lat obserwujemy tendencję wzrostową. Niepokojący jest fakt, że tylko ok. 10% Polaków przynajmniej raz w życiu zrobiło badanie w kierunku obecności wirusa HIV w organizmie, a nieświadomi zakażenia mogą zarażać kolejne osoby. Ekspertki podkreślają, że

konieczna jest edukacja Polaków w zakresie wiedzy dotyczącej zakażenia HIV i profilaktyki. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom PSSE w Bochni od lat aktywnie włącza się w realizację Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, obejmującego swym zakresem działania edukacyjne dotyczące dostępu do wiarygodnych źródeł informacji i edukacji, prowadzeniu zajęć edukacyjnych skierowanych do młodzieży i kadry pedagogicznej, promowanie i wspieranie działań organizacji pozarządowych i wolontariatu w zakresie profilaktyki zakażenia HIV oraz promowanie projektów integracyjnych z chorymi.

W 2025 roku działaniami na rzecz profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS objęliśmy 4038 osób. Naszym celem było dotarcie do szerokiego grona odbiorców. Opracowaliśmy ikonografiki i przygotowaliśmy informacje na naszą stronę internetową oraz do social mediów, a także przekazywaliśmy informacje na temat profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS podczas zajęć edukacyjnych i imprez plenerowych.

Zdecydowaną większość naszych działań skierowaliśmy do młodzieży. Okazuje się bowiem, że młodzi ludzie nie mają podstawowej wiedzy na temat HIV i AIDS i nie odnoszą możliwości zakażenia do siebie. W 2025 roku wychodząc naprzeciw tym potrzebom objęliśmy zajęciami edukacyjno-warsztatowymi 482 uczniów z I Liceum Ogólnokształcącego w Bochni, Zespołu Szkół nr 1 Bochni, Bursy im. Polski Niepodległej w Bochni, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Mikłuszowicach oraz Szkoły Podstawowej w Królówce.

Edukacja w zakresie profilaktyki HIV i profilaktyki AIDS prowadzona była w trakcie imprez plenerowych i eventów, w których uczestniczyliśmy na zaproszenie dyrektorów szkół,

kierowników ośrodków zdrowia, kierowników ośrodków pomocy społecznej czy przedstawicieli Komendy Powiatowej Policji.

2. Akcje, eventy, kampanie

W ramach profilaktyki i promocji zdrowia na terenie powiatu bocheńskiego PSSE w Bochni angażuje się w liczne przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym – akcje plenerowe, kampanie, eventy. Ich celem jest edukacja zdrowotna, budowanie świadomości prozdrowotnej, motywacja do udziału w badaniach profilaktycznych, która przyczynia się do zapobiegania wystąpieniu chorób poprzez wczesną diagnostykę i szybkie rozpoczęcie leczenia oraz zmianę postaw zdrowotnych i stylu życia.

2.1. Dzień Otwarty PSSE w Bochni

W kwietniu, w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni, odbył się Dzień Otwarty zorganizowany w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia. Na zaproszenie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego odpowiedzieli licznie mieszkańcy powiatu bocheńskiego – zarówno najmłodszy, jak i dorośli – którzy przez cały dzień chętnie odwiedzali stację. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję do poszerzenia wiedzy na

temat zdrowia oraz bezpieczeństwa własnego i swoich bliskich. Na wielu przygotowanych stanowiskach uczestnicy mogli z bliska poznać specyfikę pracy służb sanitarno-epidemiologicznych.

Dla dzieci i młodzieży przygotowano liczne atrakcje prezentujące działalność poszczególnych sekcji PSSE w Bochni. Uczestnicy dowiedzieli się m.in., na co zwracać uwagę przy wyborze plecaka szkolnego, jaka powinna być jego prawidłowa waga oraz czego nie należy zabierać ze sobą do szkoły. Poznali także znaczenie higieny rąk i dowiedzieli się, dlaczego wirusy i bakterie nie „lubią” wody i mydła. Dużym zainteresowaniem cieszyła się również tematyka czytania etykiet produktów spożywczych – zwłaszcza w kontekście obecności tzw. ukrytego cukru. Na specjalnie przygotowanej wystawie zaprezentowano, ile cukru zawierają produkty najczęściej wybierane przez dzieci i młodzież.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy uczyli, jak prawidłowo odczytywać oznaczenia na produktach kosmetycznych, w jaki sposób wykonuje się pomiary oświetlenia w budynkach oraz co powinno znaleźć się w dobrze wyposażonej apteczce. Dla starszych uczestników przygotowano informacje dotyczące chorób zawodowych, a także ćwiczenia z wykorzystaniem narkogogli i alkogogli, pozwalające lepiej zrozumieć skutki działania substancji psychoaktywnych.

Odwiedziny w pomieszczeniach dawnego laboratorium dostarczyły uczestnikom wiedzy na temat roli wody w życiu człowieka. Dzieci miały okazję liczyć kolonie bakterii oraz poznać metody badań laboratoryjnych stosowane kilka lat temu. Obserwowały także doświadczenia z wodą przygotowane przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej.

Podczas Dnia Otwartego mieszkańcy mogli skorzystać z fantomu do nauki samobadania piersi i dowiedzieć się, jak prawidłowo wykonywać takie badanie. Ogromnym zainteresowaniem cieszyły się również ćwiczenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy, prowadzone przez uczniów Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie.

Istotnym elementem Dnia Otwartego były także prelekcje poświęcone bezpieczeństwu zdrowotnemu, skierowane do seniorów z Klubu Seniora w Brzeźnicy oraz ze Stowarzyszenia Rodzina Kolpinga w Bochni.

2.2. Kampania #Safe2Eat

W 2025 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) we współpracy z instytucjami krajów członkowskich UE zrealizował piątą edycję kampanii dotyczącej bezpieczeństwa żywności – #Safe2Eat. Jednym z głównych założeń kampanii była pomoc konsumentom w dokonywaniu świadomych wyborów dotyczących żywności poprzez wyjaśnianie naukowych podstaw bezpieczeństwa żywności. Dzięki prowadzonym działaniom konsumenci mieli łatwy dostęp do praktycznych informacji przydatnych podczas kupowania i spożywania żywności. W ramach kampanii PSSE w Bochni opracowała i umieściła w mediach społecznościowych posty poświęcone wyżej wymienionej tematyce. W trakcie akcji profilaktycznych takich jak Dni Bochnia, Weekend z Zabytkami Powiatu Bocheńskiego, Targi Pracy Służb Mundurowych czy Rodzinna Niedziela z NGO udzielano porad i udostępniano materiały informacyjne opracowane w ramach kampanii.

W efekcie podjętych działań informacje na temat kampanii i materiały edukacyjne dotarły do niemal 1700 osób.

2.3. Kampania #PlantHealth4Life

W 2025 roku Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności zaangażował się w działania w ramach kampanii #PlantHealth4Life, której hasło przewodnie brzmiało: „Dbaj o zdrowie roślin, chroń życie”. Celem kampanii było zwiększenie świadomości na temat zdrowia roślin i podkreślenie odpowiedzialności za wspólne dobro. Kampania podkreślała zagrożenia, jakie mogą wynikać z wwożenia roślin do Polski, w szczególności z krajów spoza Unii Europejskiej. Przygotowane zostały materiały informacyjne dotyczące kampanii, które umieszczono na naszej stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych.

2.4. Europejski Tydzień Szczepień

W 2025 r. jednostki Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej aktywnie uczestniczyły w obchodach Europejskiego Tygodnia Szczepień (ETS). Głównym celem działań było zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat znaczenia szczepień ochronnych dla zdrowia i tym samym zwiększenie liczby szczepiących się osób. Spotkania edukacyjne poświęcone szczepieniom zorganizowano w Szkole Podstawowej w Królówce oraz w Szkole Podstawowej w Łapanowie. Pracownicy PSSE w Bochni spotkali się także z seniorami, by opowiedzieć im, jak ważne są szczepienia w ich wieku.

W siedzibie PSSE w Bochni działał punkt informacyjny, gdzie pracownicy informowali o celowości i możliwościach szczepień obowiązkowych i zalecanych.

Tydzień szczepień popularyzowano również w mediach społecznościowych. Przygotowano materiały edukacyjne dotyczące szczepień ochronnych - powstała seria wpisów i infografik promujących szczepienia.

2.5. Jesień bez infekcji

Na początku września Główny Inspektorat Sanitarny, we współpracy z wojewódzkimi oraz powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi, realizował kampanię informacyjno-edukacyjną pn. „Jesień bez infekcji”. Celem kampanii była promocja szczepień ochronnych wśród osób najbardziej narażonych na wystąpienie powikłań, w szczególności seniorów oraz kobiet w ciąży, a także wśród ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników i pracodawców.

W ramach działań kampanijnych przeprowadzono pogadanki edukacyjne w Zespole Szkół nr 1 w Bochni oraz w Szkole Podstawowej w Muchówce, podczas których przekazywano informacje dotyczące znaczenia szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym. Ponadto zagadnienia związane z kampanią były prezentowane podczas imprezy „Targi Pracy Służb Mundurowych”. Informacje i materiały edukacyjne były również rozpowszechniane za pośrednictwem mediów społecznościowych, co pozwoliło na dotarcie do szerszego grona odbiorców.

2.6. Akcje plenerowe

W okresie letnim pracownicy PSSE w Bochni, przy współpracy ze szkołami, ośrodkami zdrowia, jednostkami samorządu terytorialnego brali udział w plenerowych akcjach edukacyjnych. W nawiązaniu współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Rzeszawie. W ramach podjętej współpracy, przygotowano stoisko edukacyjne, na którym udzielano uczestnikom wydarzenia informacji oraz porad dotyczących profilaktyki uzależnień, w tym zagrożeń wynikających z używania substancji

psychoaktywnych oraz spożywania alkoholu.

Podczas wydarzenia uczestnicy mieli możliwość wykonania ćwiczeń praktycznych z wykorzystaniem alkoholi oraz narkotyków, co pozwoliło na zobrazowanie negatywnego wpływu substancji psychoaktywnych na percepcję, koordynację ruchową oraz zdolność reagowania. Działania te cieszyły się dużym zainteresowaniem odbiorców i stanowiły istotny element przekazu profilaktycznego.

W czerwcu, na zaproszenie Miejskiego Domu Kultury w Bochni braliśmy udział w Świątce Ulicy Solnej, zorganizowanym w ramach Dni Bochni. Prowadziliśmy działania związane z rozpoznawaniem znamion i profilaktyką czerniaka, profilaktyką stosowania substancji psychoaktywnych oraz promocją higieny osobistej i szczepień ochronnych.

W lipcu, we współpracy z Urzędem Miasta w Bochni, wzięliśmy udział w Rodzinnej Niedzieli z NGO. Tematem wiodącym były szczepienia ochronne przeciwko HPV, profilaktyka uzależnień oraz promocja higieny osobistej i zdrowego stylu życia.

Na zakończenie wakacji mieliśmy okazję uczestniczyć w wydarzeniu organizowanym przez Powiat Bocheński – „Weekend z zabytkami Powiatu Bocheńskiego”. Najmłodszy uczestnicy imprezy sprawdzali dlaczego wirusy boja się wody i mydła, starsi mogli sprawdzić jak funkcjonuje mózg pod wpływem substancji psychoaktywnych. Udzielaliśmy także porad z zakresu ochrony skóry przed szkodliwym działaniem promieni UV, bezpiecznym grzybobraniem, ochroną przed kleszczami, czy w zakresie profilaktyki zakażeń HPV.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna przygotowała także stoisko informacyjno-edukacyjne podczas wydarzenia „Targi Pracy Służb Mundurowych”, przygotowane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy. W ramach prowadzonych działań pracownicy PSSE

proceeding conversations with event participants on the topic of prevention of addiction, breast cancer prevention, personal hygiene and virus protection, as well as safe mushroom picking. The stand fulfilled the function of a counseling point, where informational materials were passed on and answers were given to questions related to health and disease prevention. The activities were very popular among the youth, which confirmed the appropriateness of taking such educational initiatives during events of an open character.

2.7. Bezpieczny wypoczynek letni i zimowy

W ramach realizacji działań profilaktycznych pn. „Bezpieczne Ferie” przeprowadzono kontrole miejsc zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży, mające na celu ocenę warunków sanitarno-higienicznych oraz bezpieczeństwa uczestników. Ponadto opracowano i rozpowszechniano liczne materiały edukacyjne dotyczące zasad bezpiecznego korzystania z lodowisk, znaczenia stosowania elementów odblaskowych, a także ogólnych zasad bezpiecznego wypoczynku zimowego.

Z kolei w okresie wakacyjnym, w ramach działań „Bezpieczne Wakacje”, realizowano przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym skierowane do dzieci i młodzieży. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne w Kopalni Soli w Bochni, podczas których omawiano zasady bezpiecznego wypoczynku oraz ochrony zdrowia. Dodatkowo w Centrum Aktywnego Wypoczynku w Borku zrealizowano działania z zakresu profilaktyki uzależnień. Kolejne zajęcia

edukacyjne odbyły się w Szkole Podstawowej nr 2, gdzie przekazywano informacje dotyczące bezpieczeństwa podczas wakacji letnich.

Także w trakcie licznych imprez plenerowych, pikników i eventów, które odbywały się podczas wakacji edukowaliśmy zarówno dzieci i młodzież, jak i osoby dorosłe w zakresie profilaktyki stosowania substancji psychoaktywnych, ochrony skóry przed kleszczami i szkodliwym działaniem

promieniowania UV, rozmawialiśmy o bezpieczeństwie podczas grzybobrania.

3. Warsztaty edukacyjne

3.1. Higiena osobista

Higieniczny tryb życia zależy w dużym stopniu od każdego z nas. Zaniedbania higieniczne stanowią bezpośrednie zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu. W 2025 roku w ramach działań dotyczących promocji zdrowia pracownik Sekcji Zdrowia Publicznego i Promocji Zdrowia PSSE w Bochni kontynuował cykl warsztatów edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym dotyczące higieny osobistej i

profilaktyki chorób zakaźnych. Do starszych uczniów skierowane były zajęcia dotyczące higieny osobistej i psychicznej, sposobów radzenia sobie ze stresem, uzależnień od smartfonów i napojów energetycznych oraz zajęcia dotyczące prawidłowego odżywiania. Do młodszych dzieci skierowano cykl zajęć „Zaszczep się wiedzą z niedźwiadkiem Szczepanem”. Były one okazją do rozmowy na temat codziennej higieny osobistej i dbania o własne zdrowie. W ciągu roku zajęcia zorganizowano w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mikłuszowicach, Szkole Podstawowej w Dziewinie, Szkole Podstawowej w Kobylu, Szkole Podstawowej nr 2 w Bochni oraz w Przedszkolu w Łapanowie. Łącznie edukacją objęto niemal 350 dzieci i młodzieży.

SZKOŁA PODSTAWOWA W KOBYLU
LEKcje O HIGIENIE OSOBISTEJ
CHROŃMY ZDROWIE Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI
PSSE BOCHNIA

3.2. Profilaktyka zatruc grzybami

Zbieranie grzybów w naszym kraju było i jest nadal bardzo popularne. Grzyby są chętnie spożywane przez ludzi ze względu na ich walory smakowe i zapachowe. Pobyć w lesie jest bardzo dobrą formą spędzania czasu wolnego. Jednak należy pamiętać, że w naszych lasach występuje wiele gatunków grzybów, które mają działanie toksyczne. Aby uniknąć poważnych zagrożeń dla zdrowia i życia klasyfikatorzy grzybów pracujący w PSSE w Bochni udzielają porad w zakresie rozpoznawania grzybów oraz prowadzą akcje informacyjne w trakcie imprez plenerowych, pikników i eventów. W trakcie roku także w mediach społecznościowych PSSE w Bochni publikowaliśmy informacje i grafiki dotyczące profilaktyki zatruc grzybami.

3.3. Profilaktyka chorób odkleszczowych

W Polsce co roku zwiększa się liczba kleszczy w parkach i lasach oraz na terenach miejskich. Są one nosicielami groźnych dla ludzi patogenów. Ich aktywność przypada w okresie od marca do listopada. Dlatego warto wiedzieć, jak można rozpoznać i leczyć przenoszone przez nie choroby. Do tych najczęściej spotykanych w Polsce zalicza się borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu. Pracownicy PSSE w Bochni w 2025 roku podejmowali działania edukacyjne, których celem jest poprawa poziomu wiedzy i świadomości z zakresu epidemiologii i profilaktyki chorób. Spotkaliśmy się z młodzieżą z I Liceum Ogólnokształcącego w Bochni, Zespołu Szkół nr 1 w Bochni, Bursy im. Polski Niepodległej w Bochni oraz ze Szkoły Podstawowej w Królówce, by porozmawiać na temat profilaktyki chorób odkleszczowych. W spotkaniach wzięło udział około 200 osób.

4. Komunikacja społeczna jako promocja zdrowia

Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna w Bochni prowadzi aktywną komunikację informacyjną z wykorzystaniem różnorodnych kanałów internetowych, w tym oficjalnej strony w serwisie gov.pl oraz mediów społecznościowych. W 2025 roku Inspekcja była obecna na platformach Facebook oraz X, co umożliwiało dotarcie do szerokiego i zróżnicowanego grona odbiorców.

Wykorzystywanie wielu form przekazu pozwala na skuteczne rozpowszechnianie informacji dotyczących zdrowia publicznego oraz potencjalnych zagrożeń sanitarnych zarówno wśród specjalistów, jak i mieszkańców powiatu. Każdy z kanałów komunikacji pełni odmienną funkcję - kluczowe i najbardziej szczegółowe informacje publikowane są na stronie internetowej, natomiast media społecznościowe stanowią narzędzie ich uzupełnienia oraz szybkiego przekazu.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bochni prowadzi oficjalną stronę internetową w Portalu RP pod adresem www.gov.pl/web/psse-bochnia. Zamieszczane są na niej aktualności związane z działalnością urzędu, komunikaty i ostrzeżenia z zakresu zdrowia publicznego, a także informacje istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa sanitarnego. Strona ta pełni jednocześnie funkcję Biuletynu Informacji Publicznej, zawierając m.in. wymagane przepisami prawa ogłoszenia o naborach, zamówieniach publicznych oraz podstawach prawnych funkcjonowania Inspekcji.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w BochniPSSE Bochnia O PSSE Co robimy **Aktualności** Pytania i odpowiedzi Kontakt[Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bochni](#) > [Aktualności](#) > [Aktualności](#) > Bezpieczne grzybobranie - wiedza, rozważa i zdrowie[< Powrót](#)**Bezpieczne grzybobranie - wiedza, rozważa i zdrowie**

Wygląd strony internetowej w przykładowej zakładce „Aktualności”

Publikowane treści obejmują zarówno informacje o bieżącej pracy PSSE, jak i zalecenia zdrowotne, porady oraz wyjaśnienia dotyczące ochrony zdrowia. Istotnym elementem komunikacji są również ostrzeżenia przekazywane w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF), które umożliwiają szybkie reagowanie na potencjalne zagrożenia.

Treści udostępniane w mediach społecznościowych w 2025 roku przygotowywane były w oparciu o kalendarz zdrowia publicznego oraz aktualnie realizowane działania. Poruszana tematyka dotyczyła m.in. bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego, zasad bezpieczeństwa żywności i ograniczania jej marnowania, profilaktyki palenia tytoniu, promocji zdrowego stylu życia, szczepień ochronnych, zdrowia psychicznego oraz bezpieczeństwa stosowania kosmetyków. Komunikacja obejmowała również liczne wydarzenia i kampanie z zakresu zdrowia publicznego, takie jak Europejski Tydzień Szczepień, Światowy Dzień Zdrowia, Światowy Dzień Bez Papierosa, Światowy Dzień Walki z Depresją czy Światowy Dzień AIDS.

Największym zainteresowaniem odbiorców cieszyły się publikacje dotyczące podejmowanych działań, realizowanych akcji profilaktycznych, konferencji oraz warsztatów edukacyjnych. Duże zasięgi osiągały także treści związane z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, zagadnieniami szczepień ochronnych, aktywnością fizyczną, zdrowym odżywianiem oraz prawidłowym znakowaniem produktów.

Stosowanie prostego i przystępnego języka w przekazywanych komunikatach umożliwia ich skuteczne dotarcie do szerokiego grona odbiorców, ułatwia szybkie zrozumienie przekazywanych treści oraz sprzyja praktycznemu wykorzystaniu zawartych w nich informacji.

W 2025 roku podejmowaliśmy różnorodne działania z zakresu edukacji i promocji zdrowia, mające na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat czynników wpływających na zdrowie. Szczególną uwagę poświęciliśmy popularyzowaniu zasad higieny, zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej oraz metod zapobiegania chorobom i uzależnieniom.

Poprzez realizację programów edukacyjnych, udział w akcjach plenerowych, wydarzeniach, spotkaniach i warsztatach stworzyliśmy mieszkańcom powiatu bocheńskiego możliwość zapoznania się z działalnością naszej instytucji oraz przestrzeń do rozmów o zdrowiu i profilaktyce. Zdrowie pozostaje bowiem fundamentem dobrostanu każdego człowieka. Informowanie i uświadamianie ludzi o możliwościach ochrony własnego zdrowia jest jednym z kluczowych zadań w obszarze promocji zdrowia. Dostarczenie wiedzy na temat funkcjonowania organizmu oraz konsekwencji niezdrowych zachowań jest warunkiem podejmowania właściwych decyzji prozdrowotnych. Państwowa Inspekcja Sanitarna w Bochni od wielu lat prowadzi liczne inicjatywy i programy edukacyjno-profilaktyczne, zarówno w placówkach oświatowych, jak i w innych instytucjach. Tylko poprzez wspólne zaangażowanie społeczności możliwe jest osiągnięcie realnych efektów w zakresie poprawy zdrowia mieszkańców.

Rozdział XII. Organizowanie konferencji, szkoleń, kursów i innych wydarzeń

Istotnym obszarem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest realizacja działań edukacyjnych i szkoleniowych skierowanych do określonych grup odbiorców, mających na celu podnoszenie poziomu wiedzy, kompetencji oraz świadomości w zakresie ochrony zdrowia publicznego. Szkolenia, konferencje oraz kursy stanowią efektywną i popularną formę kształcenia, umożliwiającą wymianę doświadczeń, inspirowanie do podejmowania działań prozdrowotnych oraz zachęcanie do aktywnego udziału w inicjatywach realizowanych przez organy Inspekcji Sanitarnej.

W 2025 roku pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni zorganizowali szkolenia edukacyjne dla różnych grup odbiorców. Jednym z pierwszych wydarzeń było szkolenie przeprowadzone **przez Sekcję Higieny Komunalnej - „Zagrożenie zdrowotne związane z występowaniem bakterii Legionella sp. w ciepłej wodzie użytkowej”**, skierowane do zarządzających szpitalem, DPS-ami, pływalniami, obiektami noclegowymi (hotelami, inne obiektami noclegowymi, internatami, schroniskami).

Zorganizowano w miesiącu listopadzie szkolenie „Zmiany nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeznaczonej do spożycia” skierowane do wójtów i przedstawicieli zakładów uzdatniania wody dotyczące **projektu nowego rozporządzenia o jakości wodzie oraz nadzoru nad ujęciami wody zaopatrującymi mieszkańców powiatu bocheńskiego w sytuacjach nadzwyczajnych.**

Wyjątkowym wydarzeniem o charakterze edukacyjno-informacyjnym były **Dni Otwarte Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni**, podczas których wszystkie sekcje PSSE zaprezentowały zakres swojej działalności, realizowane zadania oraz rolę Inspekcji Sanitarnej w systemie ochrony zdrowia publicznego. Wydarzenie stanowiło doskonałą okazję do bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami oraz przybliżenia im zagadnień związanych z bezpieczeństwem zdrowotnym, profilaktyką i zapobieganiem zagrożeniom sanitarnym.

W trakcie Dni Otwartych pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzili szkolenie dla mieszkańców pt. „Woda i jej znaczenie dla ludzi”, którego celem było podniesienie

świadomości zdrowotnej w zakresie roli wody w codziennym funkcjonowaniu organizmu. Omówiono znaczenie odpowiedniego nawodnienia dla utrzymania zdrowia, wpływ jakości wody na samopoczucie i zapobieganie chorobom, a także zagrożenia wynikające ze spożywania wody o nieodpowiednich parametrach. Zwrócono uwagę na zasady bezpiecznego korzystania z wody pitnej, jej racjonalne wykorzystanie oraz znaczenie monitorowania jakości wody w kontekście zdrowia publicznego.

W ramach Dni Otwartych zorganizowano również inne szkolenia i działania edukacyjne, obejmujące szerokie spektrum zagadnień istotnych z punktu widzenia profilaktyki zdrowotnej. Sekcja Higieny Żywności i Żywienia poruszyła temat suplementów diety oraz produktów z pogranicza, podkreślając konieczność świadomego wyboru tych preparatów, znajomości ich składu oraz potencjalnych zagrożeń wynikających z niewłaściwego stosowania. Uczestnicy zostali zachęcani do krytycznej oceny reklam i konsultowania suplementacji ze specjalistami. W obszarze epidemiologii przedstawiono zagadnienia dotyczące szczepień ochronnych dla dorosłych, akcentując ich rolę w zapobieganiu chorobom zakaźnym, ochronie osób szczególnie narażonych oraz budowaniu odporności populacyjnej. Podkreślono, że szczepienia nie są wyłącznie domeną dzieci, lecz stanowią ważny element profilaktyki zdrowotnej przez całe życie.

Natomiast szkolenie z zakresu oświaty zdrowotnej koncentrowało się na profilaktyce chorób odkleszczowych, ze szczególnym uwzględnieniem metod zapobiegania ukąszeniom kleszczy, zasad bezpiecznego przebywania na terenach zielonych oraz wczesnego rozpoznawania objawów chorób takich jak borelioza czy kleszczowe zapalenie mózgu.

Całość działań prowadzonych podczas Dni Otwartych miała na celu kompleksowe wsparcie mieszkańców w budowaniu postaw prozdrowotnych, zwiększenie ich wiedzy oraz wzmocnienie odpowiedzialności za własne zdrowie i zdrowie najbliższych.

Organizacja Dni Otwartych była możliwa dzięki wsparciu i zaangażowaniu licznych instytucji współpracujących, w tym: SPMZOZ „Floris”, który przeprowadzał pomiary poziomu cukru i ciśnienia tętniczego krwi, SPGZOZ Rzezawa, który udostępnił fantomy do nauki samobadania piersi, Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, prezentującego wystawę tematyczną dotyczącą ochrony roślin, a także Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łapanowie, które prowadziło warsztaty z zakresu udzielania pierwszej pomocy. **Wśród zaproszonych gości znaleźli się również przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Bochni, Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej, Starostwa oraz Rady Powiatu, a także Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, co podkreśliło interdyscyplinarny charakter wydarzenia oraz znaczenie współpracy międzyinstytucjonalnej w działaniach na rzecz bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców.**

Szczególnym wydarzeniem była także trzydniowa narada Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dla powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa małopolskiego, zorganizowana w październiku 2025 roku przez PPIS w Bochni. Konferencja odbyła się na terenie miasta i gminy Nowy Wiśnicz, przy udziale Starosty oraz Wicestarosty Powiatu Bocheńskiego, radnych powiatowych oraz przedstawicieli Miasta Nowy

Wiśnicz. W trakcie konferencji Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni, Halina Bielec, przedstawiła podstawowe założenia na temat „*Bezpieczeństwo wody na wypadek sytuacji kryzysowych a zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej*”, w której omówiono rolę Inspekcji Sanitarnej w zapewnieniu ciągłości dostaw wody bezpiecznej dla zdrowia w warunkach zagrożeń nadzwyczajnych dla mieszkańców powiatu.

Na konferencję zaproszeni zostali przedstawiciele świata nauki jak **dr hab. n. med. Monika Bociąga-Jasik** - profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik Katedry Chorób Zakaźnych Wydziału Lekarskiego Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego i oddziału Klinicznego Chorób Zakaźnych Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie. Pani Profesor przedstawiła zagadnienia dotyczące „*Współczesnych zagrożeń epidemicznych – z perspektywy specjalisty chorób zakaźnych*” przedstawiając aktualne wyzwania epidemiologiczne oraz ich znaczenie dla zdrowia publicznego.

Natomiast **prof. dr hab. Krzysztof Kozak** z Instytutu Fizyki Jądrowej PAN Laboratorium Ekspertyz Radiometrycznych w Krakowie przedstawił wykład pt. „*Źródła promieniowania jonizującego w środowisku*”, koncentrując się na identyfikacji i ocenie zagrożeń radiacyjnych występujących w otoczeniu człowieka.

Uzupełnieniem programu konferencji były prelekcje wygłoszone przez pracowników Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie, którzy poruszali zagadnienia związane m.in. z występowaniem radonu w środowisku, bezpieczeństwem żywności, ogniskami zakażeń szpitalnych oraz bezpieczeństwem zaopatrzenia w wodę, podkreślając znaczenie nadzoru sanitarnego w zapobieganiu zagrożeniom zdrowotnym. Wydarzenie stanowiło istotną platformę wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk w zakresie realizacji zadań Inspekcji Sanitarnej.

W czerwcu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wspólnie z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Bochni, Komendantem Powiatowym Państwowej Straży Pożarnej w Bochni zorganizował szkolenie dotyczące omówienia dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku o uzyskanie pozwolenia na użytkowanie obiektów budowlanych. W spotkaniu wzięły udział osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie – kierownicy budów, projektanci oraz przedstawiciele urzędów gmin i innych instytucji. Podczas szkolenia organizatorzy omówili proces przygotowywania i zakres dokumentów wymaganych do wniesienia wniosku o pozwolenie na użytkowanie.

Rozdział XIII. Zakupy i prace inwestycyjne i obrony cywilnej zrealizowane

W 2025 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna realizowała zadania inwestycyjne oraz dokonywała zakupów mających na celu poprawę warunków pracy, zwiększenie efektywności działań kontrolnych oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa i gotowości operacyjnej jednostki na wypadek sytuacji kryzysowych.

W ramach środków finansowych pozyskanych z Urzędu Wojewódzkiego zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

- zakupiono nowy samochód służbowy FORD KUGA z napędem na cztery koła, przeznaczony do wykonywania czynności służbowych w trudniej dostępnym terenie. Pojazd wyposażony jest w napęd hybrydowy, co przyczynia się do ograniczenia emisji spalin oraz pozwala na bardziej ekonomiczną eksploatację,

- zakończono rozpoczęte w 2024 roku prace remontowo-adaptacyjne w odzyskanych pomieszczeniach po byłym laboratorium Szpitala Powiatowego w Bochni. Pomieszczenia zostały zaadaptowane na salę konferencyjną, pomieszczenia biurowe oraz zakładowe archiwum, co znacząco poprawiło warunki lokalowe i organizacyjne jednostki,

- przeprowadzono rozbudowę istniejącego parkingu oraz wykonano wiatę garażową, mającą na celu zabezpieczenie samochodów służbowych przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.

W ramach środków uzyskanych na realizację zadań związanych z Obroną Ludności i Ochroną Cywilną dokonano następujących zakupów:

- zakupiono rozkładany zbiornik na wodę pitną, przeznaczony do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych,

- w celu zapewnienia ciągłości łączności bezprzewodowej zakupiono radiotelefony,

- nabyto mobilny magazyn energii z możliwością ładowania solarnego, umożliwiający zasilanie urządzeń w warunkach awaryjnych,

- zakupiono bezzałogowy statek powietrzny (dron), który może być wykorzystywany do działań rozpoznawczych i monitoringowych,

- doposażono jednostkę w megafony, służące do przekazywania komunikatów ostrzegawczych i informacyjnych ludności,

- zakupiono komplety specjalistycznej odzieży na wypadek sytuacji kryzysowych dla pracowników Stacji,

- zakupiono mobilne, specjalistyczne urządzenia chłodnicze do transportu, preparatów szczepionkowych, oraz pobieranych w terenie próbek wody i żywności.

Zrealizowane w 2025 roku zakupy oraz inwestycje przyczyniły się do poprawy infrastruktury, zwiększenia mobilności oraz podniesienia poziomu przygotowania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej do realizacji zadań statutowych, w tym działań w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych.

Doposażenie jednostki w nowoczesny sprzęt ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia sprawnej realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w sytuacjach kryzysowych, takich jak zagrożenia epidemiologiczne, awarie infrastruktury, skażenia środowiskowe czy zdarzenia o charakterze masowym.

Inwestowanie w obszar obrony cywilnej umożliwia zwiększenie gotowości operacyjnej jednostki, poprawę komunikacji i koordynacji działań w warunkach kryzysowych, a także skuteczniejsze reagowanie na zagrożenia mogące mieć bezpośredni wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo ludności. Zakupiony sprzęt znacząco wzmacnia potencjał PSSE w Bochni w zakresie zabezpieczenia podstawowych potrzeb mieszkańców, w tym dostępu do wody, energii oraz szybkiego przekazywania informacji.

Równolegle z działaniami inwestycyjnymi wszyscy pracownicy PSSE w Bochni wzięli udział w szkoleniu z zakresu obrony cywilnej, które obejmowało zarówno część teoretyczną, jak i praktyczną. Szkolenie pozwoliło na zapoznanie się z obowiązującymi procedurami, zasadami postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych oraz obsługą nowo zakupionego sprzętu, co przyczynia się do podniesienia poziomu przygotowania kadry do realizacji zadań w warunkach zagrożenia.

Rozdział XIV. Cyfryzacja Państwowej Inspekcji Sanitarnej

W 2025 roku nastąpił kolejny etap rozwoju rządowej sieci teletransmisyjnej GovNet. Celem realizowanego projektu jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa przyjętych rozwiązań informatycznych i telekomunikacyjnych w Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie transmisji oraz ochrony przesyłanych i przetwarzanych danych, w tym danych osobowych.

Rozwiązanie zaplanowane w projekcie ograniczy zagrożenia w użytkowaniu sieci, pozwoli wdrożyć nowoczesne mechanizmy bezpieczeństwa teleinformatycznego oraz zapewni dostęp do szeregu usług publicznych świadczonych za pośrednictwem rządowej sieci teletransmisyjnej GovNet.

Kolejnym rozwijanym projektem informatycznym jest System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS). SEPIS to narzędzie informatyczne do obsługi procesów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Został przygotowany, aby zapobiegać rozprzestrzenianiu się epidemii COVID-19 w Polsce, a na chwilę obecną w systemie tym mogły pracować kolejne komórki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wspomaga procesy w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, a także nadzoru nad wodą i pozostałych sekcji. Aby działać skutecznie i optymalizować pracę służb sanitarnych, wdrożono między innymi nowoczesne rozwiązania, takie jak zaawansowana analityka dużych zbiorów danych. System zapewnia też bezpieczeństwo i skuteczną ochronę danych osobowych.

Powiatowa Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne w roku 2024 wdrożyła system elektronicznego obiegu dokumentów EZD RP, który w 2025 roku został poszerzony o dodatkowe klasy. EZD RP to system klasy EZD (skrót od elektronicznego zarządzania dokumentacją), którego możliwości, budowa i oferowane funkcje realizują rzeczywiste potrzeby biznesowe polskiej administracji publicznej. System ten, stworzony przez specjalistów z NASK oraz urzędników, dostarcza funkcje dostosowane do wymagań instytucji publicznych.

Podejmowane działania szkoleniowe i inwestycyjne mają na celu zwiększenie efektywności funkcjonowania Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Bochni, wzmocnienie jej zdolności reagowania kryzysowego oraz przyczyniają się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu bocheńskiego.

Ocena stanu sanitarnego powiatu

1. Choroby zakaźne są istotnym problemem zdrowia publicznego, stąd zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych jest jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcją Sanitarną. Szczegółowo monitorowana była sytuacja epidemiologiczna

wybranych jednostek chorobowych związanych z powodzią. Zgłoszone zachorowania podczas powodzi nie miały charakteru epidemii.

2. Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie bocheńskim w 2025 r. należy uznać za stabilną. W roku sprawozdawczym nastąpił znaczny wzrost zachorowań na grypę, RSV oraz boreliozę a także spadek na ospę wietrzną, płonicę i krztusiec.

3. POZ w dalszym ciągu powinny pobierać materiał kliniczny od pacjentów zakażonych lub z podejrzeniem zakażenia, do badań RT - PCR w kierunku wirusów SARS-CoV-2 i grypy. Tak pozyskany materiał jest niezbędny do prowadzenia molekularnego nadzoru nad wirusami, poznania cech krążących w populacji wirusów i opracowania składu szczepionek.

4. Ogniska epidemiczne zakażeń szpitalnych stanowią istotny problem w działalności leczniczej i wymagają systematycznego monitorowania sytuacji epidemiologicznej. Kontrola i zapobieganie zakażeniom szpitalnym oraz skuteczne reagowanie na nie stanowi istotne wyzwanie dla każdego podmiotu leczniczego.

5. W Polsce i w powiecie bocheńskim bezpieczeństwo szczepień to temat, który od kilku lat budzi duże zainteresowanie społeczne. Systematycznie rośnie liczba rodziców niezgłaszających się z dziećmi na obowiązkowe szczepienia ochronne. W związku z powyższym w dalszym ciągu należy podejmować działania informacyjne i edukacyjne skierowane do rodziców i opiekunów dzieci, mające na celu zwiększenie zaufania społecznego do najskuteczniejszej profilaktyki chorób jaką są szczepienia ochronne szczególnie w sytuacji, kiedy obserwuje się obniżenie poziomu uodpornienia populacji w województwie małopolskim.

6. Z uwagi na obserwowany w Polsce oraz w powiecie bocheńskim wzrost liczby zakażeń wywołanych wielolekoopornymi patogenami, niezbędne jest podejmowanie skutecznych działań w celu ograniczania rozprzestrzeniania się patogenów charakteryzujących się skrajną opornością na antybiotyki

7. W 2025 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego, podczas prowadzonych kontroli sanitarnych obiektów branży beauty, prowadziły kampanię działań edukacyjno-informacyjnych głównie w zakresie:

- właściwej dezynfekcji narzędzi i powierzchni użytkowych,
- prowadzenia kontroli biologicznej i chemicznej procesu sterylizacji narzędzi,
- właściwej gospodarki odpadami niebezpiecznymi o charakterze medycznym,
- przenoszenia zakażeń bakteriami chorobotwórczymi, grzybicami skóry oraz wirusami krwiopochodnymi (HBV, HCV, HIV),
- ochrony zdrowia przed szkodliwym działaniem promieniowania UV wydzielanego przez urządzenia wykorzystywane w solarium.

8. W 2025 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego podczas prowadzonych kontroli sanitarnych podmiotów leczniczych prowadziły kampanię działań edukacyjno-informacyjnych głównie w zakresie:

- wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w aspekcie badań wody ciepłej w

zakresie parametru Legionella sp. w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne,

- zasad właściwej klasyfikacji odpadów medycznych, warunków wstępnego magazynowania oraz sposobu prawidłowego postępowania w obszarze odpadów medycznych,
- właściwego postępowania z bielizną czystą i brudną,
- bezpieczeństwa zdrowotnego związanego z odpowiednio zaprojektowaną i utrzymaną wentylacją w podmiotach leczniczych sprawujących całodobową opiekę.

9. Współpraca przedsiębiorców sektora spożywczego z Państwową Inspekcją Sanitarną odgrywa kluczową rolę w poprawie warunków sanitarnych i podnoszeniu jakości zdrowotnej żywności. Na terenie powiatu bocheńskiego systemy RASFF funkcjonuje zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, umożliwiając skuteczną wymianę informacji o produktach spożywczych, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska. Istotnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa żywności będzie realizacja: „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej”.

10. Oprócz bieżącego nadzoru, na terenie powiatu prowadzone są także kontrole tematyczne koordynowane przez Główny Inspektorat Sanitarny, obejmujące m.in. znakowanie suplementów diety ocenę bezpieczeństwa żywienia na trasach turystycznych oraz podczas wypoczynku letniego. Dodatkowo realizowane są działania edukacyjne, promocyjne i informacyjne, dotyczące m.in. bezpieczeństwa żywności oraz zasad prawidłowego żywienia.

11. Biorąc pod uwagę wyniki badań jakości wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej konsumentom przez wodociągi zlokalizowane na terenie naszego powiatu należy stwierdzić, że mieszkańcy spożywali wodę dobrej jakości, ocenioną jako przydatną do spożycia przez ludzi, tj.: bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz od substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu.

12. Podobnie jak w latach ubiegłych Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach kontroli urzędowej prowadziła badania próbek wody, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Wyniki prowadzonego w 2025 roku monitoringu przeglądowego nie wykazały występowania wysoce niebezpiecznych dla zdrowia wskaźników.

13. Przedsiębiorstwa wodociągowe realizują obowiązek prowadzenia kontroli wewnętrznej jakości wody zgodnie z ustalonym z Państwową Inspekcją Sanitarną harmonogramem.

14. Produkty chemiczne są wszechobecne i potrzebne w wielu sektorach tej branży, począwszy od dużych zakładów przemysłowych, które je wytwarzają lub wykorzystują w procesie produkcji, na drobnej działalności usługowej kończąc. Chemikalia są użytkowane w codziennym życiu każdego z nas, a nadzór nad ich bezpieczeństwem i właściwym użyciem jest jednym z istotnych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 2025 r. na terenie powiatu w ramach realizacji nadzoru nad wprowadzaniem, udostępnianiem i stosowaniem

chemikaliów przeprowadzono łącznie 66 kontroli, z czego 23 dotyczyły nadzoru nad produktami biobójczymi, wydano 8 decyzji w tym 5 płatniczych, 3 administracyjne, nałożono 2 mandaty karne za nieprawidłowe oznakowanie wprowadzanych do obrotu produktów biobójczych.

W 2 przypadkach produkty biobójcze udostępniane były bez wymaganego pozwolenia na obrót, 2 przypadki nieprawidłowego oznakowania produktów biobójczych, 1 przypadek dotyczył reklamy produktu chemicznego na stronie internetowej, która nie informowała o zagrożeniach stwarzanych przez produkt oraz nieprawidłowości w zakresie sporządzonej karty charakterystyki tego produktu.

W związku z wciąż rozwijającym się nadzorem nad kosmetykami, w ubiegłym roku poszerzono pobory próbek do badania laboratoryjne w zakresie oznaczania różnych rodzajów zanieczyszczeń mikrobiologicznych, co zwiększa możliwość skutecznej kontroli bezpieczeństwa tych produktów.

15. W 2025 roku można zauważyć wzrost interwencji dotyczących złej jakości zdrowotnej chemii użytkowej, a w szczególności: biocydów. Wynika to z dużego popytu na te produkty, ale też coraz większej świadomości konsumentów. Wskazany jest zatem ciągły nadzór nad produkowanymi, importowanymi oraz sprzedawanymi chemikaliami, aby społeczeństwo mogło z nich bezpiecznie korzystać.

16. W 2025 roku wydano 7 decyzji stwierdzających wystąpienie choroby zawodowej. Wśród stwierdzonych chorób zawodowych zarówno w 2025 roku, jak i w latach ubiegłych dominującą grupę stanowiły choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa. Największy udział wśród tych chorób miała borelioza.

17. Czynnikiem szkodliwym, który sprawia trudności w osiągnięciu dopuszczalnej normy higienicznej jest hałas. W roku sprawozdawczym potwierdzono występowanie hałasu w 12 zakładach pracy. łącznie w warunkach przekroczenia dopuszczalnej normy hałasu pracowało 221 osób. W kontakcie z na czynnikiem rakotwórczym pozostawało 113 osób, są to pracownicy zakładów, gdzie do produkcji wykorzystywane jest drewno, płyty meblowe lub wykonywane są prace związane z obróbką kamienia. Natomiast kontakt zawodowy z czynnikiem biologicznym miały 873 osoby.

18. Nadzór w placówkach oświaty w 2025r. został ukierunkowany na ochronę uczniów przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. Egzekwowane były bezpieczne pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunki opieki, wychowania, nauki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży. W pierwszej kolejności skupiono się na prowadzeniu edukacji w tym zakresie wśród nadzorowanych podmiotów. Odbywała się ona na wielu płaszczyznach. Działania edukacyjne, czy instruktaże o szerokim zakresie tematycznym dotyczącym licznych aspektów prowadzonego nadzoru były stałym elementem każdej przeprowadzanej kontroli. Dodatkowo do placówek dystrybuowane były materiały edukacyjne, czy to w formie elektronicznej, czy ulotek jak w przypadku wypoczynku. Ponadto zamieszczano na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych stacji informacje dotyczące bieżących zagadnień z działalności pionu higieny dzieci i młodzieży dotyczące m.in.

wypoczynku dzieci i młodzieży, aktualności związanych ze środowiskiem szkolnym, w tym wytycznych, opracowań czy zaleceń.

19. Systematycznie następuje poprawa warunków pobytu dzieci i młodzieży w szkołach i innych placówkach. Placówki utrzymane były w dobrym stanie czystości i porządku. Z roku na rok spada odsetek placówek nie zapewniających właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej. Stopniowo ulega poprawie infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Zwiększa się corocznie liczba placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3. Systematycznie wzrasta liczba turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży w okresie przerwy zimowej i letniej na terenie naszego powiatu.

20. Przeprowadzone przeglądy nowo zrealizowanych inwestycji wykazywały z reguły zgodność ich realizacji z zatwierdzoną dokumentacją projektową, udzielonym pozwoleniem na budowę oraz wymaganiami sanitarnymi.

21. Integralnym elementem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2025r było prowadzenie poradnictwa sanitarnego w zakresie szeroko pojętej prewencji sanitarnej, jak również bieżące konsultacje koncepcji projektowych, dokonywane wspólnie z zainteresowanymi stronami – projektantami i inwestorami, które prowadzone są na etapie poprzedzającym ich późniejsze, formalne przedłożenie do uzgodnienia przez Państwowego

22. Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa w ciągu całego roku angażował się w wiele działań na rzecz poprawy jakości zdrowia obywateli. Działaniami edukacyjnymi objęliśmy m.in. instytucje, samorządy, osoby przygotowujące posiłki dla dzieci, rodziców i opiekunów, seniorów, służby mundurowe, uczniów, studentów i młodzież. Ponadto zorganizowaliśmy konkursy, które poruszały tematykę zdrowej i zbilansowanej diety, aktywności fizycznej czy problematyki uzależnień. Takie formy aktywizowania dzieci i młodzieży ma pozytywny wpływ na rozwój nawyków prozdrowotnych już w młodym wieku.

23. Organizowano liczne stoiska informacyjno-edukacyjne na imprezach plenerowych oraz spotkaniach edukacyjnych dla seniorów i młodzieży. Podczas eventów podnoszono świadomość uczestników o bezpiecznym grzybobraniu, zdrowej i zbilansowanej diecie, ważnej roli aktywności fizycznej, ochronie przeciwsłonecznej czy profilaktyce chorób zakaźnych.

24. Inspektor Sanitarny negatywnie ocenia 2025r. w zakresie podjęcia działań przez Gminę Miasto Bochnia zmierzających do zapewnienia infrastruktury toalet w centrum miasta Bochnia. Specyfika miasta - Trasy Podziemne Kopalni Soli - z roku na rok przyciągają coraz większą ilość turystów, natomiast w centrum miasta brak jest toalet publicznych. W omawianym okresie w centrum miasta nie przybyła żadna toaleta publiczna. Nie budzący zastrzeżeń stan sanitarno-porządkowy obiektów nie zawsze może być odzwierciedleniem stanu faktycznego danego obiektu z uwagi na to, że kontrole sanitarne przeprowadzane są po uprzednim zawiadomieniu o zamiarze wszczęcia kontroli na podstawie art. 48 ust.1-4 ustawy z dnia 6 marca 2018r. Prawo przedsiębiorców DZ.U. 2025r., poz. 691 z późn. zm.). W związku z powyższym trudno stwierdzić czy na danym obiekcie bieżąca czystość, wyposażenie w podstawowe środki higieniczne i dezynfekujące zachowana jest zawsze czy tylko okazjonalnie podczas okresu, w którym planowane jest przeprowadzenie kontroli sanitarnej.

25. Wobec narastających różnego rodzaju konfliktów zasadne wydaje się rozpowszechnianie informacji dotyczącej utrzymywania przez mieszkańców powiatu bocheńskiego w dobrym stanie sanitarno-techniczny własnych źródeł wody (studni) przy gospodarstwach domowych. Dotyczy to również jednostek samorządowych, aby studnie tzw. publiczne, których są właścicielami objęli nadzorem poprzez cykliczne dokonywanie ich przeglądu, aby woda pochodząca z tych źródeł w razie potrzeby mogła być użyta do gospodarstw domowych przez społeczeństwo. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie powiatu bocheńskiego opiera się w większości na ujęciach powierzchniowych, gdzie łatwo można dokonać działań dywersyjnych.

Kierujący zespołem autorskim:

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni – Halina Bielec

Zespół autorski:

Anna Barańska, Renata Cholewa, Renata Chołda, Mariusz Dudek, Kinga Gierek, Ewa Koczanowska, Lucyna Jagła, Małgorzata Misina, Monika Piątkowska, Iwona Świętek.

Opracowanie graficzne: Iwona Świętek

Źródła fotografii: pixabay.com, freepik.com, canva.com, termedia.pl, pulsmedycyny.pl, zdjęcia własne.